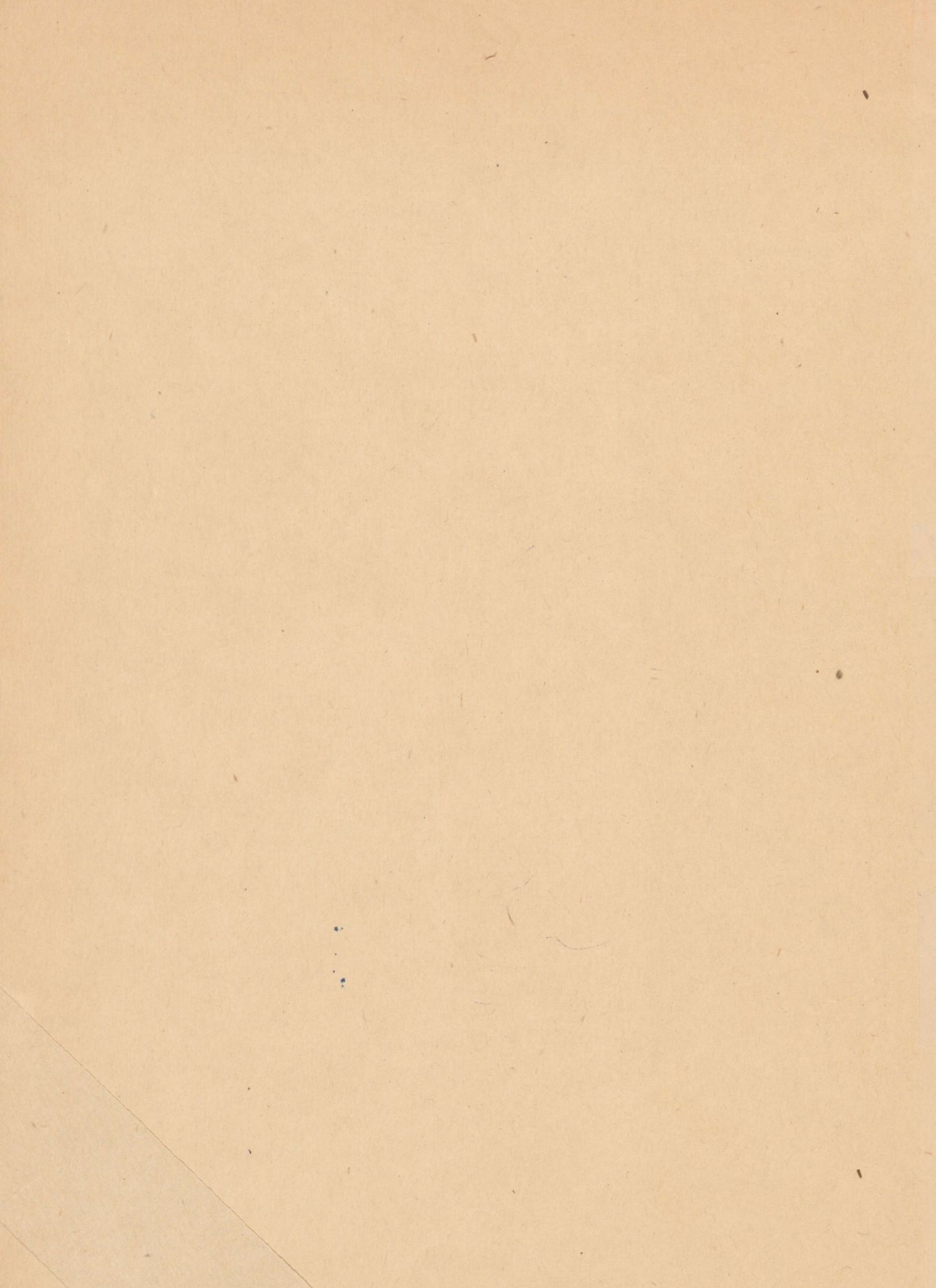

PIŪUPĀEXAŌERS

RĀHVĀ
RŌIVĀIŠ

3-1939 II

RÄHVÄ- RÖIVÄID

PIIDUPÄEVAD EK S

EESTI RIIKLIK KIRJASTUS
T A L L I N N

1 9 6 0

Koostanud
H. KRUUSI

*

Kunstiliselt kujundanud
H. KERSNA

*

Kostüümid joonistanud
L. HABICHT, S. REMME
ja V. AREN

*

Mustrid joonistanud
H. KRUUSI ja M. TOMBERG

*

Lõikelehed konstrueerinud
K. NIGOL

2

Tartu Riikliku Ülikooli
Raamatukogu

46274

S eisame suurte pidupäevade lävel – on saabumas Eesti NSV 20. aastapäev ja 1960. a. üldlaulupidu. Üha kiirenevates ettevalmistustes on kindla koha omandanud ka kollektiivide riietumisprobleem. Üldlaulupeo Peakomisjoni Büroo koostöös Tallinna Kunstiteodete Kombinaadiga, Sindi kudumisvabrikuga „1. Detsember“ ja riidevabrikuga „Keila“ organiseerib kollektiivide varustamist materjalidega rahvarõivaste valmistamiseks. Laulupeo ettevalmistuste raames on antud välja käesolev brošüür, mis peab olema samal ajal ka praktiliseks käsiraamatuks. Esitatud kostüümid on välja valitud üldlaulupeo peakomisjoni poolt eesmärgiga tutvustada üldsusele vähemtuntud rahvarõivaid. Väljaanne on mõeldud esijoonel lauljatele ja rahvatantsijatele, kuid ka teiste pidupäevade ja perekondlike suursündmuste puhul on sobiv ja otstarbekas kanda meie kauneid ja mitmekesiseid rahvarõivaid.

Brošüüri koostamisel on aluseks võetud Eesti NSV Teaduste Akadeemia väljaanne „Eesti rahvarõivaid“ (ilmunud 1957. a.) ja Helmi Kurriku „Eesti rahvarõivaid“ (ilmunud 1938. a.). Juurde on lisatud ka Etnograafia Muuseumi materjalid. Kuna Etnograafia Muuseumil lastekostüümide kohta materjale ei ole (peale Kärkla tütarlapse ülikonna), kuid on andmeid, mis viitavad sellele, et lasteriided valmistati täiskasvanute eeskujul, siis on lastekollektiividele toodud 7 ülikonda. Need ülikonnad on välja töötatud Kunstiteodete Kombinaadi tekstiilialteljees vanemmeister K. Nigoli juhatusel ja nende osas võtab tekstiilialteljee vastu ka kollektiivtellijusi.

Nagu brošüüris märgitakse, on ülikondade valmistamisel võimalik kasutada tänapäeva tehnika eeliseid, aluseks võttes aastatepikkusi praktilise töö kogemusi Kunstiteodete Kombinaadi tekstiilialteljees. Kuna nimetatud ateljee täidab ainsana Eesti NSV-s sellelaadseid tellimusi, siis paratamatult ei saa kõik kollektiivid suurte pidupäevade eel jääda lootma ühe ateljee tööle, vaid rõivastusprobleemi edukaks lahendamiseks peavad ise käed külge lööma. Iseseisvalt rahvarõivaid valmistada on võimalik ka piiratud aja ja tehniliste oskuste vähese tundmise korral. Kõiki kollektiive abistab materjalide hankimisel ja muudes esilekerkivates küsimustes Eesti NSV Vabariikliku Üldlaulupeo Büroo.

KARMA ÜLIKOND

KAARMA naise ülikond koosneb seelikust, särgist, liistikust, tuttmütsist, vööst, sukkadest ja kingadest.

Seelik kootakse põiktriibulisena, nii et kanga laius jääb seeliku pikkuseks. Lõimeks võtame tumesinise puuvillase lõnga nr. 30/1–40/2, koeks villase lõnga nr. 8/1–10/1. Suga nr. 60/2. Sidus neljanieline atlass (joon. nr. 6). Värviproov tahvel II nr. 3. Triibustiku koome järgmiselt:

- 0,5 cm tumesinist
- 2 lõnga samblarohelist
- 1 lõng tumerohelist
- 2 lõnga roostepruuni
- 1 lõng tumerohelist
- 2 lõnga samblarohelist
- 0,5 cm tumesinist
- 3 lõnga roostepruuni
- 3 lõnga helepunast
- 3 lõnga roostepruuni

Seeliku õmbleme 3 m riidest ühelaidsena, jättes õmblusesse 20–25 cm pikkuse kinniselõhendiku. Seeliku alaäärde õmbleme jätkuna 2,5 cm laiuse labaselt kootud tumesinise villase paela. Paela aset täidab ka tumesinine labaselt kootud 2,5 cm laiune riideriba, mille õmbleme mitte jätkuna, vaid tagasipööratuna seeliku paremale poolele. Paela või riideriba õmblusele õmbleme üleloomispistel punase lõngaga lault keerutatud punase villase nõõri. Seelik on värvli kohalt kroogitud ja ulatub pahkluni. Seeliku all kandmiseks õmbleme linasest või puuvillasest riidest värvli juurest kroogitud alusseeliku.

Särgi õmblemiseks võtame 3 m valget labasekoelist linast riiet. Joonistame lõike jooniste järgi:

a (selja- ja esiosa), b (varrukas), c (krae), d (õlalapp), e (värvel).

Tikkimiseks kasutame valget märkniiti.

Krae laiuseks võtame 8 cm, pikkuseks kaela übermõõdu. Krae õmbleme kahekordsest riidest. Krae tikime põimpilu, mida ääristab kitsas postpilu (joon. nr. 1). Krae äärde õmbleme 3 cm

laiuse niplispitsi, mida võime asendada poepitsiga. Põimpilu kohalt teeme krae ühekordsest riidest.

Õlalapi laiuseks võtame 3,5 cm, pikkuseks 15 cm. Tikime ühekordsele riidele joonis nr. 3 järgi valge märkniidiga tikkipisteread. Äärmiste tikkipisteridadega tikime õlalapi särgi külge. Õlalapi äärde õmbleme tagid.

Värvlid õmbleme kahekordsest riidest, võttes laiuseks 3 cm. Värvlitele tikime valge märkniidiga tikkipisteread ja ääristame tagidega. Värvli kinnitame aasa ja nõõbikesega (joonis nr. 2).

Särk on õlalappide ja varrukavärvlite juurest kurrutatud. Ette teeme 20 cm pikkuse kinniselõhendiku, mille äärde teeme kitsa pilupalistuse. Särgi kinnitame eest sõlega.

Vöö (joonis nr. 4) värvid on märgitud järgmiselt: ■ tumesinine, × roostepunane, ● tumeroheline. Lõimeks võtame valge linase niidi. Vöö mähime ümber keha, pistes otsad vöökordade vahele.

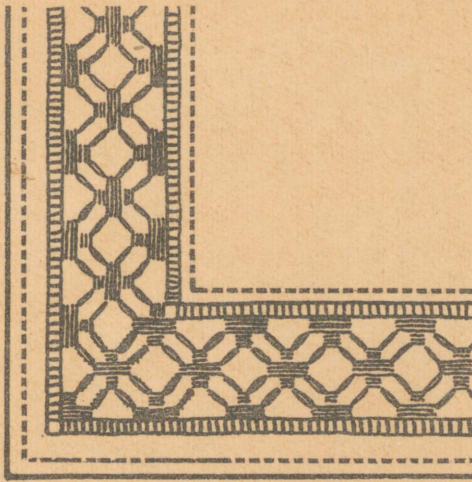
Liistikuga õmbleme tumesinisest labasekoelisest villasest riidest. Joonistame lõike jooniste järgi f (selja- ja esiosa), g (seesid).

Seesid voldime joonise järgi ja õmbleme valmisõmmeldud pihaosa külge. Liistiku kandime rinna eest 2 cm laiuse punase paelaga või viltuse riideribaga, mida omakorda äärestab 1 cm laiune kardpael. Kardpaela võime asendada kollase siidpaelaga. Alaääre kandime 1,5 cm laiuse punase paelaga või viltuse riideribaga.

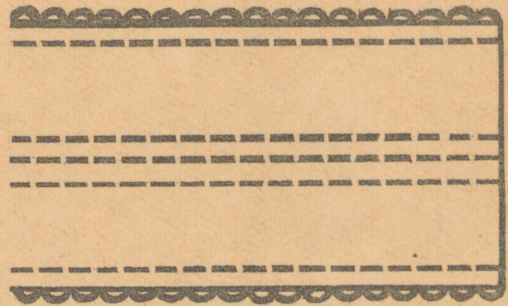
Tuttmütsi koome villasest lõngast. Põhivärviks võtame tumesinise, vöödid koome punased musta kirjaga. Mütsi koome sukana viiel vardal. Alaäärt alustame 1 cm laiuse ripskoelise äärega. Koome joonise nr. 5 järgi. Vöödi kirjad 5a ja 5b.

Sukad koome punasest villasest lõngast. Võime asendada punaste masinal kootud puuvillaste sukkadega.

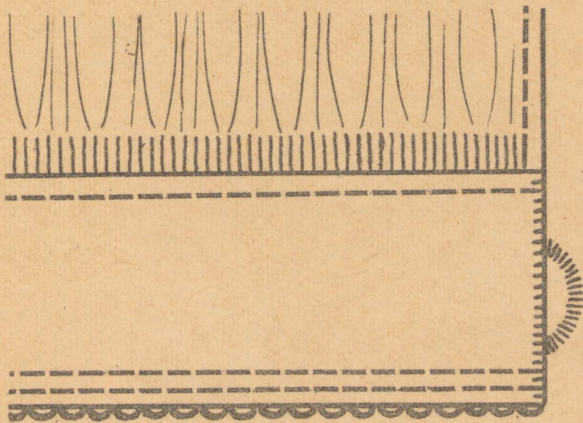
Kingad on lihtsad mustast nahast.

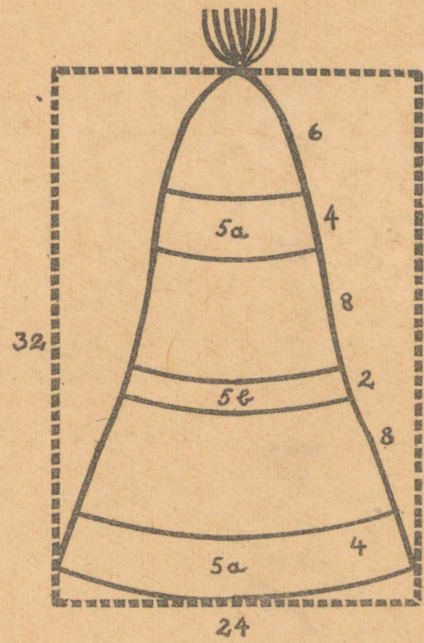
1

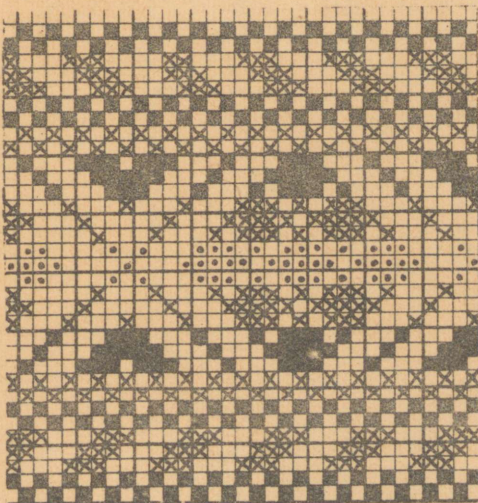
3

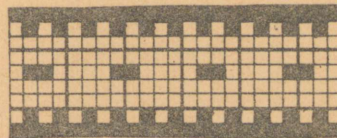
2

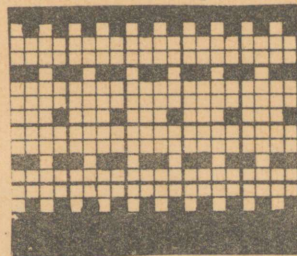
5

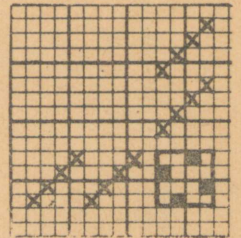
4

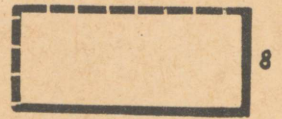
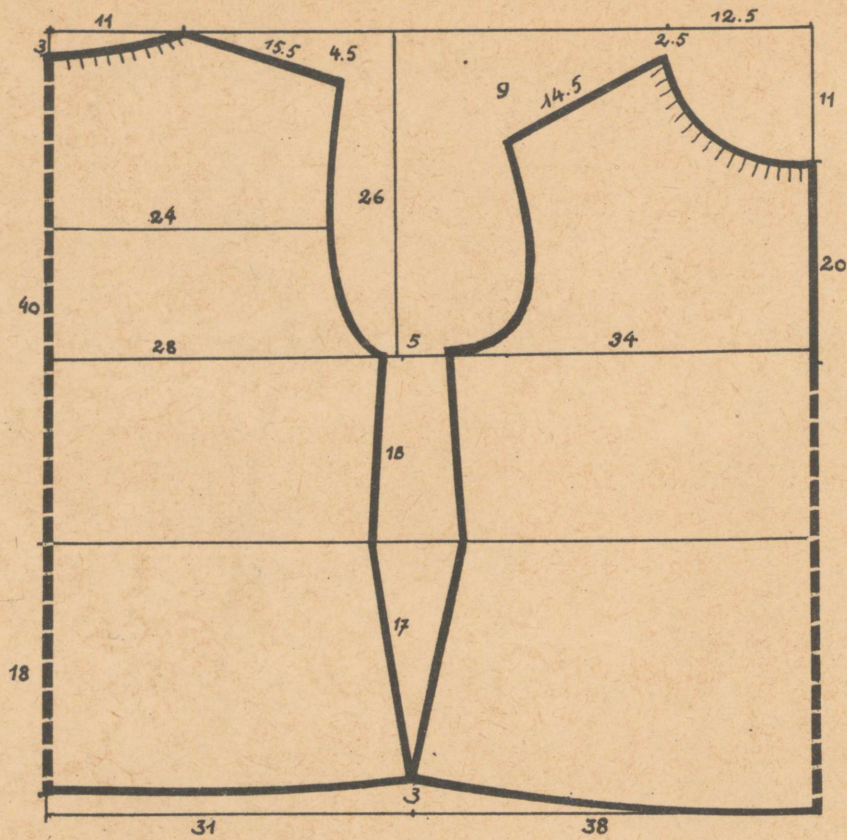
5a

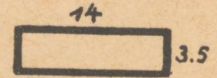
5b

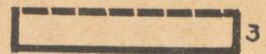
6

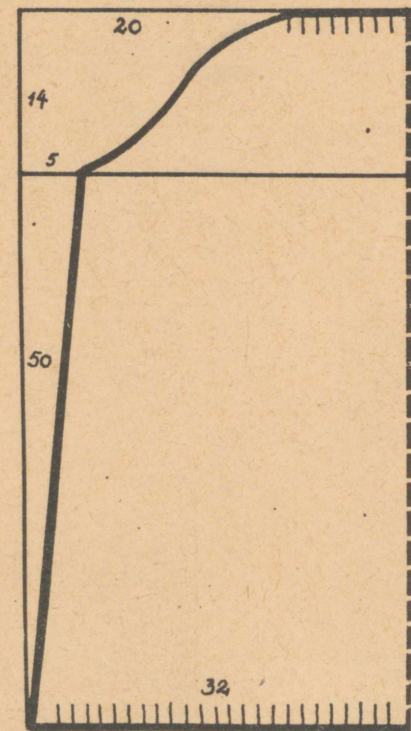
c

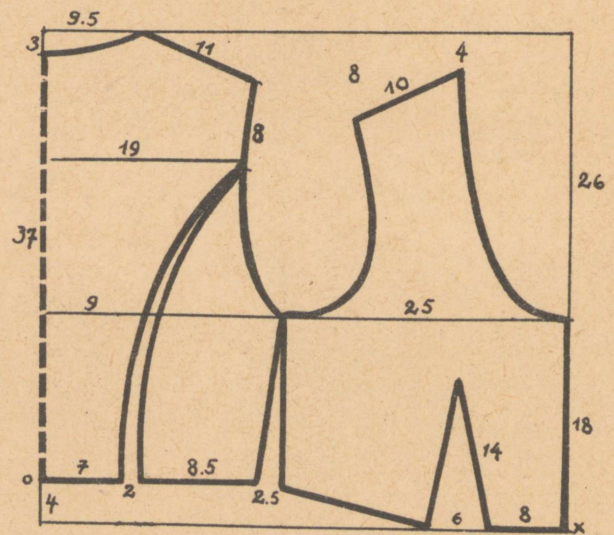
d

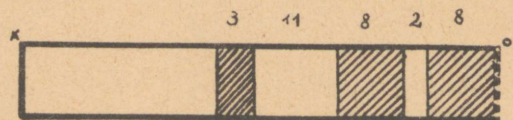
e

b

f

g

JÄMÄJA ÜLIKOND

JÄMAJA mehe ülikond koosneb särgist, vestist, püks-
test, kaelarätist, sukkadest ja kingadest.

Särgi õmbleme 3,5 meetrist valgest labasekoelisest linasest
riidest. Särgi lõiked joonistel a(selja- ja esiosa), b(varrukas),
c(krae), d(õlalapp), e(varrukavärvel).

Püstkrae õmbleme kahekordsest riidest, võttes laiuseks
4 cm, pikkuseks kaela ümbermõõdu. Tikime valge märkniidiga
põimpilu, mida ääristab kahekordne ahelpeste. Krae ääres tagid
(joonis 1).

Õlalapid tikime ühekordsele riidele, võttes laiuseks
2,5 cm, pikkuseks 18 cm. Õlalapi keskele tikime 3 rida püvisilmi.
Särgile kinnitame õlalapi tikkipisteridadega (joonis 2).

Varrukavärvlid tikime kahekordsele riidele, võttes lai-
useks 5 cm. Värvlile tikime ühe rea ristikipistet, tikkipisteread ja
ääristame tagidega (joonis 3).

Särgile teeme ette 20 cm pikkuse kinniselõhendiku, mille kin-
nitame krae juurest vitsõlega. Varrukad on värvlite ja õlalappide
juurest kurrutatud. Särgi kraele seome kolmnurkse punase-valge-
ruudulise rätiku.

Poisi ülikonna särgi õmbleme samadel põhimõtetel. Lõiked
joonistel a₁ (selja- ja esiosa), b₁ (varrukas), c₁ (krae), d₁ (õla-
lapp), e₁ (varrukavärvel).

Krae laiuseks võtame 3 cm. Tikime valge märkniidiga kitsa
põimpilu ja ahelpesteraad. Ääristame tagidega (joonis 4).

Õlalapi laiuseks võtame 2 cm. Tikime valge märkniidiga
püvisilm- ja tikkipistel (joonis 5).

Värvli laiuseks võtame 3 cm. Tikime valge märkniidiga tikk-
pisteread ja ääristame tagidega (joonis 6).

Ette teeme 15 cm pikkuse kinniselõhendiku. Kinnitame vits-
õlega. Särgi kraele seome samuti rätiku.

Vesti õmbleme villasest ruudulisest riidest. Vestikanga lõi-
meks võtame keskmise sinise puuvillase lõnga nr. 30/2-40/2.
Koeks sama puuvillane lõng nr. 8 1. Suga nr. 75/2. Rakendus ja
tallamine joonisel nr. 7. Värviproov tähtlil II nr. 6.

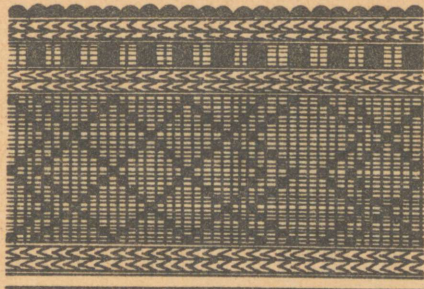
Vesti lõiked joonistel f(seljaosa), g(esiosa), h(krae). Vesti õm-
bleme üherealise püstkraega. Hõlmades on taskud, ees 5 nööpi.
Poisi vesti lõiked (10-aastasele lapsele) joonistel f₁ (seljaosa),
g₁(esiosa), h₁(krae).

Püksid õmbleme helehallist villasest toimsest riidest. Jäma-
jas kanti poollakaga põlvpükse, mis hästi sobivad tantsurüh-
madele. Koorikollektiividele on käesolevas brošüüris antud pikad
alt kitsenevad ilma mansetideta püksid. Lõige joonisel 1 juri
mehe ülikonna juures. Poisile teeme püksid tavaliste lühikeste
pükste lõike järgi.

Kaelarätiku teeme punase-valgeruudulisest linasest või puuvil-
lasest riidest. Nelinurkse riidetüki lõikame diagonaali mööda
pooleks ja palistame.

Poisi müts on kootud valgest villasest lõngast viiel vardal.
Tagasipööratud äärel lihtne vikkelkiri ja kitsas sinine serv. Põhi
kahandatud murumütsitaoliselt.

Kingad on lihtsad mustast nahast.

1

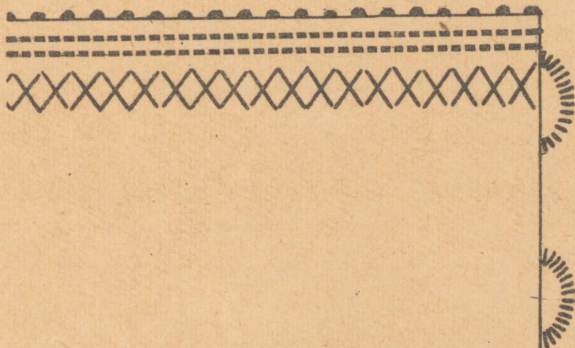
4

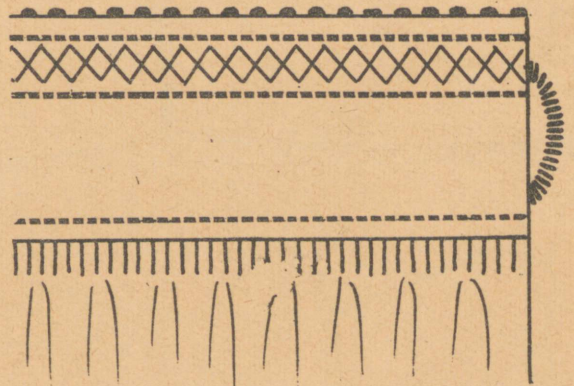
2

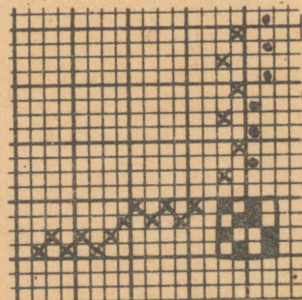
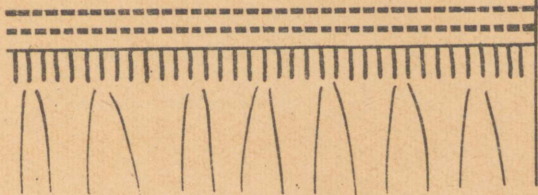
5

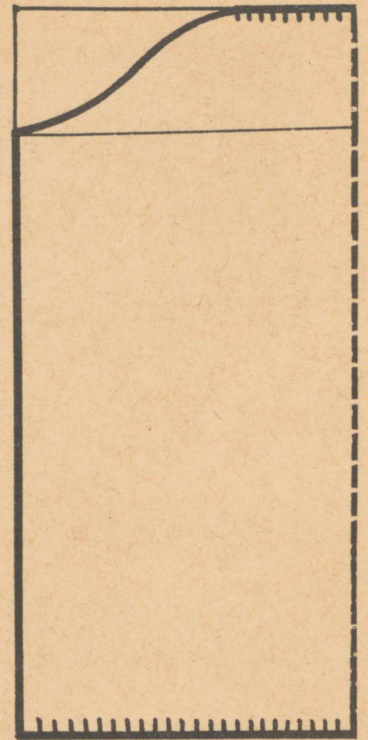
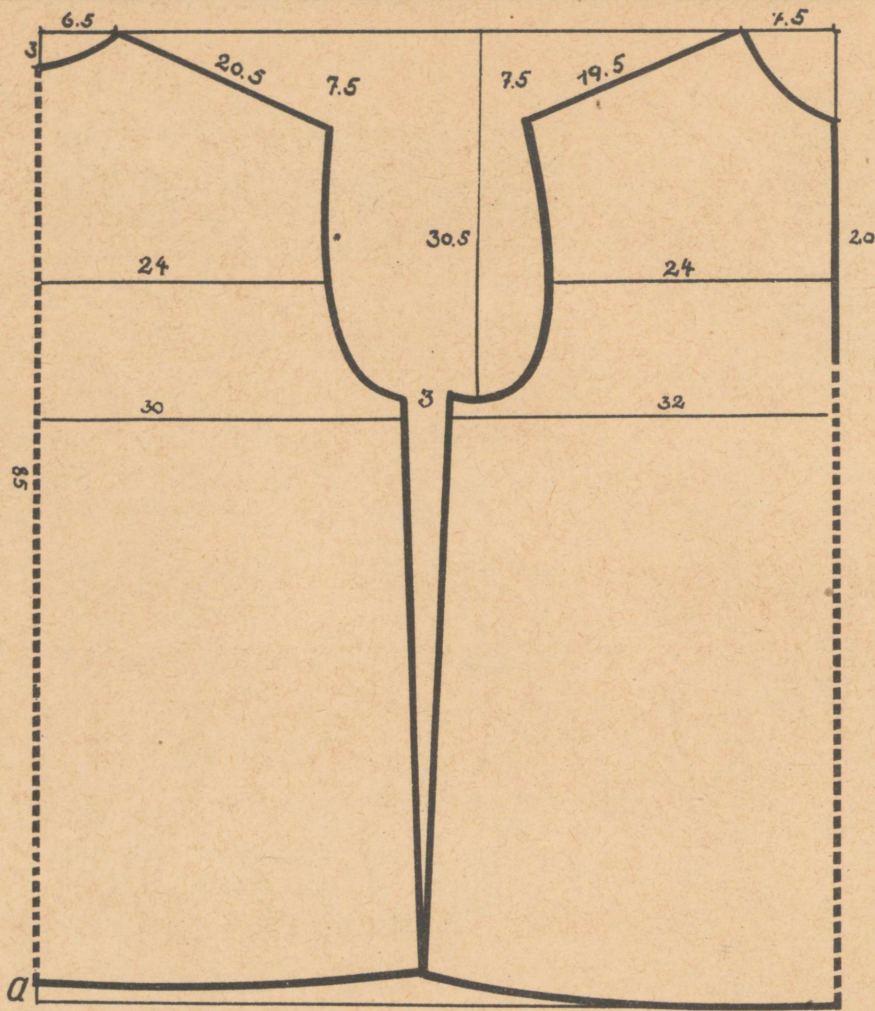
3

6

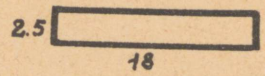
7

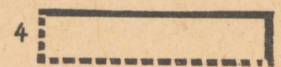
b

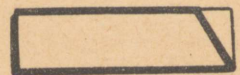
c

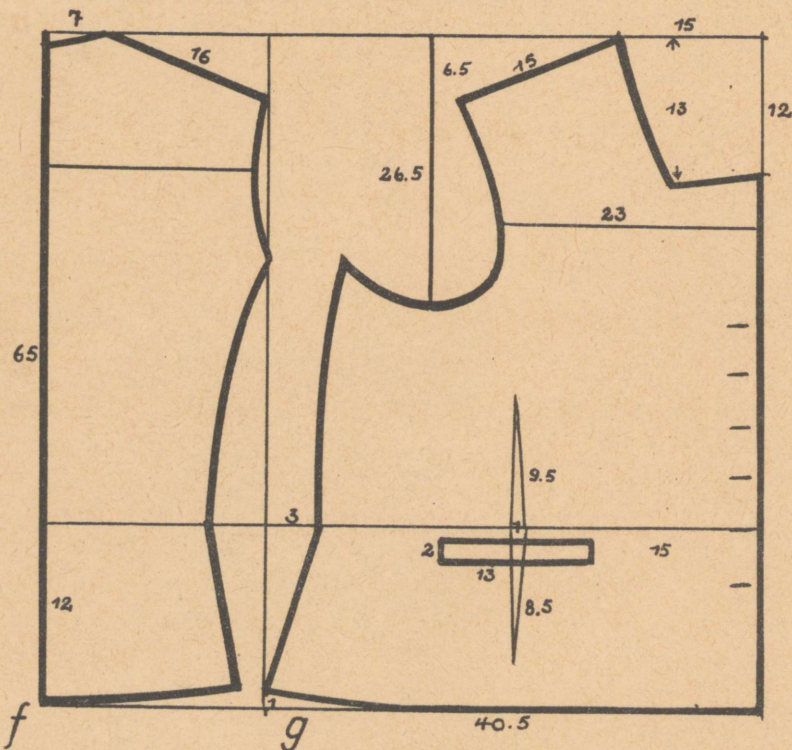
d

e

h

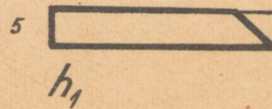
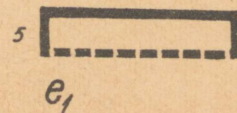
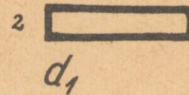
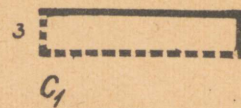
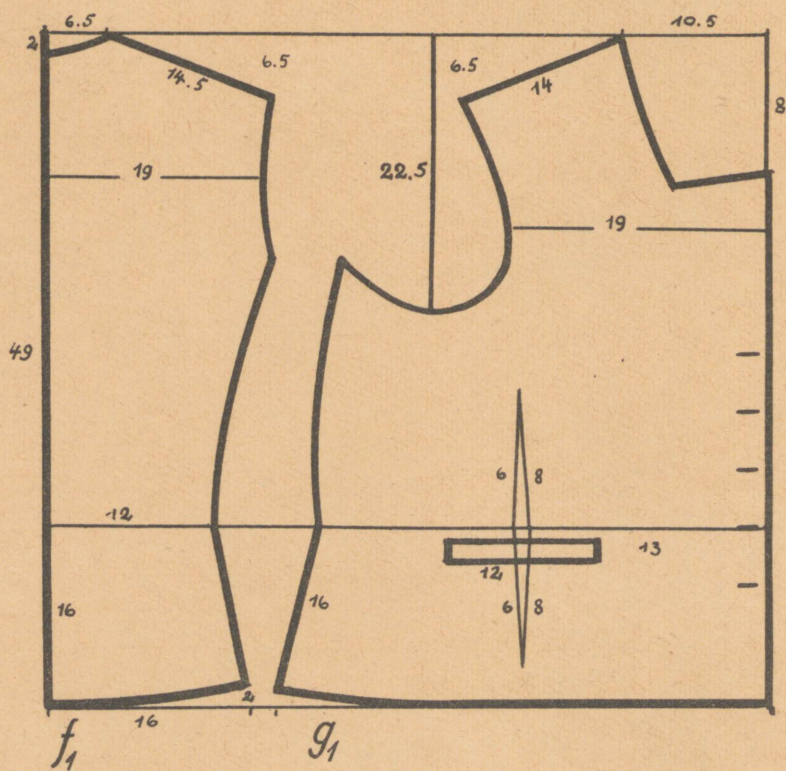
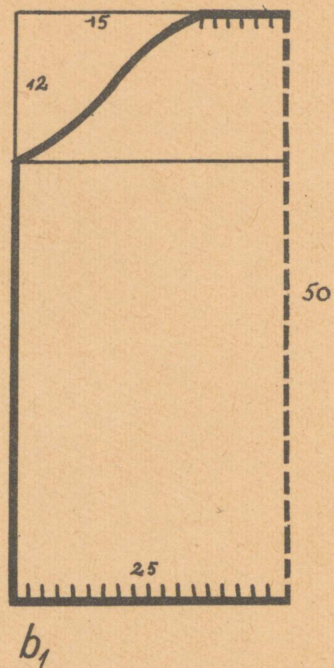
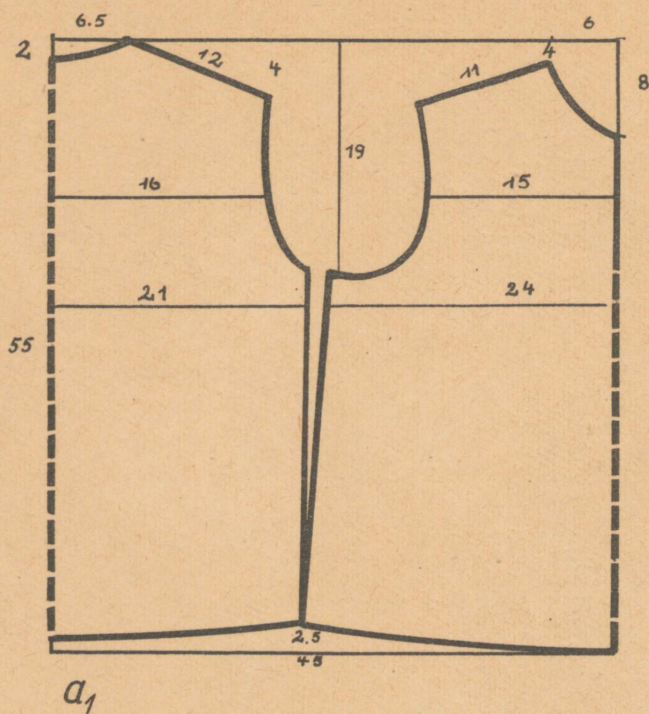

f

g

JÄMAJA ÜLIKOND

ՏՎԻՐԻ ՄԻԿՈՆԸ

AUDRU naise ülikond (esimene variant) koosneb seelikust, särgist, vööst, ölarätikust, sukkadest ja kingadest.

Seeliku koome põiktriibulise. Lõimeks võtame sinise puuvillase lõnga nr. 30/2-40/2. Koeks sinise ja punase villase lõnga nr. 8/1-10/1. Suga nr. 60/2. Sidus neljanieline atlass (joonis g). Värviproov tahvlil I nr. 6. Triibustiku koome järgmiselt:

- I. 1,0 cm mustjassinist
- 0,6 cm punast
- 0,6 cm mustjassinist
- 0,6 cm punast
- 0,6 cm mustjassinist
- 0,6 cm punast
- II. 1,0 cm mustjassinist
- 0,5 cm neolõnga I
- 0,5 cm mustjassinist
- 0,5 cm neolõnga II
- 0,5 cm mustjassinist
- 0,5 cm neolõnga III
- 0,5 cm mustjassinist
- 0,5 cm neolõnga II
- 0,5 cm mustjassinist
- 0,5 cm neolõnga I
- I-II

0,5 cm neolõnga III (sellel triibul moodustatakse motiiv kahe elemendi motiivi vahetusele).

- 0,5 cm mustjassinist
- 0,5 cm neolõnga I
- 0,5 cm mustjassinist
- 0,5 cm neolõnga II
- 0,5 cm mustjassinist
- 0,5 cm neolõnga I
- 0,5 cm mustjassinist
- 0,5 cm neolõnga III
- I-II

0,5 cm neolõnga II, sellel triibul moodustatakse motiiv I triibu motiivi kohale.

- 0,5 cm mustjassinist
- 0,5 cm neolõnga I
- 0,5 cm mustjassinist
- 0,5 cm neolõnga III
- 0,5 cm mustjassinist
- 0,5 cm neolõnga I
- 0,5 cm mustjassinist
- 0,5 cm neolõnga II

Edasi koome nagu alguses, ainult motiivid järjekorras I, II ja III vahetavad kohti.

Neolõngad mähime enne mustjassiniseks värvimist lõngavihis kõvasti kinni. Sidumisest jäävad lõngale valged laigud, millest moodustub muster. Seome 0,5 cm laiuselt antud järjekorras:

	valge	mustjassinine	valge	mustjassinine
Neolõng I	0,5 cm	1,5 cm	0,5 cm	15 cm
Neolõng II	0,5 cm	3,5 cm	0,5 cm	13 cm
Neolõng III	0,5 cm	17 cm		

Seeliku õmbleme ühelaidse. Laiuseks võtame 3 m. Värvli juurest seame seeliku 3 cm laiustesse lappvoltidesse, nii et punased triiburühmad voldi peale jäävad. Eest jätame 15 cm laiusest voltimata. Küljeõmblusesse teeme 20 cm pikkuse kinniselõ-

hendiku. Seelikuriide alumise ääre külge õmbleme 3,5 cm laiuse villasest lõngast varrastel kootud paela. Joonisel f on paela värvid märgitud järgmiselt: 1 - roheline, 2 - punane, 3 - kollane. Paela alumise serva külge õmbleme 1 cm laiuse musta paela, mille mähime iga 1 cm tagant niidiga spiraalselt kinni. Nii saame seelikule sakilise alaääre. Varrastel kootud paela kohale on õmmeldud 4 cm laiune villasest punasest riidest riba, mille äär katab paari mm laiuselt varrastel kootud paela.

Seeliku all kandmiseks õmbleme valge linase või puuvillase alusseeliku, mille värvli juurest kroogime.

Särgi õmbleme valgest linasest riidest, mida võtame 3-3,5 m. Tikandiks on värviline pilu. Joonistame lõiked jooniste järgi a (selja- ja esiosa), b (varrukas), c (krae), d (õlalapp), e (värvel).

Krae on õmmeldud kahekordsest riidest. Laiuseks võtame 9 cm. Krae äärde tikime ühekordsele riidele põimpilu (joonisel 1). Pilu skeemil on värvid märgitud järgnevalt: must täisruut ■ must niit, valge ruut □ valge niit, lineeritud ruut ▨ punane niit. Pilu äärde tikime valge märkniidiga tikkipisterea. Krae äärde õmbleme kroogitud 4 cm laiuse pitsi.

Õlalapi tikime ühekordsele riidele, võttes laiuseks 7 cm, pikkuseks 14 cm. Õlalapi keskel on punase, musta ja valge niidiga põimpilu, mida äärestavad valge niidiga tikkipisterea. Kahele poole pilu ja tikkipisteridu tikime varspistel sõõrid, mille sees on ristid ja sõlmpistel teostatud täpid. Õlalapi äärtele tikime musta niidiga ristpistel sakid. Äärmise tikkipisterea kinnitame õlalapid särgi külge (joonis nr. 2). Põimpilu tikkimisel on värvid märgitud järgnevalt: ■ must, ▨ punane, □ valge. Sõõrid on vahelduvalt tikitud punase ja musta niidiga. Esimesed sõõrid õlalapi otsal on tikitud punasega. Punase sõõri sisse on tikitud mustaga ja ümberpöörduvalt.

Varrukavärvli tikime kahekordsele riidele, võttes laiuseks 3,5 cm. Värvli kaunistame põimpiluga (joonis nr. 3), mille tikime valge ja punase niidiga. Ristpistes sakid on tikitud musta niidiga. Värvel on äärestatud heegelpitsiga (3 a), mida võime asendada poepitsiga. Värvil põimpilu tikkimiseks on märgitud järgnevalt: ▨ punane, □ valge.

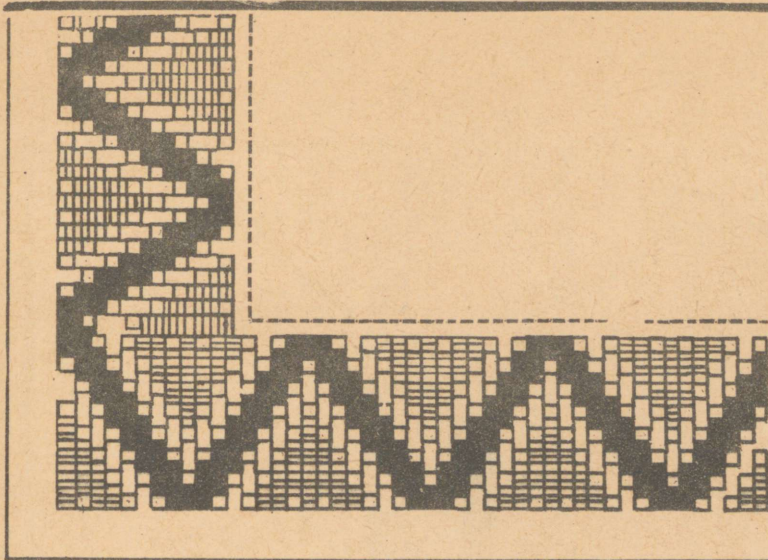
Särgi kurrutame kaelakaarelt koos pealeõmmeldud õlalappidega. Varrukad kurrutame värvlite juurest ja õlalappide äärest. Eest kinnitame särgi silmadega preesiga.

Vöö koome valgelt linasest niidist, tumedast roostepunasest ja potisinisest villasest lõngast. Joonisel nr. 5 on värvid märgitud järgmiselt: ■ tume roostepunane, + potisinine.

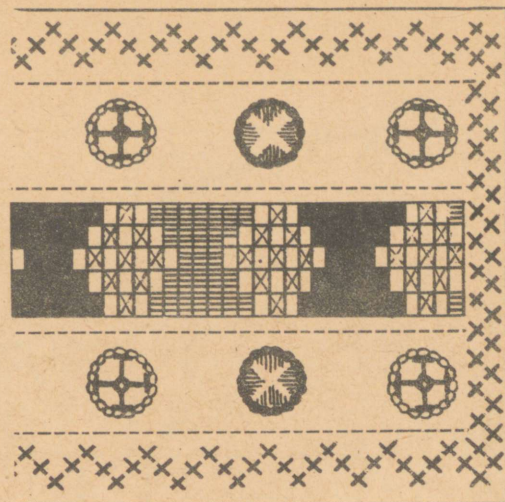
Ölarätik on kirjust siidist. Mõõtmed 104×114 cm. Rätikut kanname kolmnurkselt kokkupanduna. Eest kinnitame silmadega preesiga. Rätikunurgad pistame vöö vahele.

Sukad koome villasest lõngast. Sääre pikkus koos kannaga on 43 cm. Sääre ülaosa alustame 2 cm laiusest lihtsa vikliga (2 silma parempidi, 2 silma pahempidi), millele järgneb 20 cm laiune geomeetriline kiri. Joonisel nr. 4 on värvid märgitud järgnevalt: ■ tumesinine, x punane, □ kollane, □ valge.

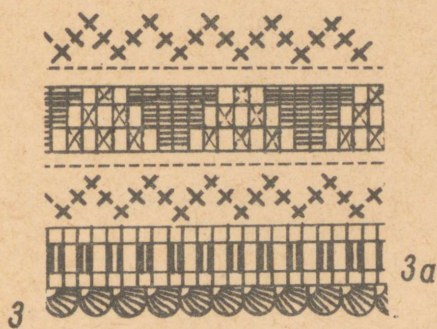
Kingad on lihtsad mustast nahast.

1

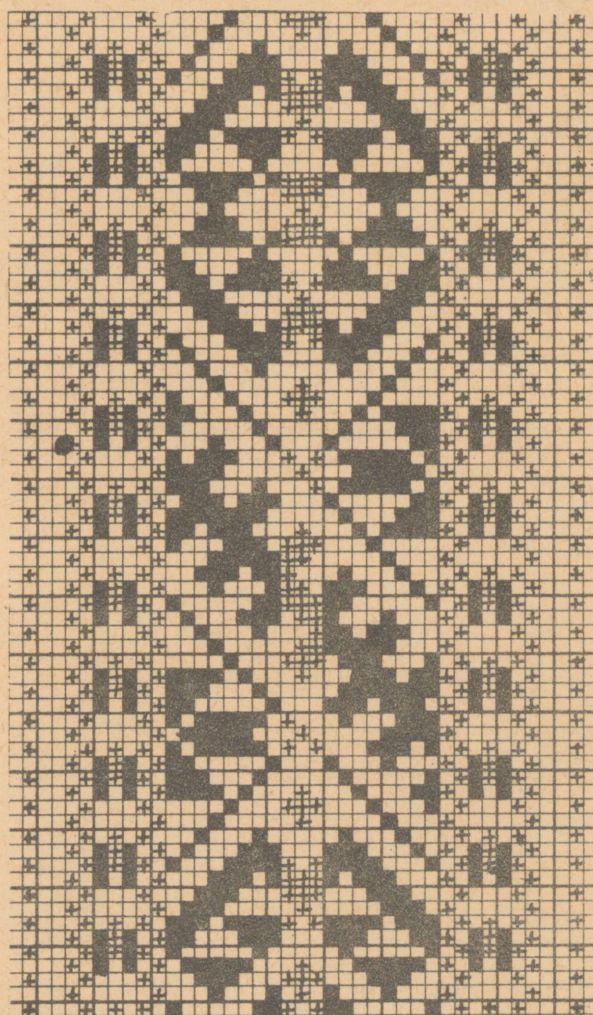

2

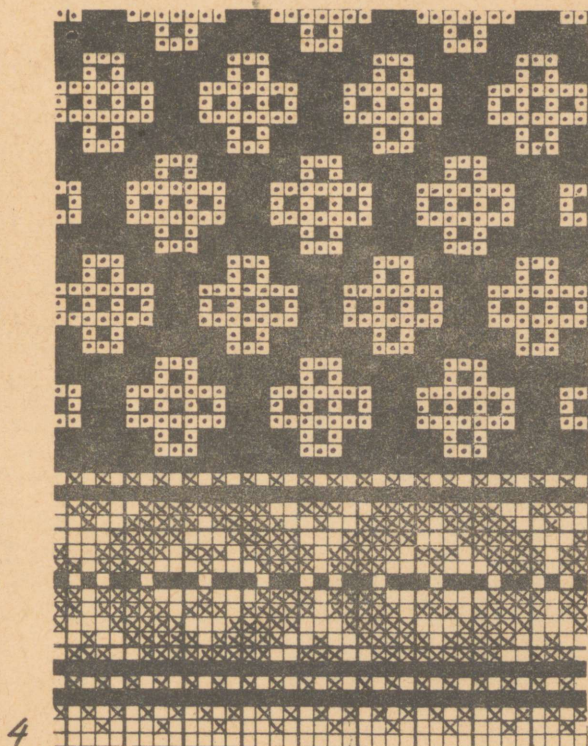

3

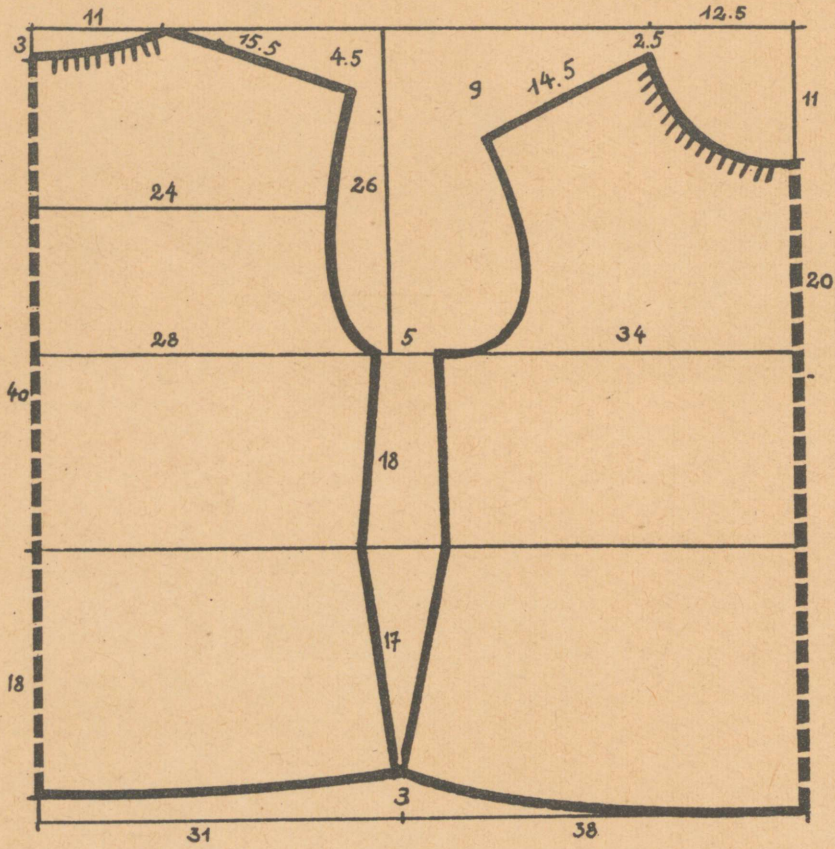
3a

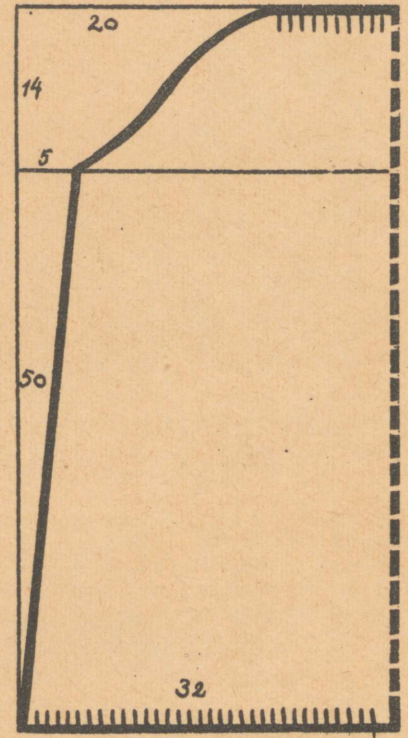
5

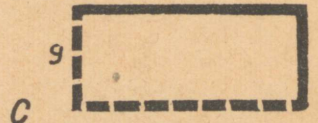
4

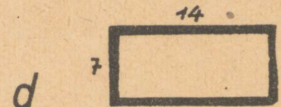
a

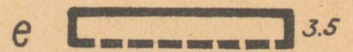
b

c

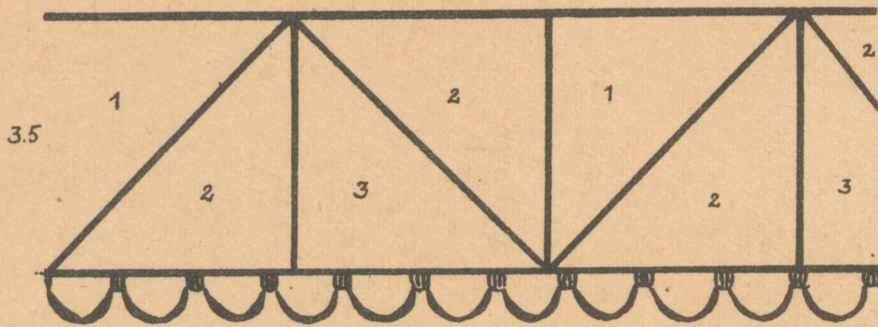

d

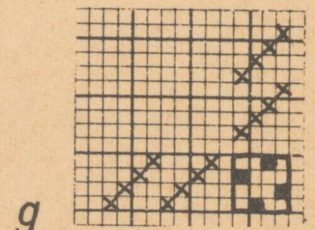

e

4

f

g

ԱՍՏՐԱ ՄԼԻԿՈՆՈ

AUDRU naise ülikond (teine variant) koosneb seelikust, särgist, tanust, põllest, vööst, õlarätikust, sukkadest ja kingadest.

Seelik kududa põiktriibulisena, nii et kanga laius jääb seeliku pikkuseks. Lõimeks valge puuvillane lõng nr. 30/2–40/2. Koeks villane lõng nr. 8/1–10/1. Suga nr. 60/2. Sidus neljanieline atlass (joon. 6). Värviproov tahvel II nr. 4. Triibustik kududa järgmiselt:

- I. 2,1 cm valget
0,6 cm tumesinist
0,6 cm punast
0,3 cm keskmist sinist
0,6 cm punast
0,6 cm tumesinist
- II. 2,1 cm valget
0,5 cm tumesinist
0,6 cm punast
0,1 cm keskmist sinist
0,4 cm punast
0,3 cm rohelist
0,4 cm punast
0,1 cm keskmist sinist
0,6 cm punast
0,5 cm tumesinist

Seeliku õmbleme 3 m pikkusest kangatükist ühelaisena, jättes vasakule poole 20 cm pikkuse kinniselõhendiku. Värvli juurest on seelik seatud lappvoltidesse, nii et voldi peale jäävad punased triiburühmad. Seelik ulatub pahkluni. Alaäärde õmbleme 7 cm laiuse valge linase toodi, mille tagasi pöörame ja pahemalt poolt palistuspistel kinnitame. Seeliku alaäärele õmbleme 1,5 cm laiuse punasest villasest lõngast palmitsetud paela.

Seeliku all kandmiseks õmbleme valgest puuvillasest või linasest riidest värvli juurest kroogitud alusseeliku, milleta seeliku voltide langus ja seeliku kaharus mõjule ei pääse.

Lapse ülikonna seeliku õmbleme samadel põhimõtetel sobivas pikkuses. Ka lapse seeliku juurde kuulub alusseelik.

Särgi õmblemiseks võtame 3–3,5 m valget labasekoelist linast riiet. Joonistame oma kehamõõtudele kohandatud lõike skeemide järgi a (esi- ja seljaosa), b (varrukas), c (krae), d (õlalapp), e (varrukavärvel). Lõikame särgi üksikosad riidest välja, jättes õmblusvaradeks 1–1,5 cm.

Krae õmbleme kahekordsest riidest, kusjuures pilutatud äär on ühekordne (joonis nr. 1). Põimpilu tikime valge märknidiga. Krae välisservas kitsas pilupalistus, põimpilu seesmises ääres tikkpisterida.

Õlalapid on 8 cm laiused. Tikandiks on samuti valge märknidiga põimpilu. Õlalapi servades tikkpisteread. Äärmise tikkpistera abil kinnitame õlalapid särgi külge (joonis nr. 4). Joonisel on antud õlalapi varrukapoolne ots. Kraepoolse otsa kurrutame koos kaelakaarega.

Varrukavärvel on 3,5 cm laiune ja valmistatud kahekordsest riidest. Värvlit kaunistavad tikkpisteread. Ääristame tagidega. Värvli otstes on aasakesed sõltuste jaoks. Sõltuste asemel võime värvli kinnitada kas niidist tehtud nõõbiga või väikese pesunõõbiga.

Õmbleme särgi küljeõmblused masinal kokku. Õlaõmbluste tikime tikkpistel peale õlalapid, jättes varrukapoolsed otsad lah-tisteks.

Kurrutame kaelakaare koos õlalappidega, nõeludes sisse kaks kurruniiti 0,5 cm vahemaaga. 15 cm pikkuse rinnalõhendiku äärde teeme kitsa pilupalistuse. Õmbleme peale krae. Nüüd kurrutame varrukad õla ja värvli juurest, õmbleme külge värvlid ja siis varrukad. Seejärel kinnitame õlalappide otsad esmalt tikkpistereaga, siis tiheda sämppistereaga vastu kurrutatud varruka-kaart. Särgi kinnitame eest silmadega preesiga.

Lapse särgi õmbleme samadel põhimõtetel. Särgi lõige (7–10 a. tütarlapsele) on osadega a₁ (esi- ja seljaosa), b₁ (varrukas), c₁ (krae), d₁ (õlalapp), e₁ (varrukavärvel).

Põlle õmbleme valgest labasekoelisest linasest riidest. Põlle mõõtmed on 81×69 cm (juurde on arvestatud ka narmad). Põll on kergelt kroogitud 2 cm laiuse värvli külge, mille küljes on põllepaelad. Põllepaelu katab ümber vöökohta seatud kirjatud vöö. Põlle alaääres on 1 cm laiune pilupalistus ja 2,7 cm laiune valge märknidiga tikitud põimpilu (joon. f). Põlle servale ja pilu kohale on kinnitatud 3 cm pikkused linasest niidist narmad.

Vöö on kootud valgest linasest niidist ja tumedast rooste-punasest, rohelist, kollasest ja potisisinest villasest lõngast. Värvlid joonisel nr. 5: ■ tume roostepunane, + roheline, ● kollane, x potisiinine. Vöö mähitakse 3–4 korda ümber keha ja otsad pistetakse vöökordade vahele.

Tanu on õmmeldud valgest puuvillasest riidest. Võtame 50×43 cm suuruse tanuriide (joon. g). Pöörame tagasi tanu kal-tuse ab murdejoonelt ja palistame punktide ab vahelt. Nüüd murrame tanuriide keskjooonelt pikuti kokku ja õmbleme punktide cc vahelt tanuharja pahemalt poolt kinni. Seejärel palistame tanu tagumise ääre ja ajame sisse paela, millega kuklataguse para-jalt krookesse tõmbame. Esiääre küljed jäävad 4 cm laiuselt mõlemalt poolt kroogeteta siledaks. Vooder voltida pehmest papist (joon. h) ja tõmmata sellele tanu peale, kinnitades ta tagant mõnest kohast pistetega. Tanu ääristab otsmikule langev 5 cm laiune kroogitud poepits. Pitsile järgneb tanule õmmeldud 3,5 cm laiune kardpael, mida asendab kollane siidpael. Selle kohal on 11 cm laiune siidniitidega tikitud lillkiri, millele kinnita-takse litrid. Kattes tanu kroogitud kuklalalistust, toome ette 6 cm laiuse punase siidpaela, mis tikandi kohal moodustab seose.

Tanu tikandi muster on joonisel g₁. Värvlid on järgmiselt märgi-tud: 1 – sinine, 2 – punane, 3 – kollane, 4 – sinakasroheline, 5 – kollakasroheline, 6 – punakaspruun, 7 – helesinine, 8 – roosa.

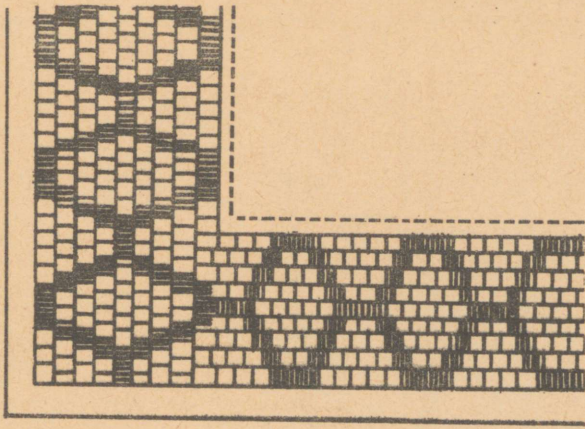
Õlarätt on punasepõhjalisest muustrilisest siidist. Mõõtmed 68×74 cm. Rätti kanname kolmnurksena, pistes teravad nurgad vöö vahele.

Sukad on kootud villasest lõngast. Sukakannast 23 cm pikkuselt on sukk valge, siis algab 18,5 cm pikkune värviline geo-meetriline kiri (joonis nr. 3). Värvlid on järgmiselt märgitud: ■ sinine, x punane, ● kollane, – punakaspruun, □ valge.

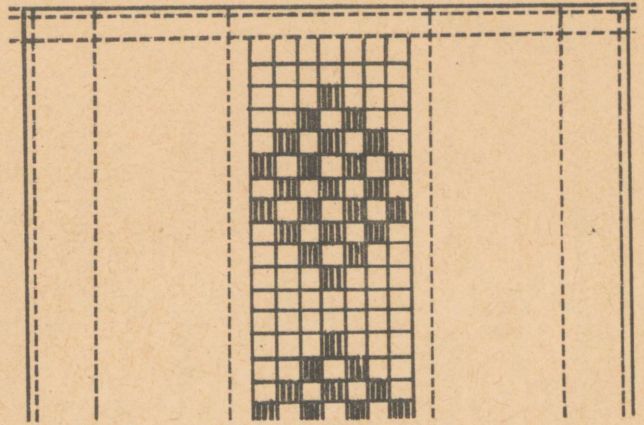
Kingad on lihtsad mustast nahast.

Audru lapsekostüümi juurde teeme peakatteks pärja. 5 cm laiusele pappalusele tõmbame siidpaela, mille otsad jätame seljale vööni rippuma. Pärjale võime tikkida litreid.

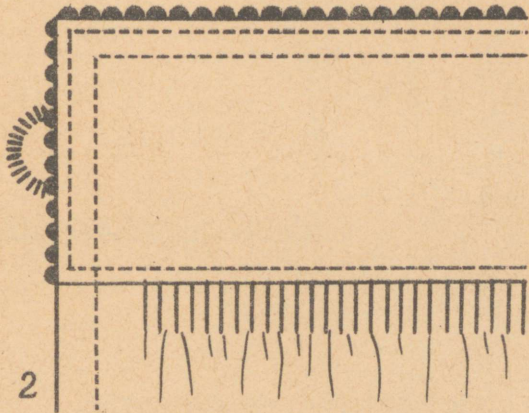
Kirjatud vöö ja õlarätt on samasugused kui täiskasvanul.

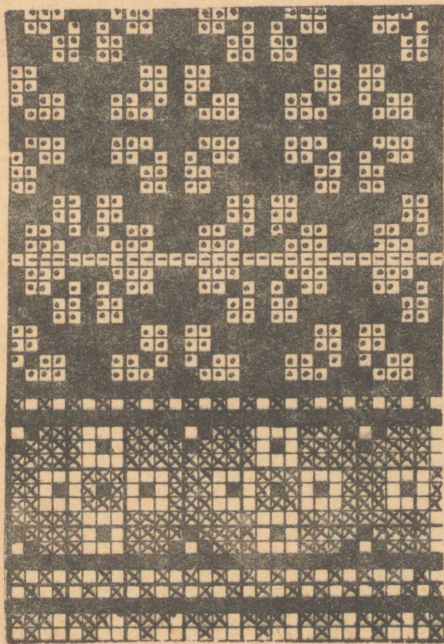
1

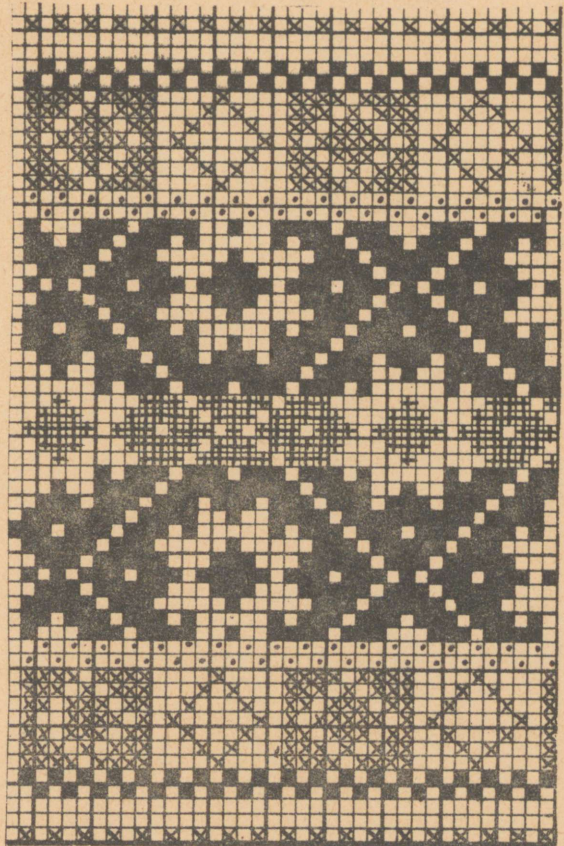
4

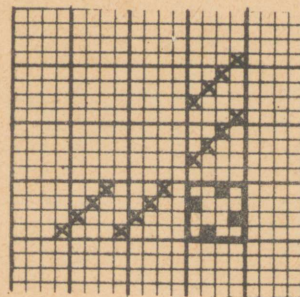
2

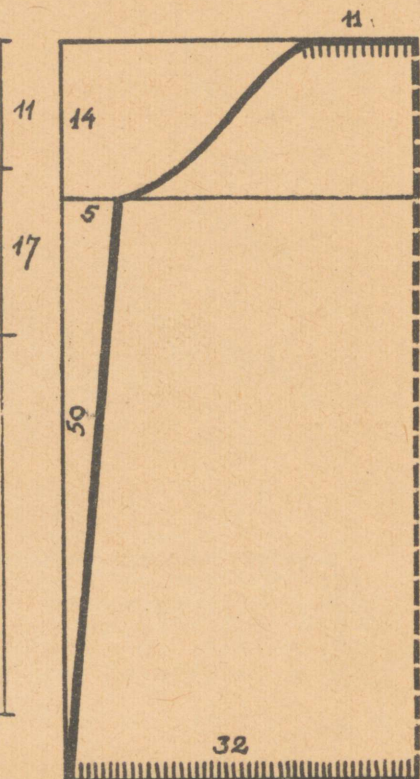
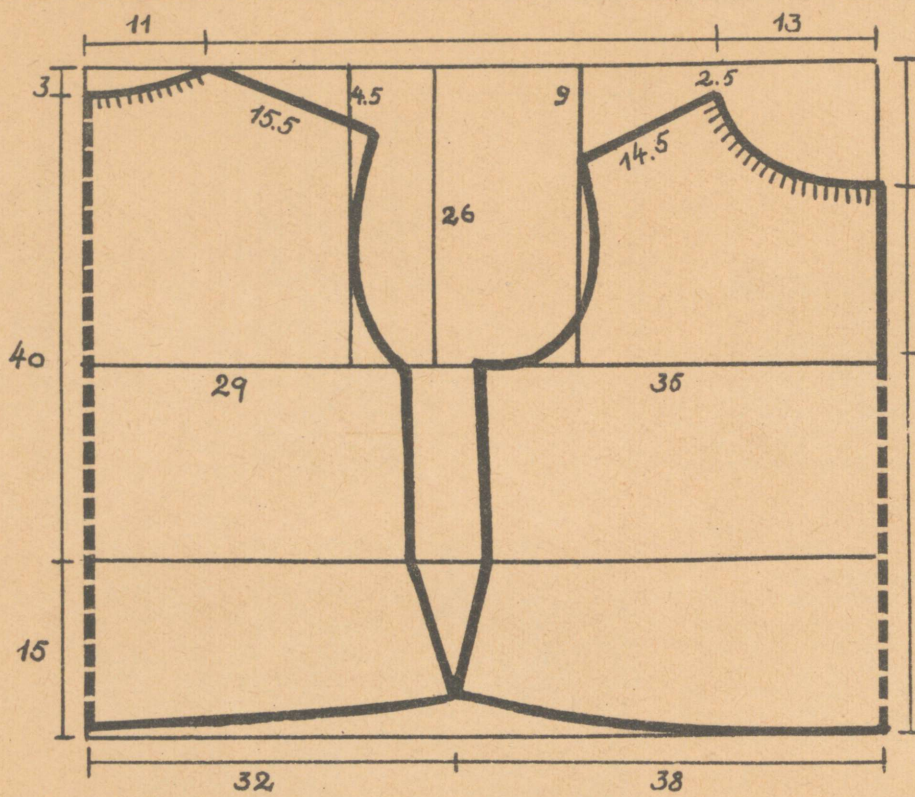
3

5

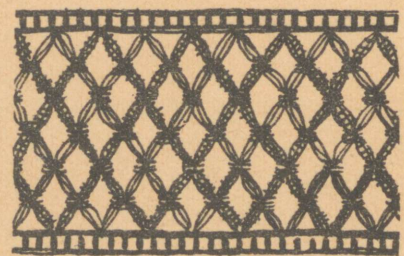
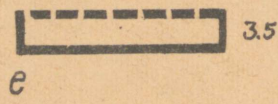
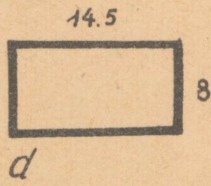
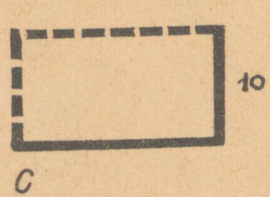

6

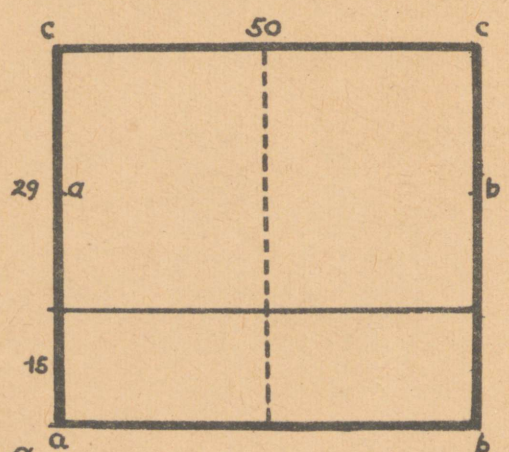

a

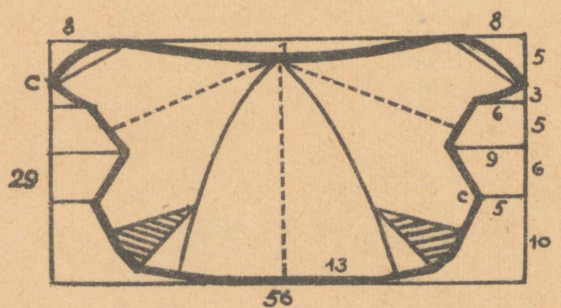
b

f

g

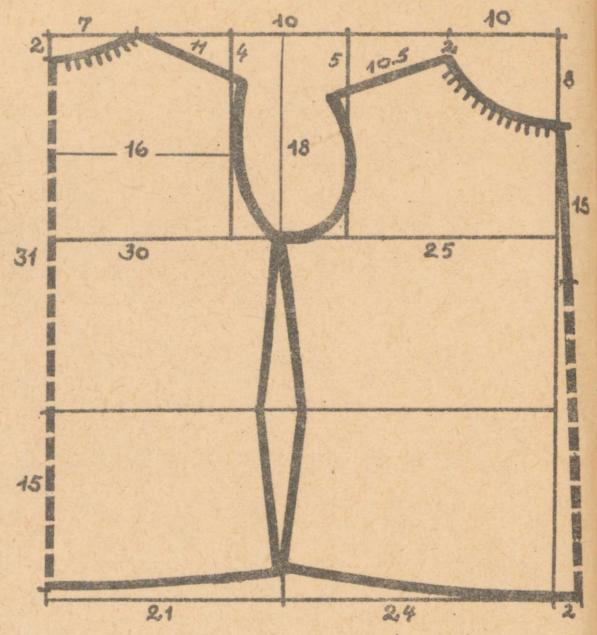
h

Αυθρου ὕλκονο

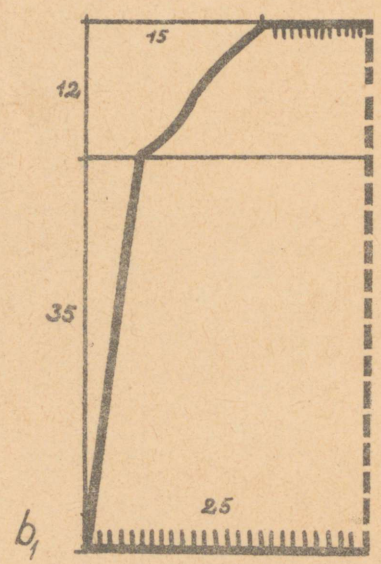

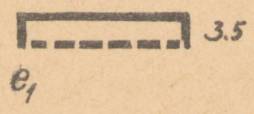
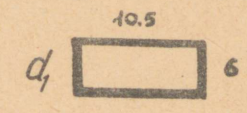
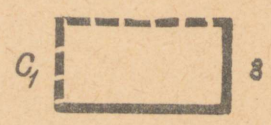
g₁

a₁

b₁

e₁

HÄÄDEMEESTE

ÜLIKOND

HÄADEMEESTE naise ülikond koosneb seelikust, särgist, liistikust, vööst, pärjast, sukkadest ja kingadest.

Seeliku koome põikitriibulise. Lõimeks võtame sinise puuvillase lõnga nr. 30/1–40/1. Koeks villase lõnga nr. 8/1–10/1. Suga nr. 60. Sidus neljanieline atlase, joonis nr. 6. Värviproov tahvlil II nr. 2. Triibustiku koome järgmiselt:

- 9 cm musta
- 3,3 cm punast
- 3,3 cm tumesinist
- 3,3 cm helesinist
- 3,3 cm samblarohelist
- 3,3 cm punast
- 3,3 cm tumesinist
- 3,3 cm musta
- 3,3 cm samblarohelist
- 3,3 cm tumesinist
- 3,3 cm punast
- 3,3 cm musta
- 3,3 cm helesinist
- 3,3 cm tumesinist
- 3,3 cm punast
- 1,2 cm helesinist
- 0,2 cm punast

Kahte viimast triipu korrata seeliku vajaliku pikkuseni.

Lapse seeliku lõimeks võtame puuvillase lõnga nr. 30/2–40/2, koeks villase lõnga nr. 8/1–10/1. Suga nr. 60/2. Sidus neljanieline atlase (joonis nr. 6). Triibustik kootakse järgmiselt:

- 1 cm musta
- 2,5 cm punast
- 2,5 cm tumesinist
- 2,5 cm helesinist
- 2,5 cm rohelist
- 2,5 cm punast
- 2,5 cm musta
- 2,5 cm rohelist
- 2,5 cm helesinist
- 2,5 cm tumesinist
- 2,5 cm punast
- 1,2 cm helesinist
- 0,2 cm punast

Seeliku õmbleme nii täiskasvanule kui lapsele ühelaidse, jättes küljeõmblusesse täiskasvanule 20 cm pikkuse, lapsele 10 cm pikkuse kinniselõhendiku. Täiskasvanu seeliku laiuseks võtame 3 m. Värvli juurest õmbleme seeliku tihedalt 1,5–2 cm laiustesse püstvoltidesse (kurdudesse). Eest on seelik 20 cm laiusest voldivaba. Seeliku kurrutame järgmiselt. Tõmbame joonlaua ja riidekriidi abil iga 2 cm järel seeliku laiuselt jooned, alates 10 cm allpool vöökohta. Neid jooni mööda nõelumise sisse kurruniidi. Niidi võtame tugeva, pikkuselt 20–30 cm pikema kui vöö ümbermõõt. Nüüd paneme mõõdurihma esimese kriidijoone äärde ja nõelumise 2 cm pikkuste pistetega, arvestusega, et nõela alla ja nõela peale jääks 2 cm riiet. Kõik niidid nõelumise sisse nii, et pisted täpselt kohakuti jäävad. Nüüd tõmbame kurruniidid vöö

pahemalt poolt aedpistel üle. Alt jääb seelik kahar, vabalt langetavates voltides. Seeliku aläärde õmbleme linase toodi, mille pahemale poole pöörame ja palistuspistel kinnitame. Et seelikule kaharust juurde anda, õmbleme linase või puuvillase aluseeliku, mille vöö kohalt kroogime.

Särgi õmbleme valgest linasest riidest. Joonistame lõiked jooniste järgi a (selja- ja esiosa), b (varrukas), c (krae), d (õlalapp), e (varrukavärvil).

Krae laiusega 10 cm õmbleme kahekordsest riidest. Kaunistame valge ja punase märkniidiga tikitud põimpiluga (joonis 1). Pilutamiseks tõmbame välja 6 ja jätame sisse 3 niiti ja nii vaheldumisi kuni mustri laiuseni. Põimpilu ääristab kitsas postpilu. Selle rikkalikult tikitud krae äärde pitsi ei panda. Pilu kohalt on krae ühekordsest riidest.

Teine, väiksema tikandiga krae (joonisel nr. 4) on soovitatav teha lapse ülikonna särgile, kuid võime teha ka täiskasvanule. Tikime 10 cm laiuse krae otstele põimpilu, mille ääres on püvisilmpisteread. Selle krae äärde õmbleme 4 cm laiuse niilpitsi, mida võib asendada poepitsiga. Pitsi kroogime.

Õlalapid tikime ühekordsele riidele, võttes laiuseks 5 cm. Tikime valge märkniidiga püvisilmpistel ja sõlmpistel. Särgile kinnitame õlalapid tikkpistel. Õlalapi ääres on tagid (joonisel nr. 2). Lapse särgi õlalapi laiuseks võtame 3 cm. Tikime püvisilm- ja tikkpistel. Ääristame tagidega (joonis g).

Varrukavärvlid õmbleme kahekordsest riidest, võttes laiuseks 6 cm. Tikime püvisilm-, sõlm- ja tikkpistel. Äärde tikime tagid. Kinnitame nõobi ja aasakesega (joonisel nr. 3).

Lapse varrukavärvli laiuseks võtame 4 cm. Tikime püvisilmpistel. Ääres tagid (joonisel h). Särgi kaelakaar on koos õlalappidega kurrutatud. Varrukatel on värvlite ja õlalappide juures samuti kurrud. Särgi kinnitame eest sõlega. Lapse särgi lõiked joonistel a₁ (selja- ja esiosa), b₁ (varrukas), c₁ (krae), d₁ (õlalapp), e₁ (värvil).

Vöö koome valgest linasest niidist ja punasest villasest lõngast. Värvlid joonisel 5 märgitud järgmiselt: ■ punane, □ valge. Vöö seome 3–4 korda ümber keha ja pistame otsad vöökordade vahele.

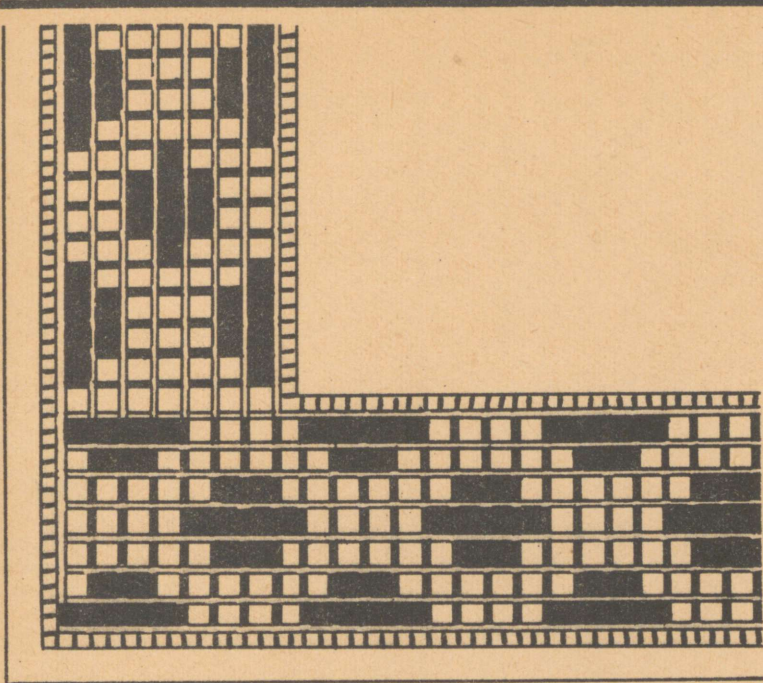
Liistiku õmbleme potisinisest toimest villasest riidest. Lõike joonistame jooniste f (selja- ja esiosa), g (puusavolt), h (krae) järgi. Liistik on ääristatud punase villase kaarusnööoriga. Kaarusnööri valmistamise õpetuse leiame Eesti NSV-Teaduste Akadeemia väljaandes „Eesti rahvarõivaid“ lk. 233.

Lapse liistiku õmbleme lõike järgi joonisel f₁.

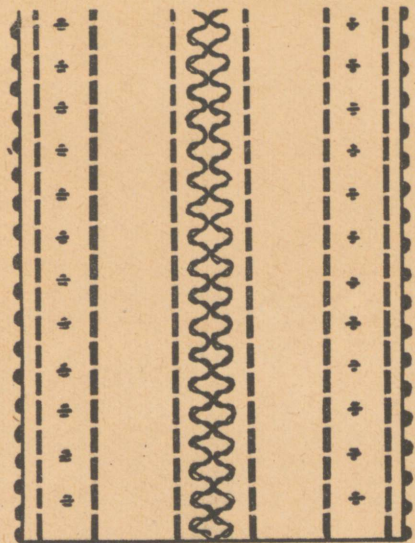
Pärja õmbleme pappalusele tõmmatud siidpaelast, millele tikime peale litreid. Paela otsad jäävad seljale rippuma.

Sukad: võime kanda valgeid masinal kootud puuvillaseid sukki.

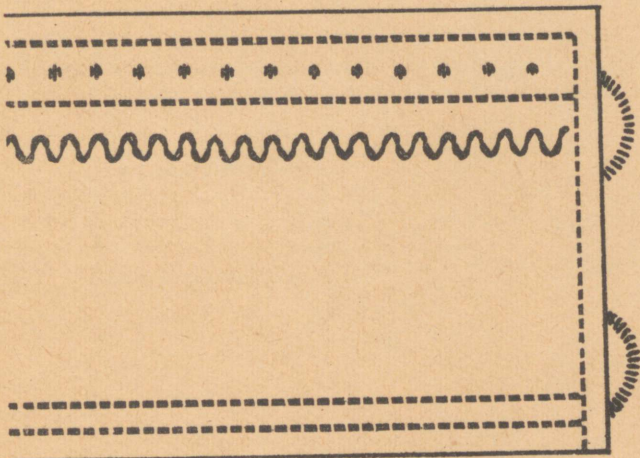
Kingad on lihtsad mustast nahast.

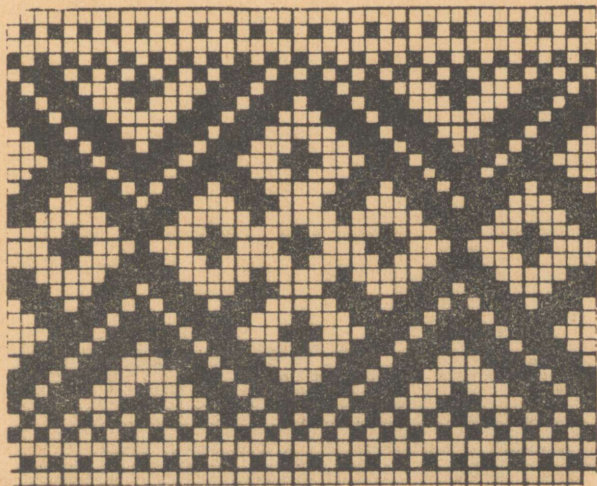
1

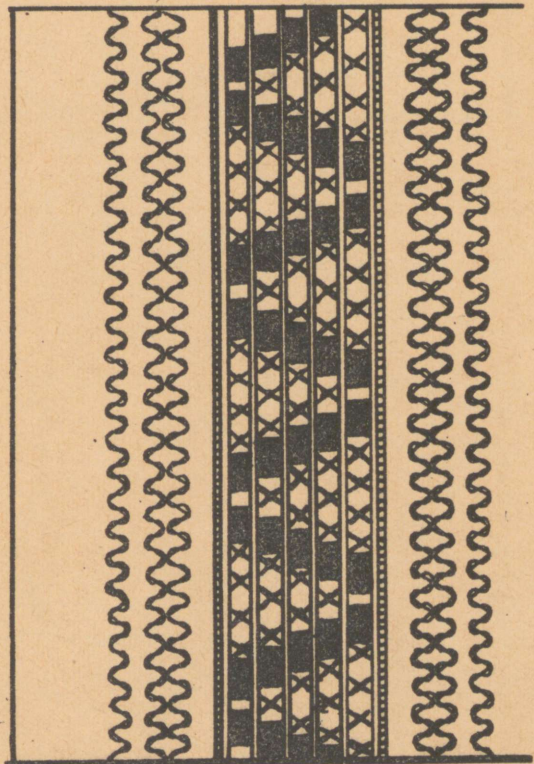
2

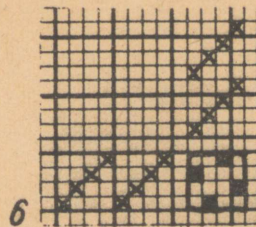
3

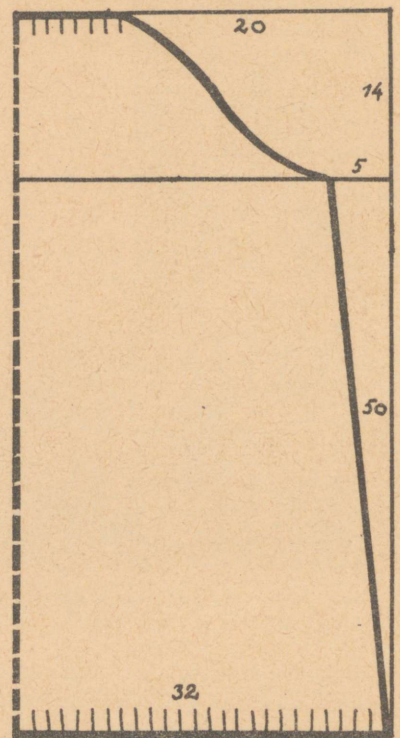
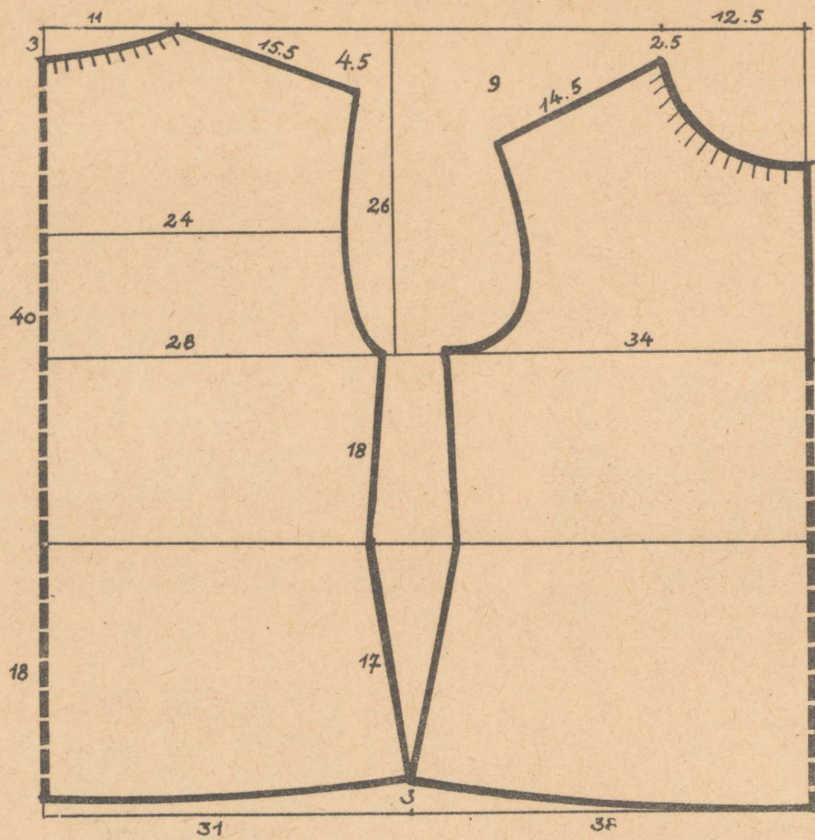
5

4

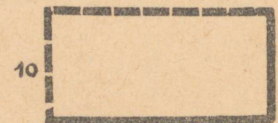
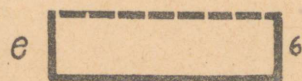
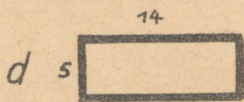

6

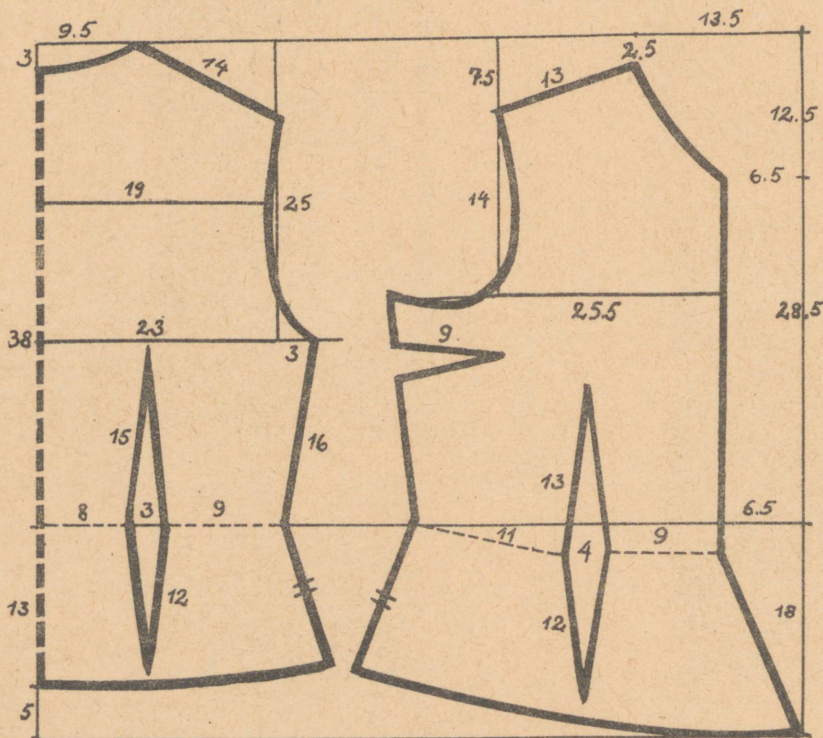

b

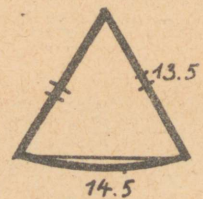
a

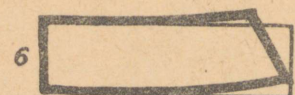
c

f

g

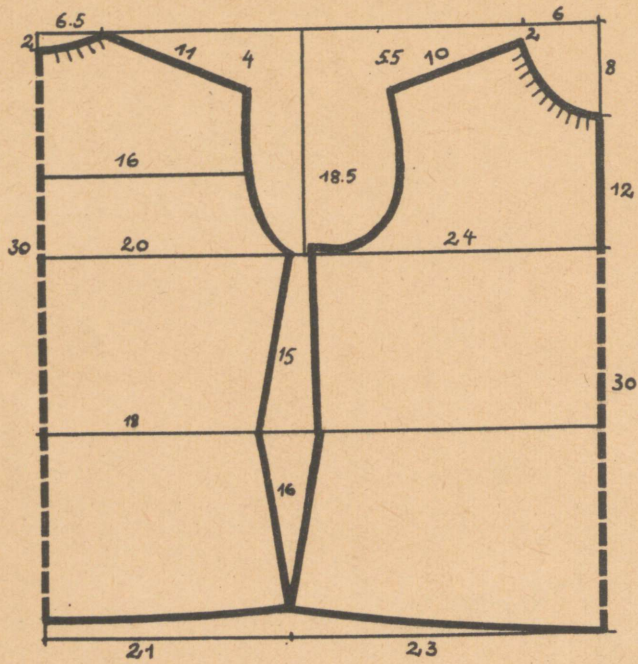

h

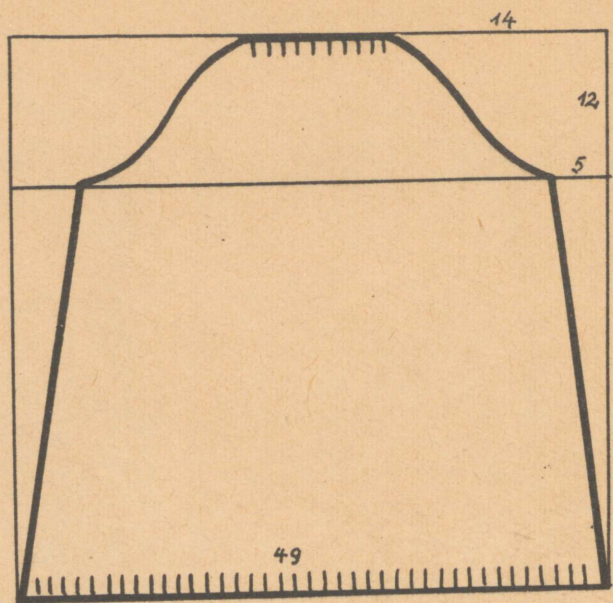
HÄÄDEMEESTE

ÜLIKOND

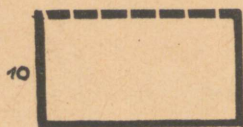

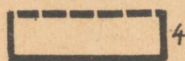
a_1

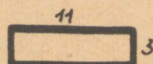
b_1

c_1

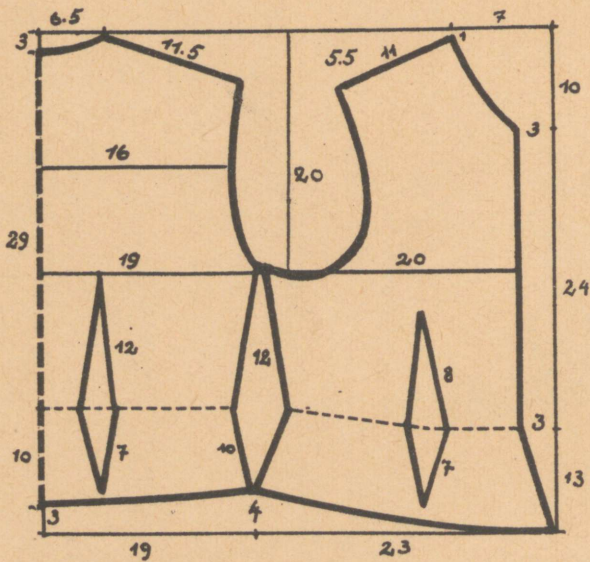
d_1

e_1

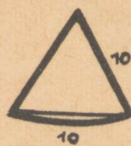
i

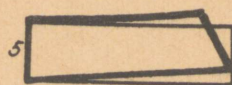
f_1

j

g_1

h_1

PÄRNU-JAAGUPI

ÜLIKOND

PÄRNU-JAAGUPI mehe ülikond koosneb särgist, vatist ehk kuuest, pükstest, sukkadest ja kingadest.

Särgi õmbleme 3,5 meetrist valgest labasekoelisest linasest riidest.

Lõiked joonistame jooniste järgi a (selja- ja esiosa), b (varrukas), c (krae), d (õlak), e (varrukavärv).

Krae õmbleme kahekordsest riidest, võttes laiuseks 9,5 cm, pikkuseks kaela ümbermõõdu. Krae ääristame tagidega.

Õlalapid tikime ühekordsele riidele, võttes laiuseks 4 cm, pikkuseks 19 cm (joonis 2).

Õlalappide keskele tikime valge märkniidiga põimpilu. Õlalapid kinnitame särgile tikkpisteridadega.

Varrukavärvli tikime kahekordsele riidele, võttes laiuseks 5,5 cm, pikkuseks randme ümbermõõdu. Värvlile tikime valge märkniidiga põimpilu- ja tikpisteread. Ääristame tagidega. Varrukavärvli kinnitame nõobi ja aasaga (joonis 1).

Särgile teeme ette 20 cm pikkuse kinniselõhendiku, mille krae juurest kinnitame vitssõlega. Varrukad on õlalappide ja värvlite juurest kurrutatud.

Vati ehk kuue õmbleme pruunist toimest villasest riidest. Vati lõiked joonistel f (seljaosa), g (esiosa), h (krae), i (varrukas).

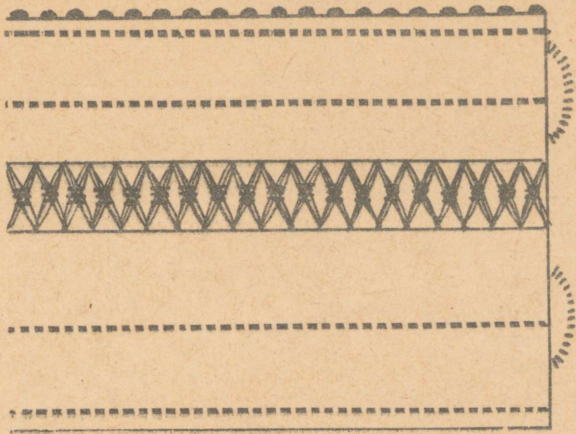
Ees on vatil kaks rida vasknööpe, selja taga kummagi voldi ja lipi peal üks nööp. Vati krae äärele, krae õmblusele ja hõlmadele kuni alumise nööbini õmbleme punase villase kaarusnööri (vt. pärnu-jaagupi ülikonna joonist). Kaarusnööri kirja fragment vati hõlmadel on loomulikus suuruses joonisel nr. 3. Kaarusnööri valmistamine ise punasest kurrutatud villasest lõngast (õpetuse leiame väljaandest „Eesti rahvarõivaid“ lk. 233).

Püksid õmbleme samast materjalist nagu kuuegi. Võime õmmelda põlvpüksid või pikaajalt kitsenevad mansettidega püksid. Põlvpükste lõike leiame raamatust „Eesti rahvarõivaid“ tahvel CVII, II. Pikad püksid õmbleme käesolevas brošüüris antud jüri ülikonna pükste lõike järgi joonisel 1 (vt. jüri ülikond).

Sukad koome pruunist villasest lõngast või kanname puuvillaseid masinal kootud sukki.

Kandes põlvpükse, tõmbame püksisääred sukkadele ja seome säärepaelad värvli peale, otstega välisküljele. Säärepaelad on palmitsetud labases tehnikas kalasabakirjas punasest ja lillast villasest lõngast.

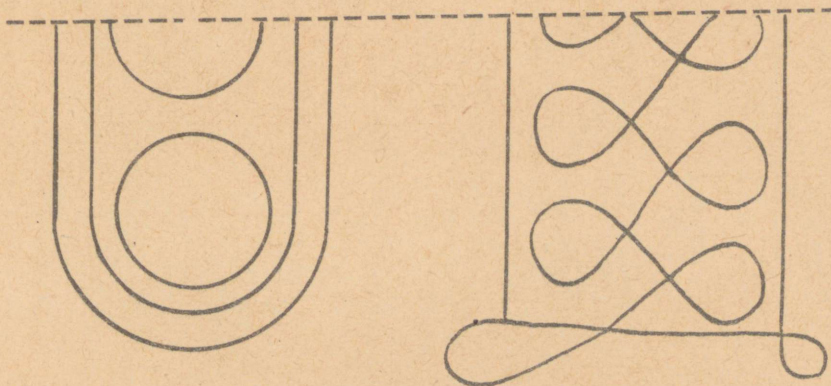
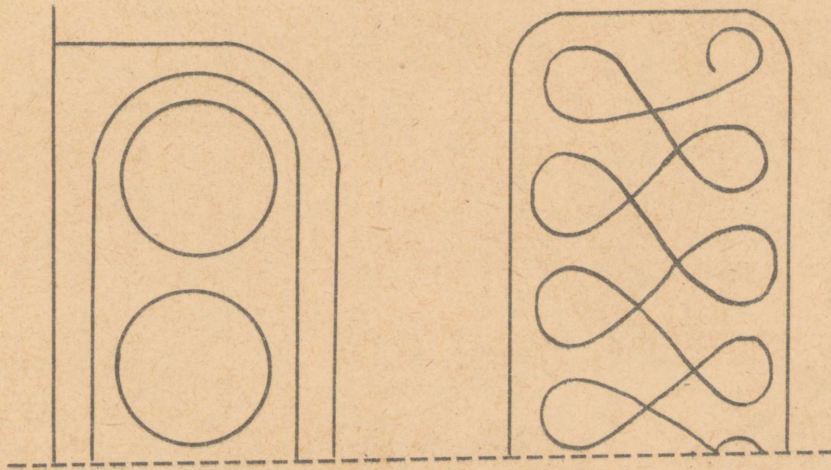
Kingad on mustast rahast.

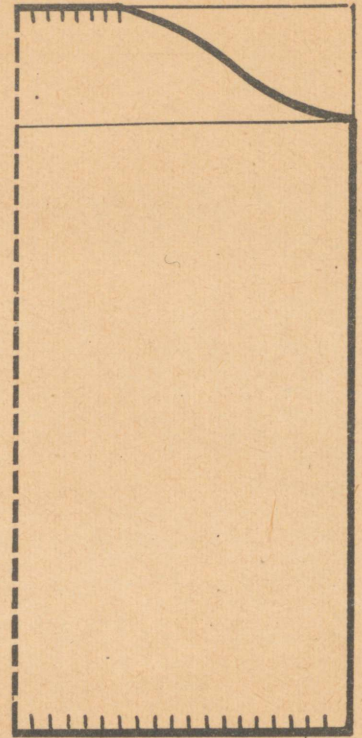
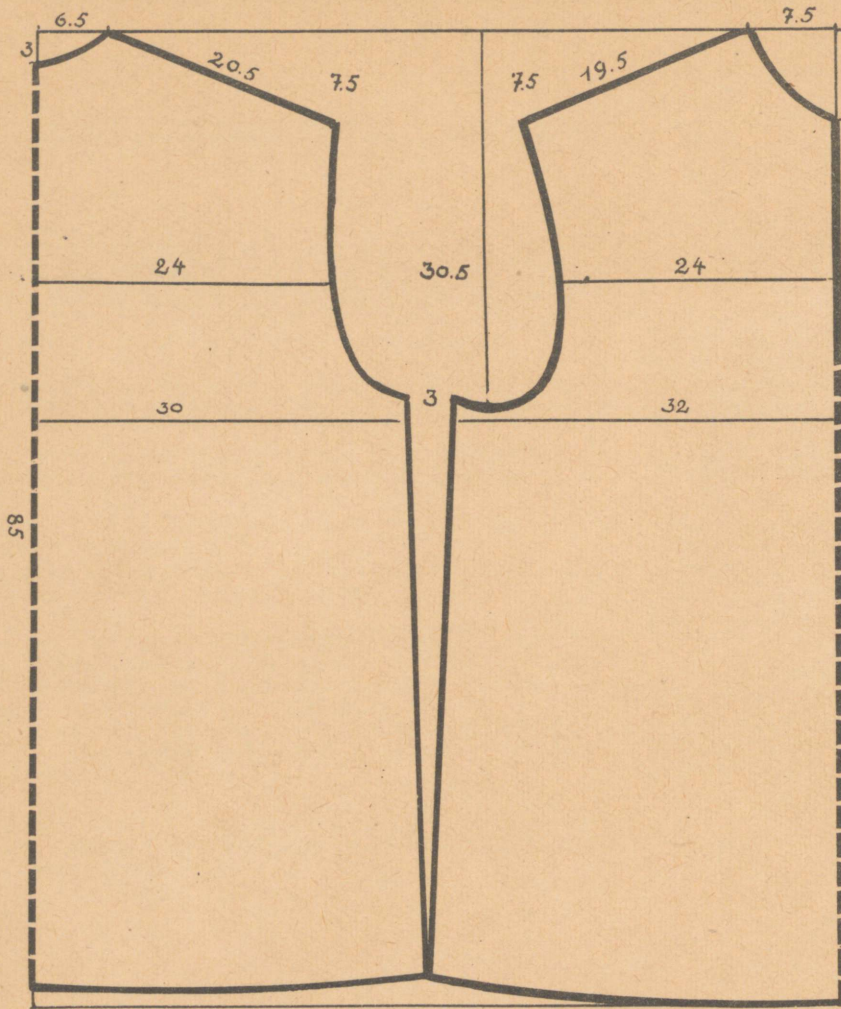
1

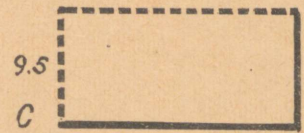
2

3

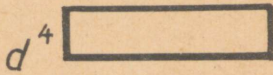
b

9.5

c

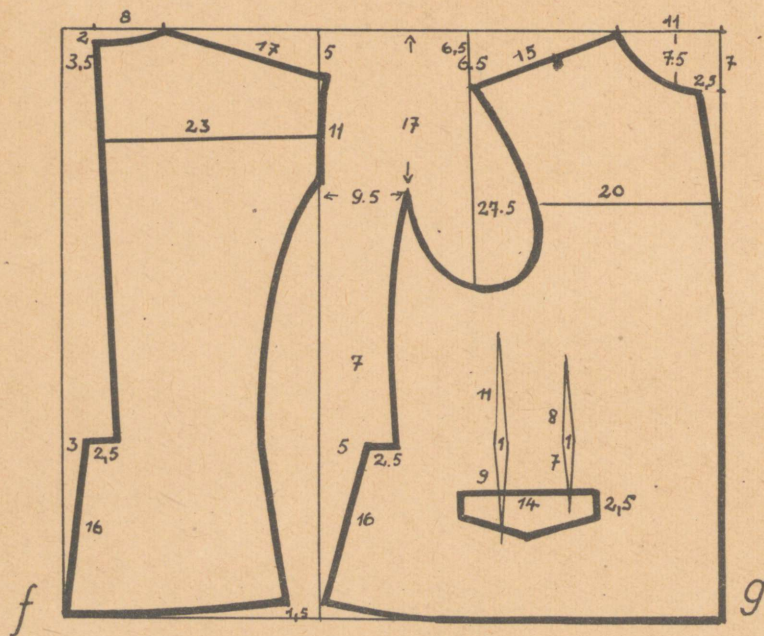
a

d

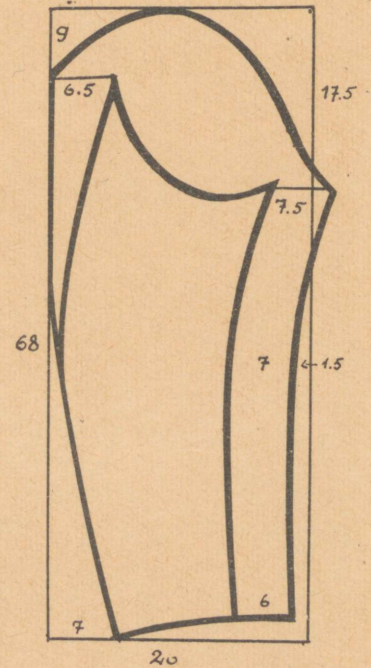

e

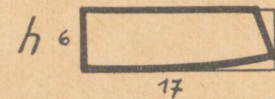

f

g

i

h

17

LIHULA ÜLIKOND

LIHULA naise ülikond (esimene variant) koosneb seelikust, särgist, vööst, õlarätikust, kabimütsist, sukkadest ja kingadest.

Ruuduline neoniitne seelik. Nii lõimeks kui koeks on villane lõng nr. 10/1. Suga nr. 60/2. Sidus labane (joon. g). Värviproov tahvel II nr. 1. Lõimelõngad kääratakse järgmiselt:

72 lõnga punast	
4 lõnga kollast	
24 lõnga neolõnga I	
4 lõnga kollast	10 lõnga neolõnga I
74 lõnga punast	8 lõnga punast
24 lõnga neolõnga II	2 lõnga kollast
82 lõnga punast	74 lõnga punast
4 lõnga musta	2 lõnga sinilillat
24 lõnga neolõnga I	10 lõnga rohelist
4 lõnga musta	2 lõnga sinilillat
42 lõnga punast	74 lõnga punast
6 lõnga neolõnga III	2 lõnga valget
42 lõnga punast	8 lõnga punast
2 lõnga valget	10 lõnga neolõnga IV
8 lõnga punast	8 lõnga punast
10 lõnga neolõnga IV	2 lõnga valget
8 lõnga valget	74 lõnga punast
74 lõnga punast	2 lõnga sinilillat
2 lõnga sinilillat	10 lõnga rohelist
10 lõnga rohelist	2 lõnga sinilillat
2 lõnga sinilillat	74 lõnga punast
8 lõnga punast	2 lõnga kollast

Kahte viimast rida korrata kuni saame seeliku vajaliku pikkuse.

Kudumise järjekord:

- I. 68 lõnga punast
- 2 lõnga valget
- 8 lõnga punast
- 7 lõnga neolõnga IV
- 8 lõnga punast
- 2 lõnga valget
- II. 68 lõnga punast
- 2 lõnga helesinist
- 8 lõnga rohelist
- 2 lõnga helesinist
- III. 68 lõnga punast
- 2 lõnga kollast
- 8 lõnga punast
- 2 lõnga kollast
- I, II, III jne. (kordub)

Neolõngade valged kohad mähitakse enne põhivärvi värvimist lõngavihis niidiga kõvasti kinni. Kui need on kollased, siis terve viht värvida esmalt kollaseks, siis need kinni siduda ja värvida põhivärviga. Valgete ja kollaste neode esinemisel mähkida enne kollaseks värvimist valged neokohad kinni, siis mähkida lisaks kollased neokohad kinni ja värvida põhivärviga.

I neolõng – tumepunast 6,5 cm, valget 2 cm.

II neolõng – rohelist 6,5 cm, valget 2 cm, rohelist 6,5 cm, kollast 2 cm.

III neolõng – rohelist 9,5 cm, kollast 2 cm.

IV neolõng – tumepunast 6,5 cm, kollast 2 cm.

Seeliku õmbleme ühelaidse, võttes riidet 2,5–3 m. Vasakule poole jätame 20 cm pikkuse kinniselõhendiku. Värvli juurest saame riide vabalt langevatesse lappvoltidesse. Seelik ulatub pahkludeni.

Särgi õmblemiseks võtame 3–3,5 m valget labasekoelist linast riidet. Särg on tikitud ristpistel punase märkniidiga. Joonis-

tame oma kehamõõtudele vastava lõike skeemide järgi a (esija seljaosa), b (varrukas), c (rinnalapp), d (varrukavärvel), e (õlalapp), f (krae).

Krae õmbleme kahekordsest riidest. Tikime joonise nr. 4 järgi ristpistel. Laiuseks võtame 3,5 cm.

Rinnalapi õmbleme ühekordse. Tikime joonise nr. 5 järgi, võttes rinnalapi laiuseks 6 cm, pikkuseks 18 cm.

Õlalapi tikime ühekordsele riidele joonise nr. 2 järgi, võttes laiuseks 4 cm.

Varrukavärvlid õmbleme kahekordsest riidest. Tikime joonise nr. 1 järgi. Laiuseks võtame 4,5 cm. Värvli kinniseäred tikime sämppistel ja õmbleme ühele poole kolm nõopi, teisele poole teeme väikesed aasakesed nõopide kinnitamiseks. Värvlite otsad tikandi lõpetuseks on ääristatud valge sakkpaelaga.

Enne selja- ja esiosa kokkuõmblemist teeme esiosale 17 cm pikkuse rinnalõhendiku ja õmbleme sellele rinnalapi, mille ääred 0,5 cm laiuselt tagasi pöörame. Vasakule rinnalapi äärele teeme valge niidiga 4 nõöpauku. Nüüd õmbleme kokku särgi selja- ja esiosa. Kurrutame kaelakaare koos tikpistel pealeõmmeldud õlalappidega ja õmbleme külge krae. Krae otsesse teeme 2 nõöpauku väikeste nõopidega kinnitamiseks. Krae servad koos rinnalapiga ääristame valge sakkpaelaga, nii et pael kataks õmbluse, mille abil rinnalapp on särgile õmmeldud. Kinnitame särgi eest väikeste nõopidega.

Varrukad kurrutame õla ja värvlite juurest, nõeludes sisse 0,5 cm vahemaaga 2 kurruniiti. Õmmeldes varrukaid särgi külge, paneme õlalapi otsa varrukaõmbluse vahele ja õmbleme koos kinni.

Vöö on kootud valgest linasest niidist, helepunasest, lillast ja rohelisest villasest lõngast. Joon. nr. 3 värvid: ■ helepunane, ● roheline, x lilla. Vöö mähitakse 3–4 korda ümber keha, pistes otsad vöökordade vahele.

Õlarätik on õhukesest poevillasest riidest. Punasel põhjal mitmevärviline lillkiri. Mõõtmed on 120×120 cm. Rätiku ääres on 10 cm pikkused narmad. Rätikut kanname kolmnurkselt kokku murtuna. Rinnal kinnitame sõlega. Teravad nurgad pistame vöökordade vahele.

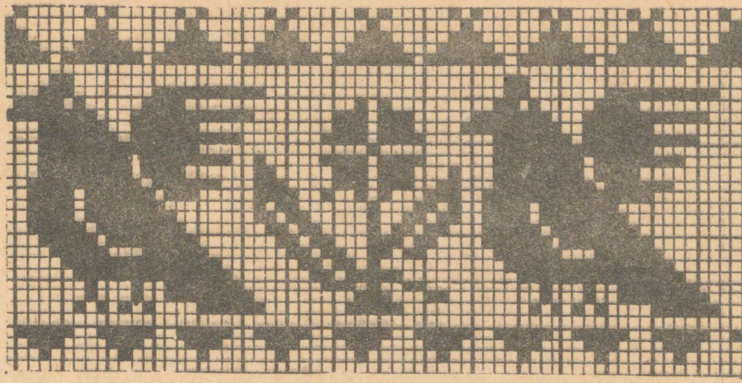
Põlle tikime valgele tüllile mulineeniidiga. Põlle suurus 80×70 cm. Põllele tikitud motiivid on joonisel h ja h₁. Tikkimise skeem joonisel i. Motiive ääristab kahekordne 3 mm vahemaaga tüll sisse nõelutud niit. Põlle ääristame kitsa pitsiga.

Ehetena kantakse sõlge kinnitamiseks ja paaterkeid. Need koosnevad traadile aetud klaashelmestest, mille vahel on koda- ratega ja kannaga rahad.

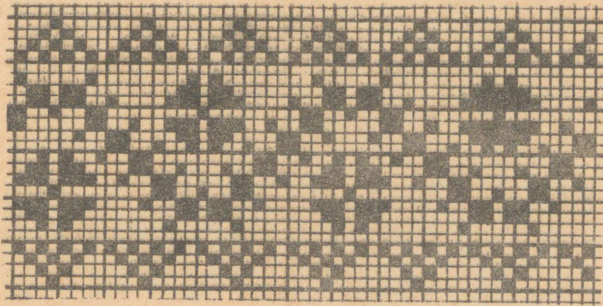
Kabimütsi on kodusel teel raske valmistada, seepärast on soovitatav anda kollektiivtellijumisi vastavale ateljeele.

Sukad koome valgest villasest lõngast käsitsi või kanname masinal kootud valgeid puuvillaseid sukki.

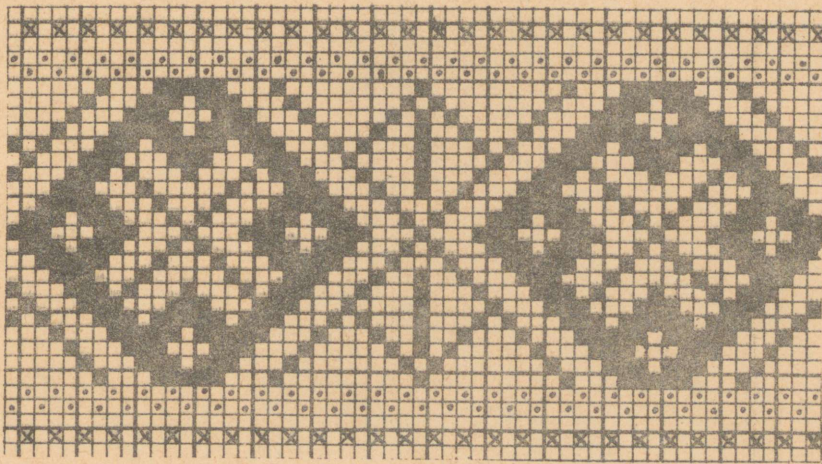
Kingad on lihtsad mustast nahast.

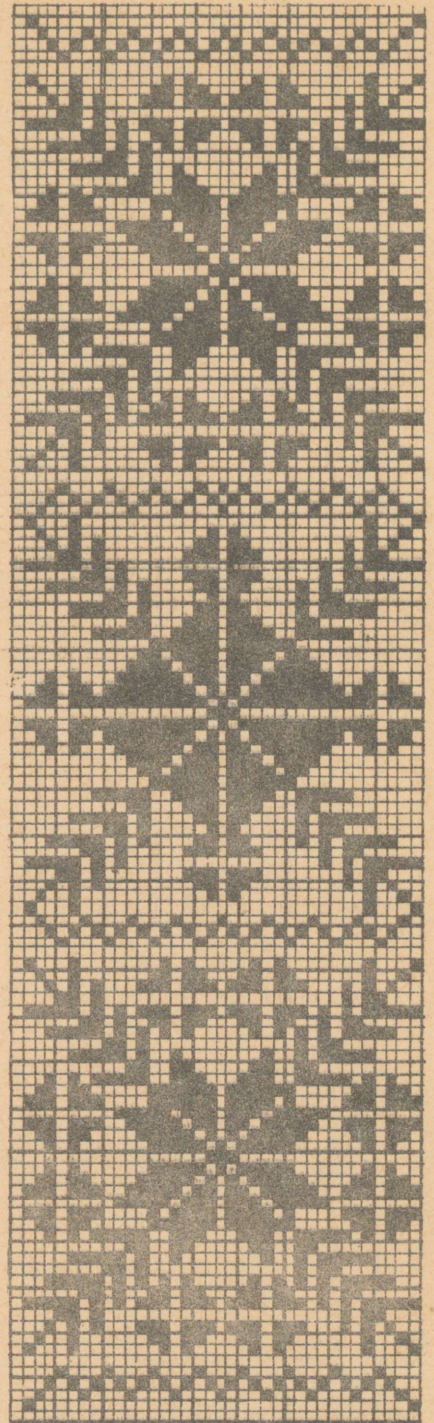
1

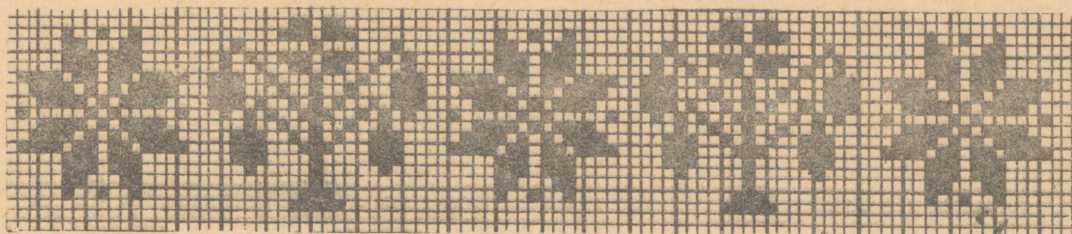
2

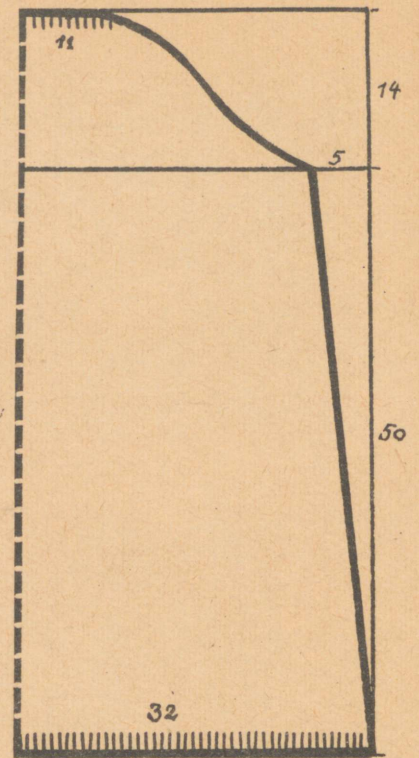
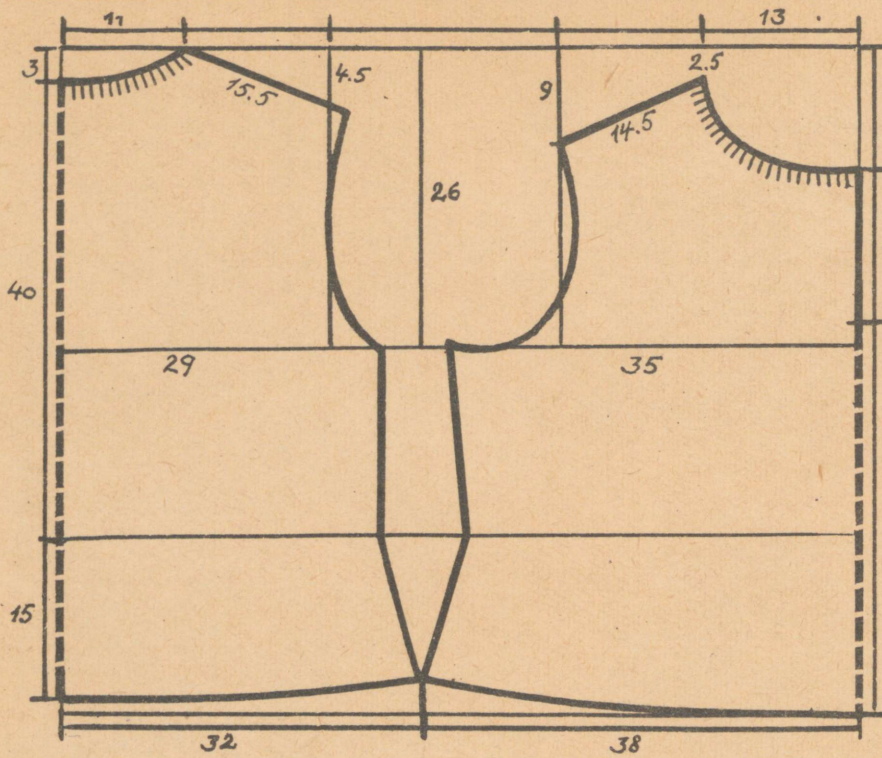
3

5

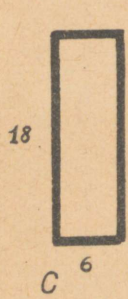

4

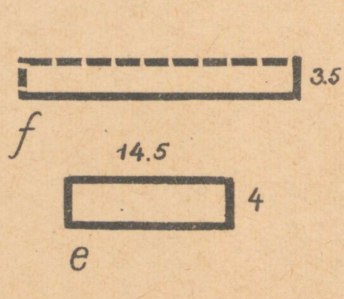

a

b

c

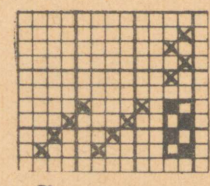

f

e

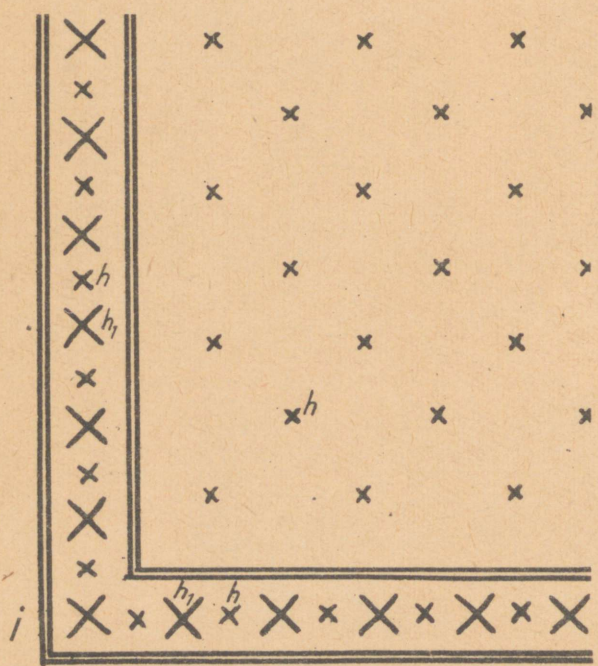
d

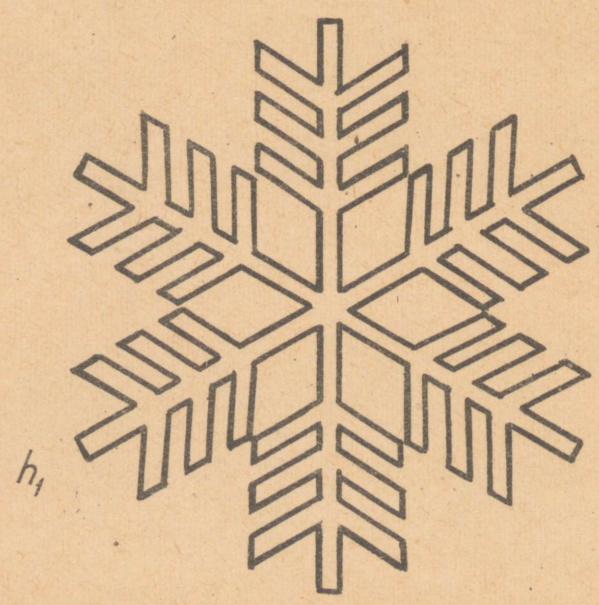
g

h

i

h1

LIHULA ÜLIKOND

LIHULA naise ülikond (teine variant) koosneb seelikust, särgist, vööst, ölarätikust, kabimütsist, sukkadest ja kingadest.

Seeliku koome pikitriibulise. Lõimeks võtame punase puuvillase lõnga nr. 30/2-40/2. Koeks villase lõnga nr. 8/1-10/1. Suga nr. 60/2. Sidus neljanieline atlass, joonis nr. 4. Värviproov tahvlil I nr. 2. Triibustiku koome järgmiselt:

- I. 2,2 cm punast
- 0,4 cm roostepruuni
- 0,2 cm punakaslillat
- 0,4 cm punast
- 0,3 cm helebeeži
- 0,4 cm punast
- 0,2 cm punakaslillat
- 0,4 cm roostepruuni
- II. 2,2 cm punast
- 0,5 cm rohelist
- 0,2 cm punast
- 0,5 cm rohelist
- I korrata
- III. 2,2 cm punast
- 0,6 cm keskmist sinist
- 0,2 cm musta
- 0,6 cm keskmist sinist

Seeliku õmbleme ühelaidse, jättes küljeõmblusesse 20 cm pikkuse kinniselõhendiku. Värvli juurest seame seeliku 5 cm laiusesse vabalt langevatesse vöist. Alaäärde õmbleme linase toodi, mille kinnitame pahemalt poolt palistuspistel. Seelik ulatub pahkluuni. Seeliku all kandmiseks õmbleme linase või puuvillase alusseeliku, mille värvli juurest kroogime.

Lapse seelik on õmmeldud samadel põhimõtetel lapse eale sobivas pikkuses.

Särgi õmbleme valgest labasekoelisest linasest riidest, mida võtame 3-3,5 m. Kaunistame särgi õlalappe ja varrukavärleid valge põimpiluga ja sakkpaelaga. Joonistame lõiked jooniste järgi a (selja- ja esiosa), b (varrukas), c (õlalapp), d (varrukavärvli).

Õlalapid tikime ühekordsele riidele, võttes laiuks 5,5 cm, pikkuseks 14 cm. Põimpilu tikime valge märkniidiga. Põimpilu äärde õmbleme valge puuvillase sakkpaela. Õlalapid on särgile kinnitatud tikkpisteridaga kahel pool sakkpaela (joonis 1).

Varrukavärvid tikime kahekordsele riidele, võttes laiuks 6,5 cm. Põimpilu tikime valge märkniidiga. Pilu ääres tikk-

pisteread. Värvli otsad on ääristatud sakkpaelaga. Kinnitatud nõõbi ja aasaga (joonis nr. 2).

Särgi kaelakaare kurrutame. Õlalapid õmbleme tikkpistel. Kandime kaelakaare riideribaga, jättes 1 cm faiuse palistuse. Palistuse sisse ajame keerutatud linase või puuvillase lõnga, mille abil särgi kaeluse eest kokku tõmbame. Kinnitame preesiga. Varrukad on värvlite ja õlalappide juurest kurrutatud.

Lapse särgi õmbleme valgest linasest riidest samadel põhimõtetel. Erinevus on õlalappide ja varrukavärvlite laiuks ja tikandis. Lõiked 7-10 aasta vanusele joonistel a₁ (selja- ja esiosa), b₁ (varrukas), c₁ (õlak), d₁ (värvli).

Õlalappidel on 2 rida sakkpaela tikkpisteridade vahel (joonis f). Laiuseks võtame 3 cm.

Varrukavärvlitel valge põimpilu ja tikkpisteread. Ääristame sakkpaelaga (joonis e). Pilutame valge märkniidiga. Laiuseks võtame 4 cm. Kinnitame nõõbi ja aasaga.

Vöö koome valgest linasest niidist, tumerohelisest, tumedast roostepunasest ja tumedamast ning heledamast potisiinise villase lõngast. Värvli joonisel 3 märgitud järgnevalt: + tume potisiline, • hele potisiline, ■ tume roostepunane, × tumeroheline. Vöö mähime 3-4 korda ümber keha ja pistame otsad vöökordade vahele.

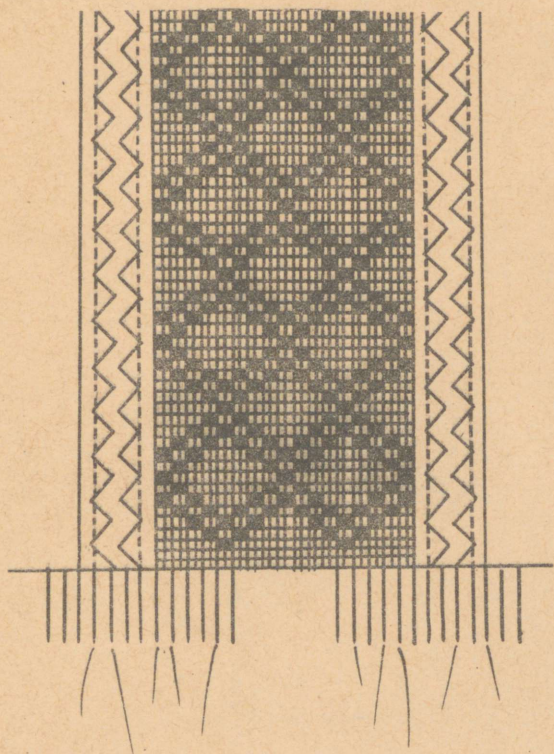
Ölarätik on kirjust siidist. Rätikut kaname kolmnurkselt kokkupanduna. Eest kinnitame preesiga. Rätiku nurgad pistame vöökordade vahele.

Kabimüts on tehtud kirjust siidist pappalusel. Mütsi kaunistab kardpael ja taha seotud siidpael. Kuna kabimütsi on kodusel teel raske valmistada, siis on soovitatav mütsi kollektiivselt tellida.

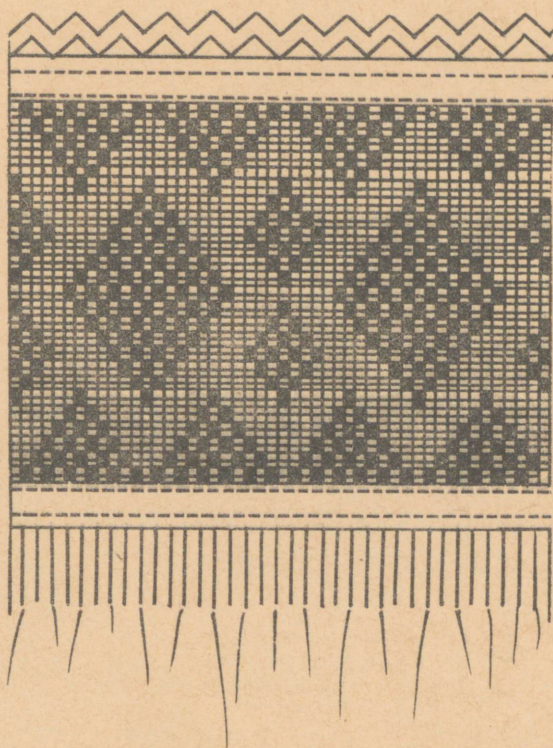
Peakatteks lapse ülikonna juurde teeme pärja. Pappalusele tõmbame siidpaela, mille otsad jätame seljale rippuma. Pärjale tikime litreid.

Sukad on valgest puuvillasest lõngast kootud vikkelsukad (võib kududa ka masinal).

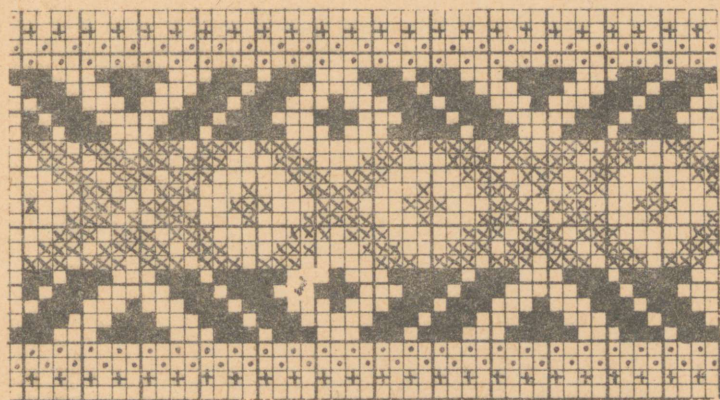
Kingad: lihtsad mustast nahast.

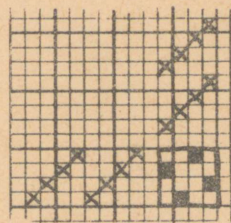
1

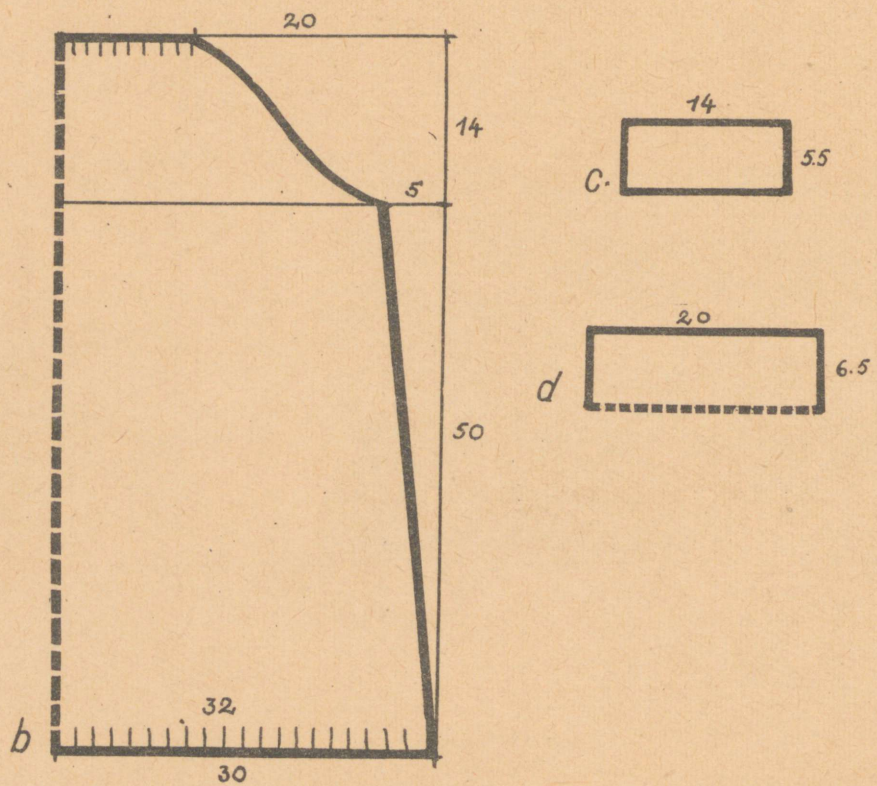
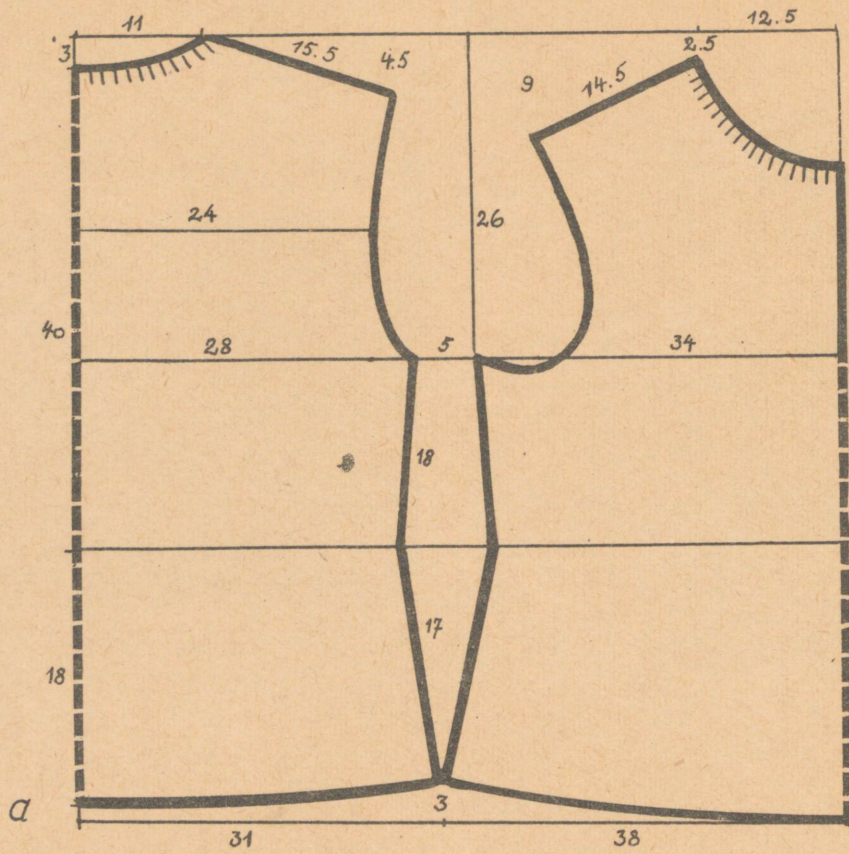
2

3

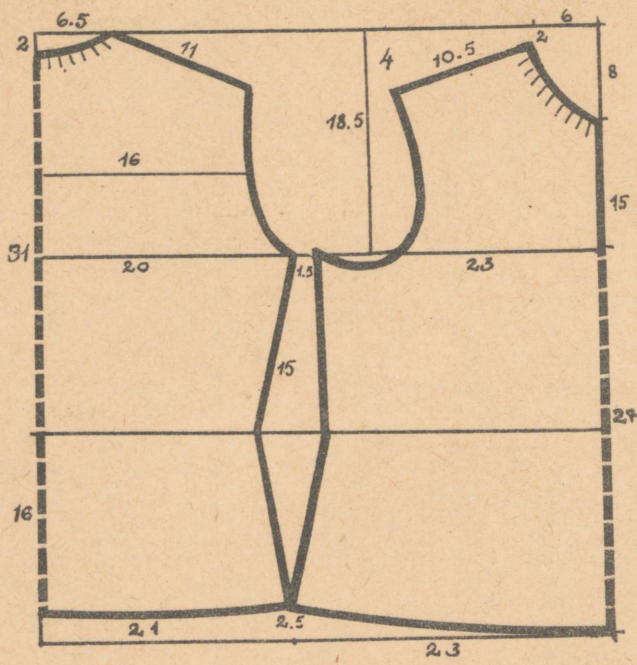

4

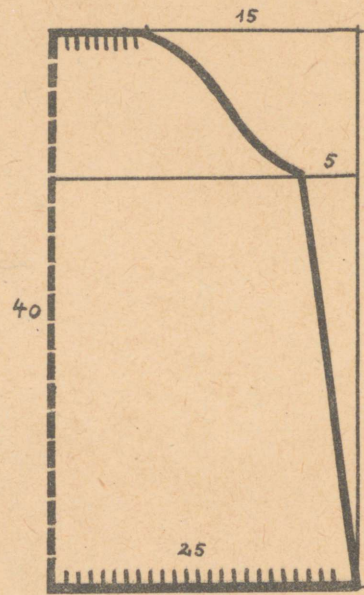

LİHULA ÜLİKONÖ

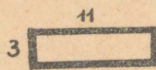

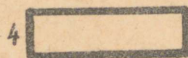
a₁

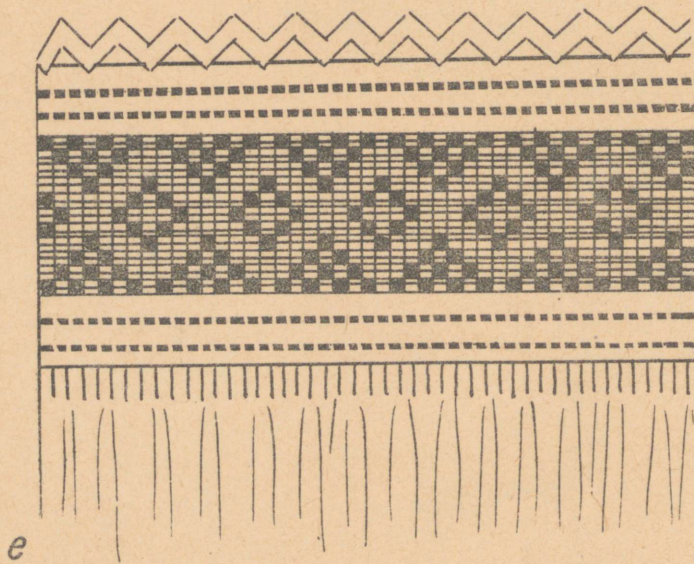
b₁

c₁

d₁

e

f

VIRU-JAAGUPI

ÜLIKOND

VIRU-JAAGUPI naise ülikond koosneb seelikust, käistest, vööst, pärjast, sukkadest ja kingadest.

Seeliku koome põiktriibulise, nii et kanga laius jääb seeliku pikkuseks. Lõimeks roheline puuvillane lõng nr. 30/2–40/2. Koeks villane lõng nr. 8/1–10/1. Suga nr. 60/2. Sidus neljanieline atlass (joon. 5). Värviproov tahv. II nr. 5. Triibustik kootakse järgmiselt:

- I. 2,3 cm rohelist
0,3 cm helehalli
0,3 cm tumehalli
0,1 cm musta
0,3 cm pruuni
0,3 cm punast
0,2 cm roosat
- II. 0,1 cm valget
0,3 cm kollast (triibustiku keskoht)
II–I
- III. 0,1 cm musta
0,2 cm kollast
0,3 cm roosat
0,3 cm punast
0,1 cm roosat
0,1 cm musta
0,3 cm tumehalli
- IV. 0,2 cm helehalli
0,1 cm valget (triibustiku keskoht)
IV–III

Ühelaisde seeliku õmbleme 2,5 – 3 m riidest, jättes vasakule poole 20 cm pikkuse kinniselõhendiku. Voldime seeliku lappvoltidesse, jättes ette 15 cm laiuse sileda osa. Voldi harjadele jätame heledamad triibud, voldi põhjadesse tumedamad. Alaäärde õmbleme 5 cm laiuse valge linase toodi, mille sissepoole pööratult kinnitame palistuspiistel. Seelik ulatub pahkluuini. Seeliku õmbleme valge linasest pihiku külge (lõige g), mille peal kanname käiseid. Pihukinnise teeme samuti vasakule poole. Seeliku kaharust tõstab esile valge linane või puuvillane alusseelik, mis värvli juurest on kroogitud. Alusseeliku palistuse lõpetame heegel- või poepitsiga.

Lapse ülikonna seeliku ja pihaosa (lõige g₁) õmbleme samadel põhimõtetel lapse vanusele sobivas pikkuses. Ka lapse seeliku juurde õmbleme alusseeliku.

Käised õmbleme valgest labasekoelisest linasest riidest, kusjuures võtame 80 cm laiust riiet keskmiselt 3 m. Tüüpiline on Viru-Jaagupi käiestekirjaks rikkalik valge lillkiri-tikand, mille tikkimine nõuab vilumust ja aega. Selle kirja muustrid leiame väljandest „Eesti rahvarõivaid“ tahvel XXIX: 1, skeem muustrilehel, 15. Krae nurkade lillkirja tahvel XXIX: 1, skeem muustrilehel, 16. Õlalapi tikand tahvel XXIX: 2, skeem muustrilehel, 17. Käesolevas brošüüris on antud Põhja-Eesti käiestekirjadest lihtsamini teostatav pilutikand, mis oma dekoratiivsuse poolest ei jää maha lillkirjast.

Käiseid õmblema hakates joonistame esmalt lõike skeemide järgi a (selja- ja esiosa), b (varrukas), c (õlapealne kolmnurk), d (krae), e (õlalapp) ja f (varrukavärvel). Lõikame üksikosad riidest välja ja alustame käiste alaääre tikkimisega. Selleks kasutame valget märk- või mulineeniiti. Tõmbame riidest 0,5 cm laiuselt niidid välja joonise nr. 4 järgi ja pilutame postpiluread,

mis moodustavad ruudustiku. Piluposte põimides tõmbame nendest läbi kahekordse märkniidi. Iga ruudu sisse kinnitame niidiga vasklitri, 1,5 cm vahemaaga piluridadest ülespoole tikime 1 cm laiuse põimpilu. Selle alla õmbleme rea litreid. Käiste alaäärt kaunistab 4 cm laiune kõlapits, mida võime asendada samas laiuses geomeetrilist kirja poepitsiga.

Õlalapid on 14 cm pikad ja 3,5 cm laiad (joonis nr. 1). Õmbleme ühekordsest riidest. Tikkpiste ridade vahele tikitud püvisilmad on õmmeldud järgmiselt: looka moodustava niidi kinnitamisel mähitakse ta kattepiistel teise niidiga riidest läbi pistes üle. Õlalapid on ääristatud tagidega. Keskele kinnitatud litrid.

Krae õmbleme kahekordsest riidest laiusega 8 cm (joonis nr. 3). Tikkpiste ridade vahele on krae otsesse tikitud kahekordne loogarida. Ääristatud tagidega.

Varrukavärvel on 1,5 cm laiune, õmmeldud kahekordsest riidest (joonis nr. 2). Tikitud samal põhimõttel kui krae. Värvli otstes on sämppisterida ja aasakesed sõltuste jaoks.

Käised kurrutame ja kinnitame järgnevalt: õmbleme masinal kinni õlaõmbluste 9 cm pikkused õlapoolsed ääred. Nüüd kurrutame esi- ja seljaosa X-ga märgitud servad, nõeludes sisse kaks 0,5 cm laiuse vahega kurruniiti. Sellele kolmnurka meenutavale kurrutatud servale õmbleme tikkpistel kolmnurga c, mille servad enne 0,5 cm laiuselt tagasi pöörame. Järgnevalt kurrutame kahe kurruniidiga terve kaelakaare esi- ja seljaosa koos pealeõmmeldud kolmnurga kolmanda küljega. Kurruniidid tõmbame pingule vastavalt kaela übermöödule. Õmbleme käiste õlaõmblustele tikkpistel õlalapid ja seejärel krae. Õlalappide otsad kinnitame kraeõmbluse vahele. 15 cm pikkuse kinniselõhendiku esiosa ääristame kitsa pilupalistusega. Eest kinnitame käised preesiga. Varrukad on värvlite juurest tihedalt kurrutatud. Õlalappide mõlemale poolele on varrukakaar pandud 1 cm laiustesse lappvoltidesse.

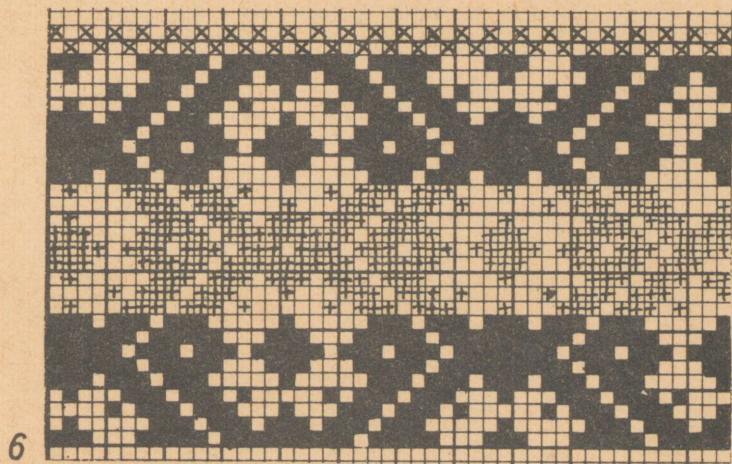
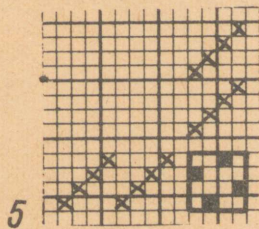
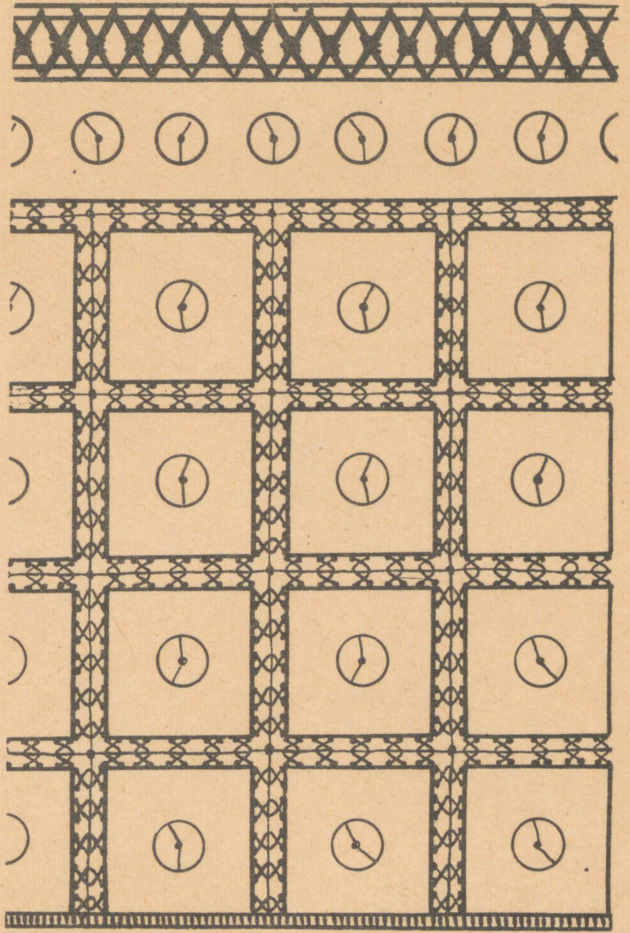
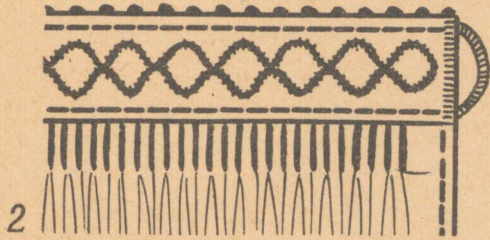
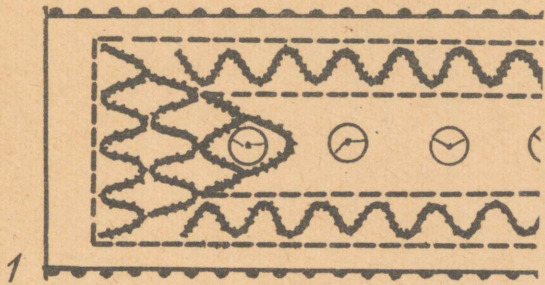
Lapse käised õmbleme samadel põhimõtetel. Lõiked on antud 7–10 a. tütarlapsele. Lõigete osad: a₁ – kehaosa, b₁ – varrukas, c₁ – õlapealne kolmnurk, d₁ – krae, e₁ – õlalapp, f₁ – varrukavärvel. Pilumustrit vähendame 1 ruudu võrra. Väiksemale kasvule võib ära jätta ka põimpilu ülemise rea. Krae, õlalapid ja varrukavärvid tikime samas laiuses kui täiskasvanu käistel.

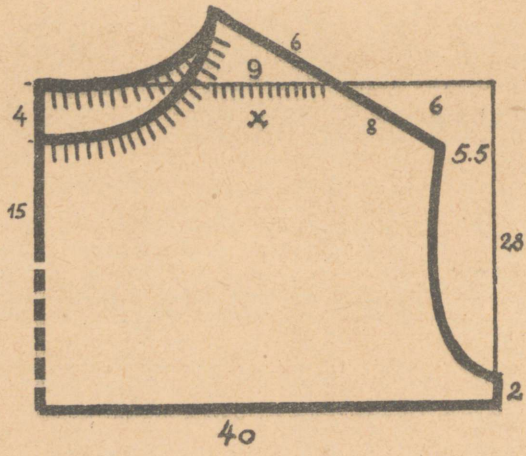
Vöö (joonis nr. 6) on kootud valgest linasest niidist, roostepunast, rohelisest ja potisiinist villasest lõngast. Joonisel on värvid märgitud järgmiselt: x potisiinine, ● roostepunane, + roheline. Vöö mähitakse 3–4 korda ümber keha, pistes otsad vöökordade alla.

Pärja teeme 7 cm laiusele pappalusele, mille katame siidpaelaga. Paelale tikime litreid. Paela otsad on jäetud kuni vöökohani seljale rippuma.

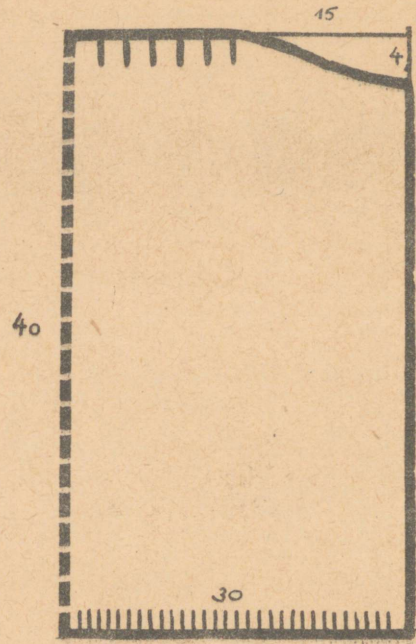
Sukad on kootud valgest villasest lõngast, mida võime asendada valgete masinal kootud puuvillaste sukkadega.

Kingad valime lihtsalõikelised mustast nahast.

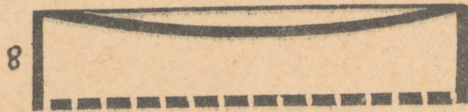

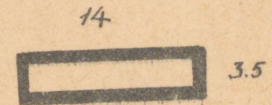
a

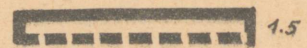
b

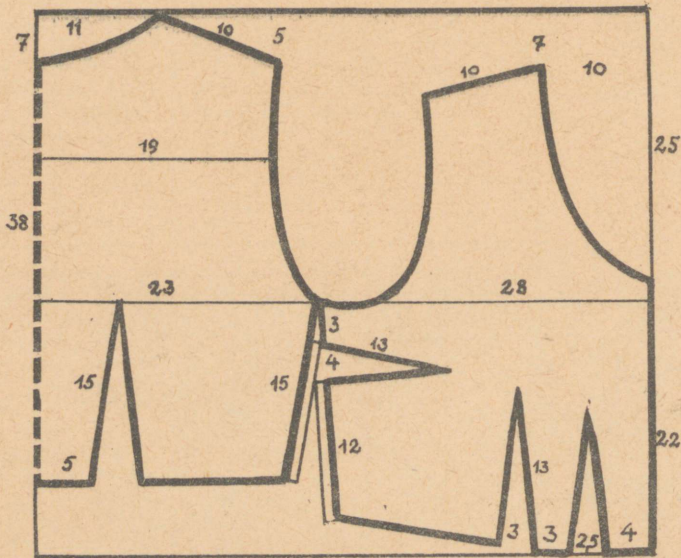
d

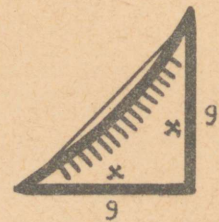
e

f

g

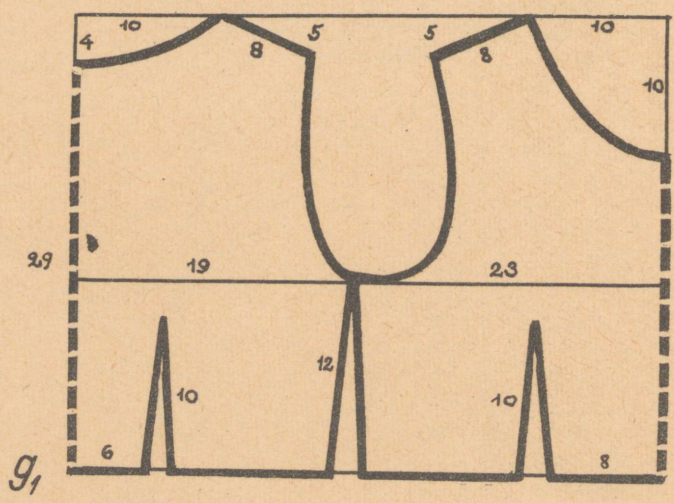
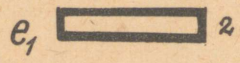
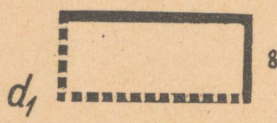
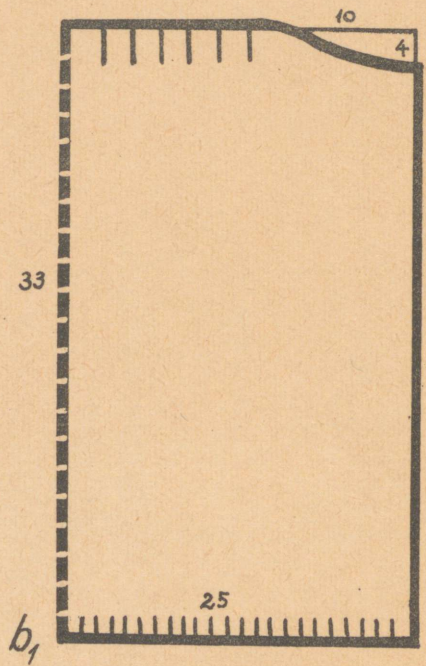
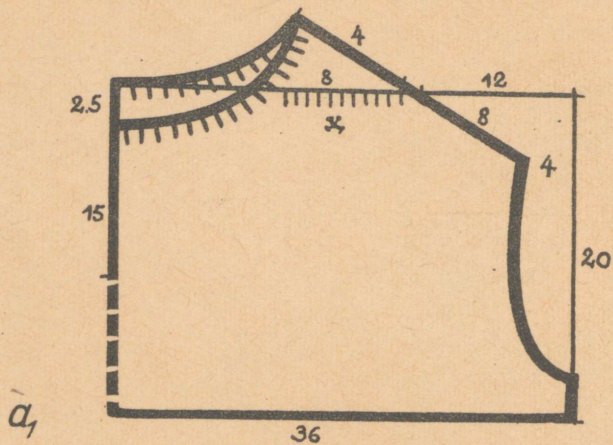

c

VIRU-JAAGUPI

ÜLIKONÕ

JÜRİ ÜLİKONÓ

JURI neiu ülikond koosneb seelikust, särgist, liistikust, vööst, pärjast, sukkadest ja kingadest.

Seeliku koome põiktriibulise, nii et kanga laius on seeliku pikkuseks. Lõimeks võtame ühevärvilise puuvillase lõnga nr. 30/2-40/2. Koeks võtame villase lõnga nr. 8/1-10/1, Suga nr. 60/2. Sidus neljanieline atlass (joonis nr. 4). Värviproov tahvil nr. 1. Seeliku triibustiku mustrikord:

- I. 2,2 cm sinakashalli
  - 0,1 cm aniliinpunast
  - 1,9 cm sinakashalli
  - 0,1 cm aniliinpunast
  - 2,2 cm sinakashalli
  - 0,8 cm tumesinist
  - 0,7 cm punast
  - 0,1 cm valget
- II. 0,3 cm hallikasrohelist
  - 0,2 cm tumepunast (triibustiku keskkoh) II-I
- III. 0,4 cm tumesinist
  - 0,4 cm punast
  - 0,4 cm tumesinist
- IV. 1,0 cm punast
  - 0,1 cm valget (triibustiku keskkoh) IV-III

Seeliku õmbleme ühelaidse, jättes küljeõmblusesse 20 cm kinniselõhendiku. Värvli juurest seame seeliku 3 cm laiustesse lappvoltidesse. Voldi harjale jääb punane triip. Eest on seelik 15 cm laiuselt voltimata. Alaäärde õmbleme valge linase toodi, mille tagasi keerame ja seeliku pahemalt poolt palistuspiistel kinnitame. Seelik ulatub poole sääreni. All kandmiseks õmbleme valge linase või puuvillase, värvli juurest kroogitud alusseeliku.

Särgi õmblemiseks võtame 3 m valget labasekoelist linast riiet. Kaunistame särki valge märkniidiga tikitud piluga ja tikandiga. Joonistame lõiked jooniste järgi: a (selja- ja esiosa), b (varrukas), c (krae), d (värvel), e (õlalapp).

Krae tikime ühekordsele riidele. Laiuseks võtame 10 cm, pikkuseks 75 cm. Krae äärde teeme 0,5 cm laiuse pilupalistuse. Otstesse tikime põimpilu (joonis nr. 5).

Õlalapi laiuseks võtame 6 cm, pikkuseks 14,5 cm. Tikime ühekordsele riidele püvisilmpistel tornid ja tähemotiivid, mille harude vahele kettpistes tikitud jooned lõpevad nõõpaugupistes ääristatud augukestega. Tähemotiivi keskel on samasugune auguke (joonis nr. 1). Õlalapid on särgile õmmeldud tikkipistel.

Värvli laiuseks võtame 2,5 cm. Tikime püvisilmpistel. Ääristame tagidega (joonis nr. 2). Särgil on 20 cm pikkune kinniselõhendik, millele teeme kitsa pilupalistuse. Särgi kaelus on seatud lappvoltidesse, samuti krae. Varrukad on värvlite juurest kurutatud, õlakute juurest lappvoltidesse seatud. Särgi kinnitame eest preesiga, varrukavärvid aasa ja nõõbiga.

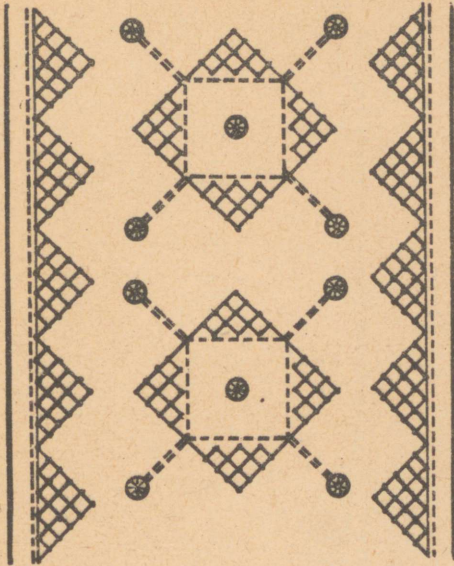
Liistiku õmbleme lillakaspunasest villasest riidest. Joonistame lõiked jooniste järgi f (seljaosa), g (seljaosa), h (esiosa). Liistiku alumine osa moodustab seljal 3 vastandvolti. Kaunistusi ei ole. Eest kinnitame haakidega.

Vöö on kootud valgest linasest niidist ja tumepunasest, keskmisest punasest, tumerohelisest ja potisiinist villasest lõngast. Värvilid on joonisel 3 märgitud järgnevalt: tumepunane, keskmine punane, tumeroheline, potisiinine. Vöö mähitakse ümber keha 3-4 korda ja pistetakse otsad vöökordade vahele.

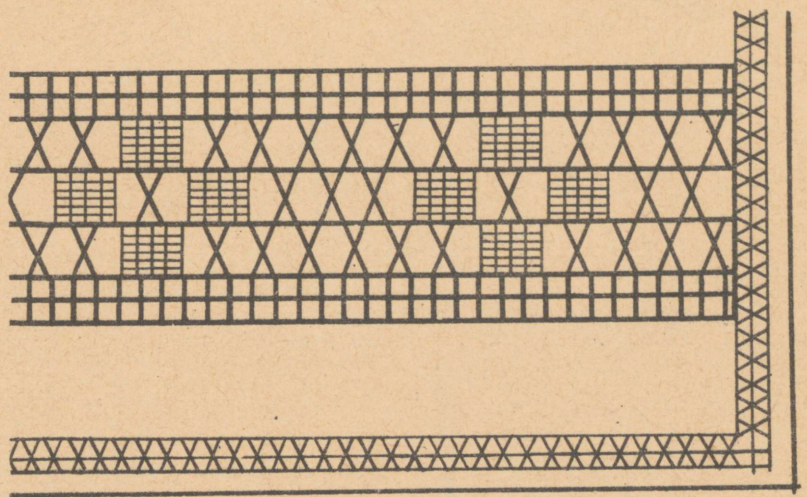
Pärg tehakse pappalusele ja tõmmatakse üle siidpaelaga, mille otsad seljale rippuma jäävad. Tikime litritega.

Sukad koome villasest lõngast. Alustame valge lõngaga, mida koome 2,5 cm vaheldumisi 2 parempidi, 2 pahempidi silma. Järgneb 6 cm valget labast kudet (vaata joonis i). Selle järgi kitsas äärekiri (joonis 7a). Järgneb sinine labane kude kuni kiiluni, siis koome sinise suka sääretaguse osa, siis ristipidi kiilu osa (joonis 6b), mis on punasepõhjaline roosa ja rohelise kirjaga. Lõpuks koome sinise sääre esiosa ja laba. Kiilu äärde ja labale tikime valge geomeetrilise kirja (joonis 6a ja 7b). Värvilid on joonisel 7a järgmiselt märgitud: ■ sinine, - valge; joonisel 6 ja 7b järgmiselt: ■ roheline, + roosa, - valge, ● punane, □ sinine (põhivärv).

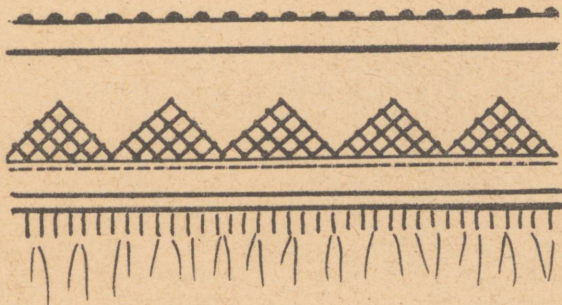
Kingad on lihtsad mustast nahast.

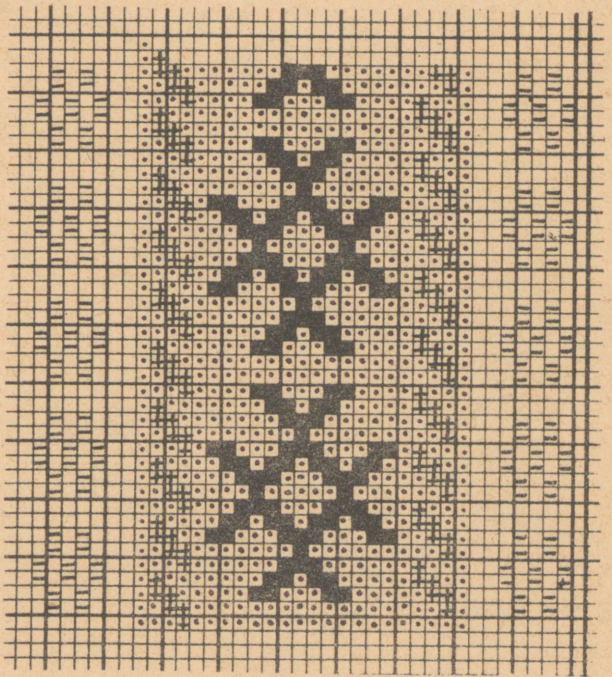
1

5

2

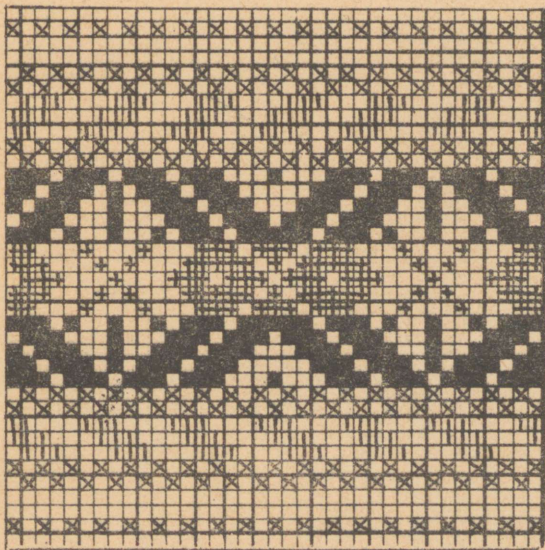

6

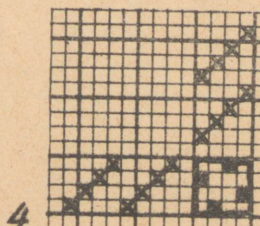
6a

6b

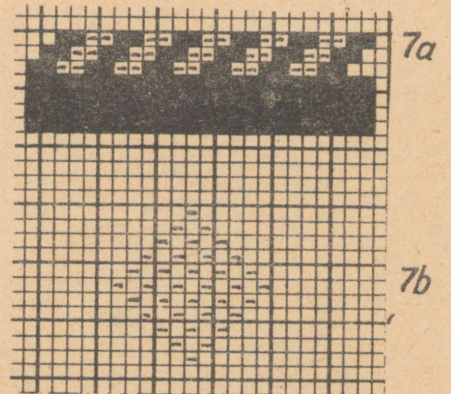
6a

3

4

7a

7b

JÜRİ ÜLİKONÓ

JÜRI mehe ülikond koosneb särgist, pükstest, vestist, murumütsist, sukkadest ja kingadest.

Särgi õmbleme 3,5 meetrist valgest labasekoelisest linasest riidest. Joonistame löike jooniste järgi a (selja- ja esiosa), b (varrukas), c (krae), d (õlalapp), e (varrukavärvel).

Krae õmbleme kahekordsest riidest, võttes laiuseks 13 cm pikkuseks kaela übermõõdu. Tikkimiseks kasutame valget märkniiti, tikkides kraele tikkipisteread, mille vahele on tikitud sõlmed (joonis 2).

Õlalapid tikime ühekordsele riidele, võttes laiuseks 8 cm ja pikkuseks 19 cm (joonis 3).

Värvli õmbleme kahekordse, võttes laiuseks 2 cm, pikkuseks randme übermõõdu. Värvli tikand sarnaneb krae ja õlalapi tikandiga. Ääristame tagidega (joonis 4).

Poisi särgi õmbleme samadel põhimõtetel lõigete järgi a₁ (selja- ja esiosa), b₁ (varrukas), c₁ (krae), d₁ (õlalapp), e₁ (värvel). Erinevus on ainult mõõtmetes. Krae laiuseks võtame 8 cm, õlalapi laiuseks 5 cm.

Nii mehe kui poisi särgi varrukad on õlalappide ja värvlite juurest kurrutatud. Värvlid kinnitame nõõbi ja aasaga. Särgile teeme ette 20 cm pikkuse (mehele) või 15 cm pikkuse (poisile) kinniselõhendiku, mille kinnitame krae juurest väikese ristsõlega.

Vesti õmbleme punase- ja mustakirjalisest villasest riidest. Vestikanga lõimeks võtame valge puuvillase niidi nr. 30/2-40/2, koeks tumeda roostepunase ja musta villase lõnga nr. 8/1. Suga

nr. 80/2. Niietamine, sidus ja tallamine joonisel 5. Värvid märgitud järgmiselt: ● tumepunane, × helepunane, ■ must. Värviproov tahvilil II nr. 7. Vesti lõiked joonisel f (selja- ja esitükk), g (krae). Vesti õmbleme voodriga. Keset selga allpool vöökohta on lipp ja kummagi hõlma ning esitüki õmbluse vahel volt. Ette õmbleme kaks rida vasknööpe, selja taha lipi ja kummagi voldi peale 1 nõõbi. Vestile õmbleme peale väikese püstkrae. Hõlmade sisse teeme sisselõigatud klapiga taskud. Poisi vesti õmbleme samadel põhimõtetel. Lõiked joonisel f₁ (selja- ja esiosa), g₁ (krae).

Püksid õmbleme sinisest toimest villasest riidest. Võime õmmelda põlvpüksid või pikad alt kitsamaks minevad mansettideta püksid. Jüri mehe põlvpükste lõike leiame raamatust „Eesti rahvarõivaid“ tahvilil XCVII, III. Pikkade pükste löike joonistame joonise nr. 1 järgi. Lõige on 103 cm puusa übermõõdule, kusjuures püksi pikkuseks on võetud 110 cm.

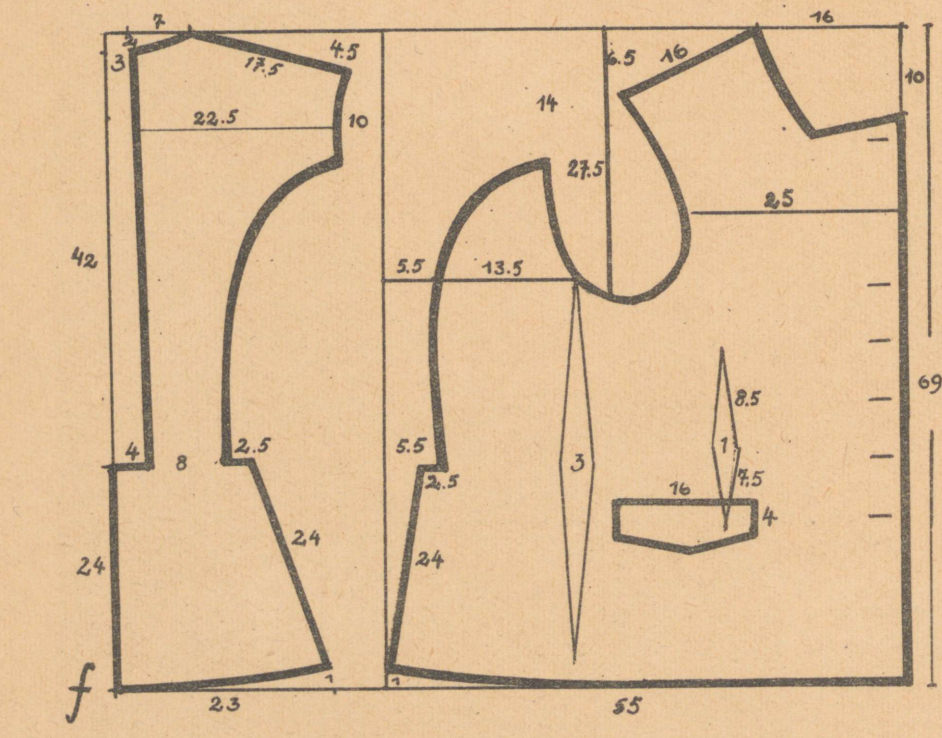
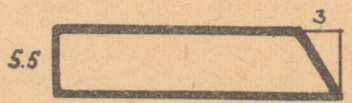
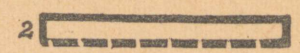
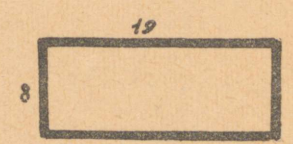
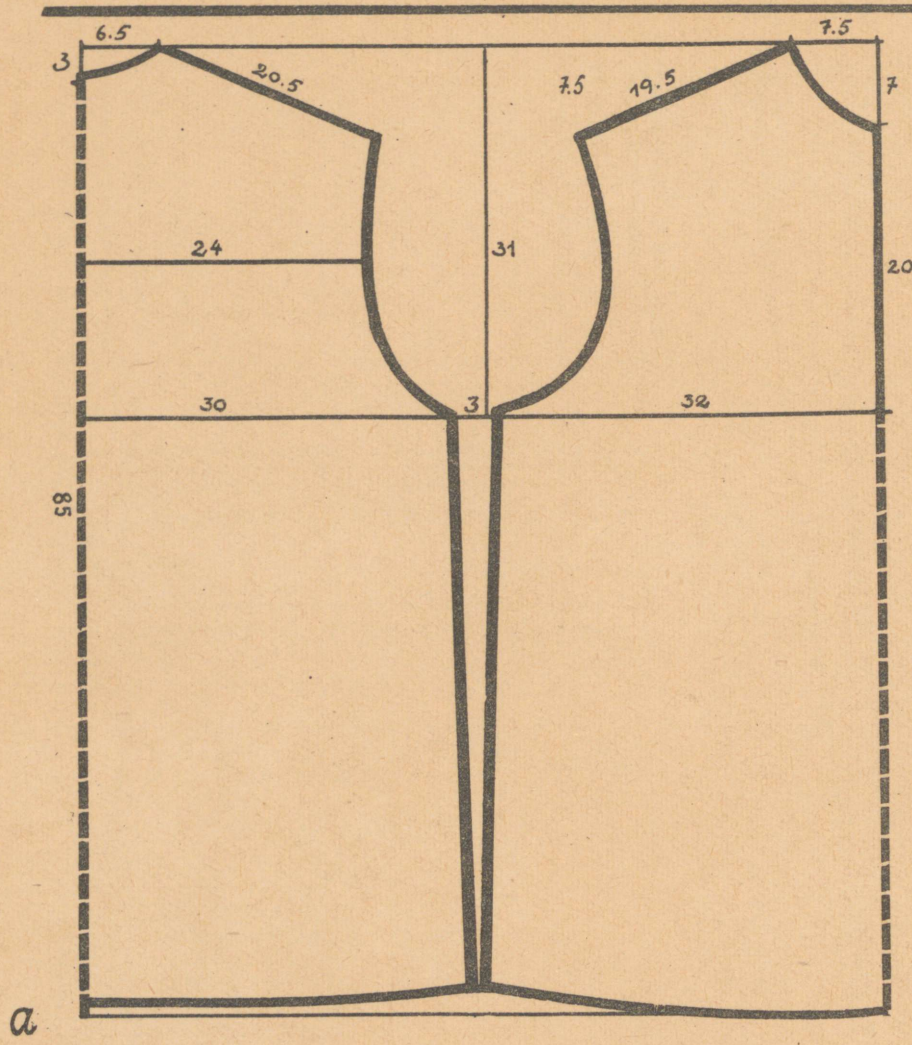
Poisi põlvpükste lõige joonisel h₁ (esimine pool), h₂ (tagumine pool), i₁ (värvel), i₂ (püksisääre värvel).

Murumütsi õmbleme punastest ja sinistest riidesiiludest. 6-siilulise mütsi siilu laiuse võtame vastavalt pea übermõõdule.

Sukad koome potisiinise villasest lõngast. Võime asendada potisiinise puuvillaste masinal kootud sukkadega. Põlvpükste kandmisel tõmbame püksisääred sukkade peale. Värvliile seome punasest, kollasest ja rohelisest lõngast kalasabatehnikas põimitud säärepaelad.

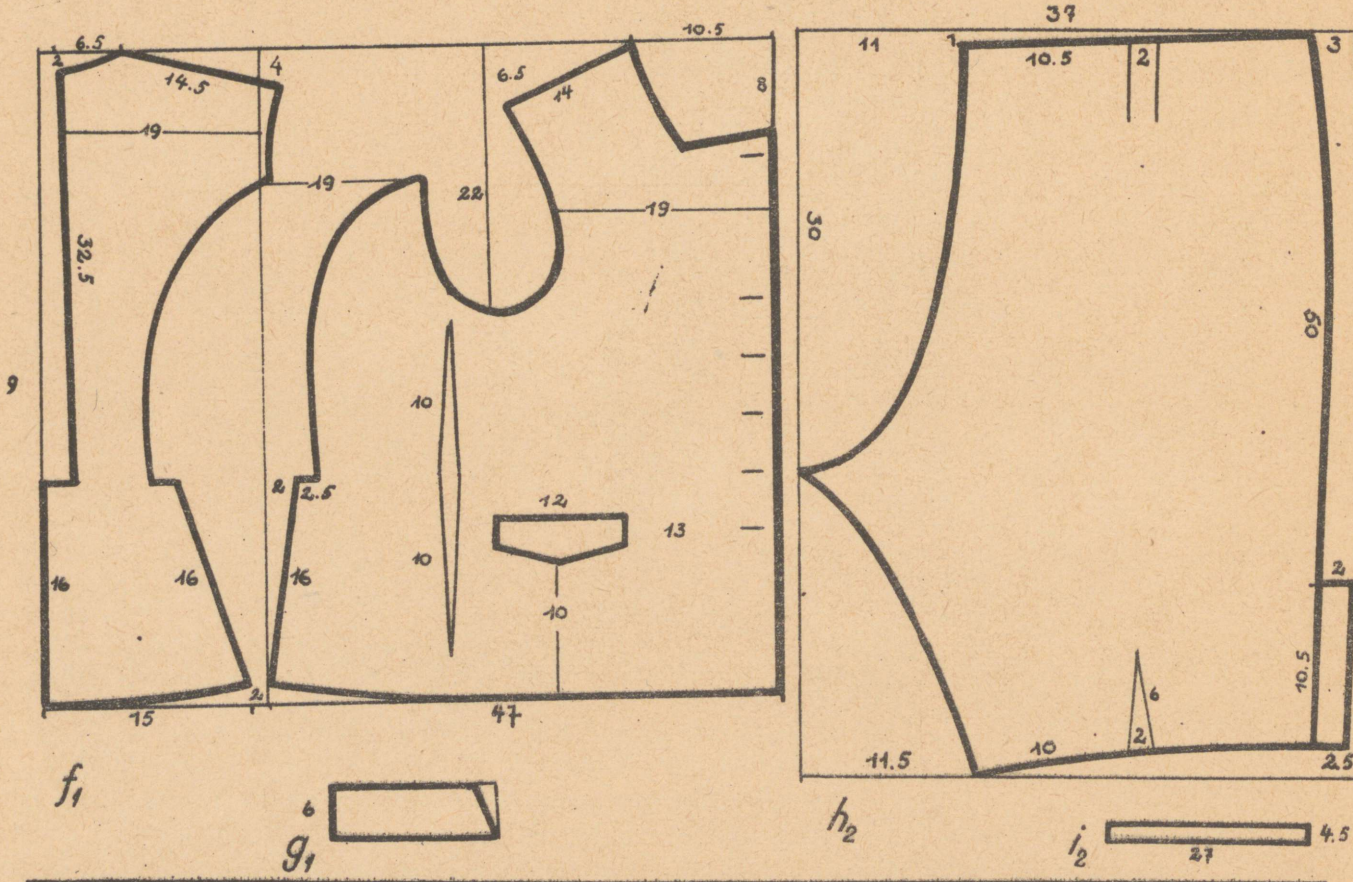
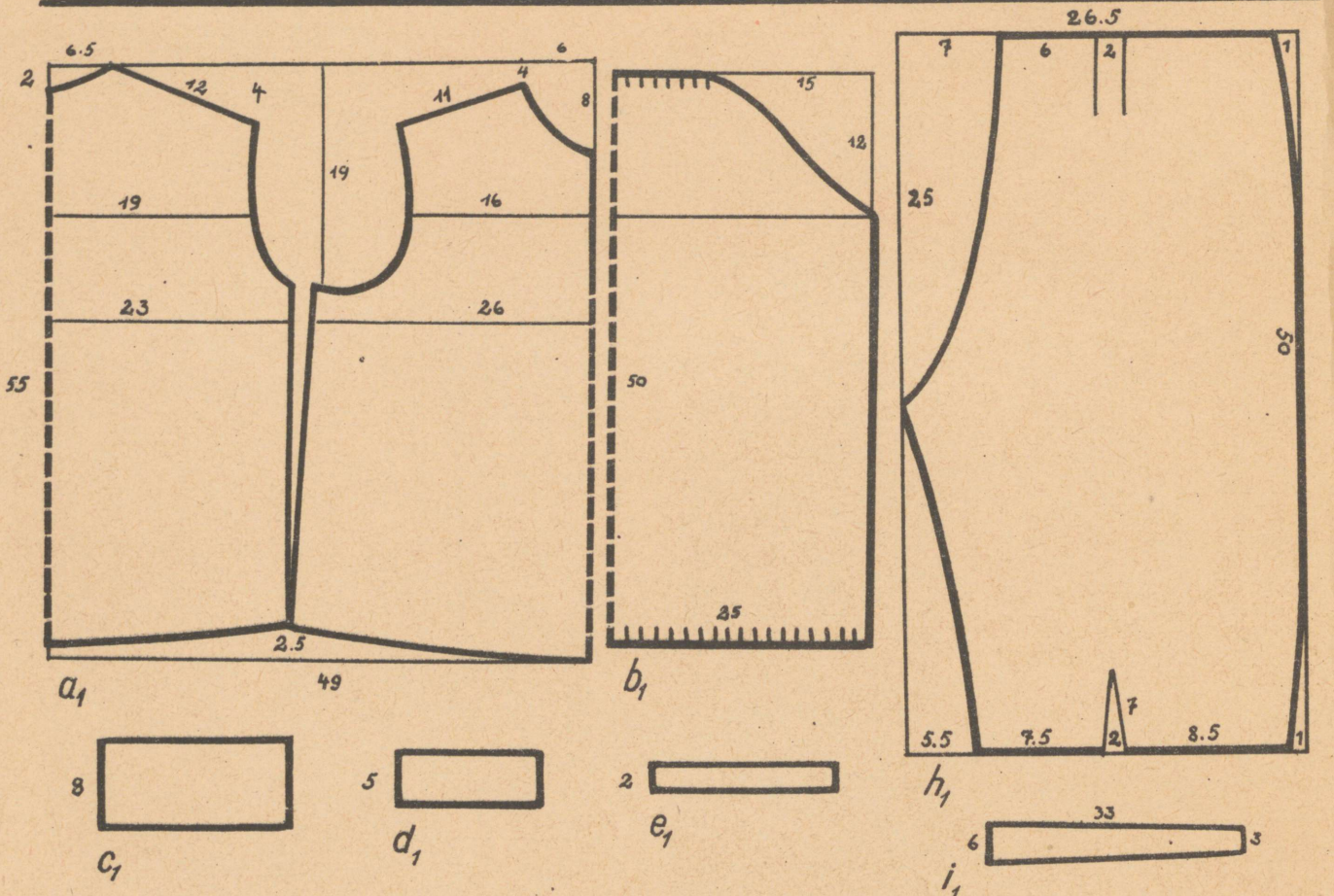
Kingad on mustast nahast.

JŪRI ŪLIKONŌ

RÖNGÜ ÜLİKOND

RÖNGU naise ülikond koosneb seelikust, särgist, kampsunist, vööst, tanust ja sukkadest.

Seelik (värviproov tahvil nr. 3) kootakse põiktriibulisena, kusjuures kanga laius vastab seeliku pikkusele. Lõimeks ühevärviline puuvillane lõng nr. 30/2–40/2. Koeks villane lõng nr. 8/1–10/1, suga nr. 60/2. Sidus neljanieline atlass (joon nr. 8). Seeliku triibustiku järjekord:

- I. 0,9 cm samblarohelist
0,1 cm valget
0,6 cm tumesinist
0,6 cm helesinist
0,4 cm kollast
0,1 cm valget
0,5 cm punast
0,4 cm keskmist roostepunast
- II. 0,4 cm tumedat roostepuuni
0,2 cm musta (triibustiku keskkohat)
II–I
- III. 0,2 cm musta
0,3 cm tumedat roostepuuni
0,5 cm keskmist roostepunast
- IV. 0,5 cm punast
0,1 cm valget (triibustiku keskkohat)
IV–III

Seeliku valmistamiseks võtame 2,5–3 m riiet, olenevalt puusa ümbermõõdust. Õmbleme seeliku ühelaiidsena, jättes küljeõmb-lusesse 20 cm pikkuse kinniselõhendiku. Värvli juurest seame seeliku ümberingi 4 cm sügavustesse lappvoltidesse. Seeliku pikkus ulatub allapoole sääremarja. Alaäärde õmbleme 6–10 cm laiuse valge linase toodi, mille pöörame tagasi pahemale poole ja kinnitame palistuspiistel.

Särk. Rõngu ülikonna juurde võime teha sellele kihelkonnale tüüpilise maagelõngast tikandiga, sissekootud triipude ja kirjadega särgi või lihtsama, püvisilmpistel tikitud särgi. Esimese nendest lõikame välja lõigete järgi a (esi- ja seljaosa), b (varrukas), d (krae), c (õlalapp), e (värvel). Särgi 8 cm laiune krae on ilustatud 3 tikkpistereaga, mis 0,5 cm vahedega on krae särgipoolsele äärele tikitud. Krae otstes on nõõpaugud sõltuste jaoks. Kraed võib kinnitada ka nõõbi ja aasakesega. Õlalapid (joon. 6) on tikitud eelpistel punase maagelõngaga ja kinnitatud särgile valge märkniiidiga tikkpiistel. Sisemine pisterida joonisel nr. 6 on tehtud punase maagelõngaga eelpistel. Õlalapid on otstelt ääristatud sämppestel valge märkniiidiga. Varrukavärvlitel (joon. 5) on punasest maagelõngast kastpistetikand ja valgest märkniiidist tikkpiste read. Värvli servad on ääristatud valgest niidist tagidega, otsad tikitud märkniiidiga sämppestel. Nõõpauk sõltuste jaoks on tikitud punasega. Varrukapärades on sisse kootud punasest maagelõngast triibud ja kirjad (joon. 7). Varrukapärad, samuti kui õlakud ja varrukavärvlid võib tikkida punase märkniiidiga või mulineega eelpistel. Sär-

gil on kaelakaarel ja varrukatel vastu värvlit püstkurrud, varruka pärades kummalgi pool õlalappi neli 1 cm sügavust lappvolti.

Särgi rinnalõhendik kinnitatakse 13 cm läbimõõduga sõlega. Särgi krae külge on sõltuste abil seotud 3–5 cm laiune punane siidpael, mille otsad on 2 cm pikkuselt narmastatud lõngade välja tõmbamise teel. Paela otsad on jäetud ühepikkuselt rinnale rippuma. Kui me särgi krae kinnitame nõõbi ja aasakesega, siis tõmbame paela läbi nõõbi aasa.

Teise särgi võime välja lõigata sama lõike järgi või tänapäeva pluusile kohandatud lõike järgi (hargla särgi lõige). Silmas pidada õlakute (joon. e) ja varrukavärvlite (joon. f) mõõtmeid, mis erinevad laiuse poolest. Särgil on kaelakaarel ja varrukate samuti kurrud ja varrukapäradel lappvoldid. 8 cm laiust krae (joon. 1) kaunistavad punase mulineega tikitud püvisilmpistelise tornid ja valge märkniiidiga tikkpisteread. Krae esiäär on tikitud valge märkniiidiga sämppestel. Õlalapil ja varrukavärvlil on samuti punase niidiga tikitud tornid. Õlaku otsad on tikitud sämppestel ja kinnitatud särgile valge niidiga tikitud tikkpisteridadega. Värvli otsad on tikitud sämppestel ja ääristatud valgest niidist tagidega. Värvel on kinnitatud sõltustega.

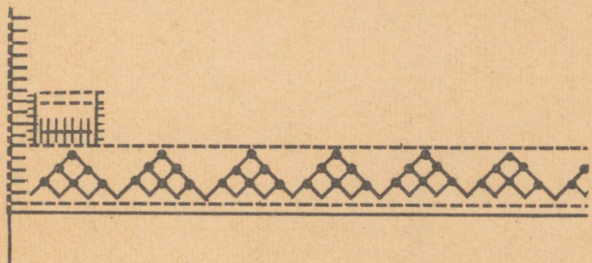
Tanu on õmmeldud valgest linasest riidest, mille esiääres on 4 cm laiune niipilspits. Viimase puudumisel kasutame sama laiuses tihedamakirjalist poepitsi (tanu lõige joon. 9). Tanu kukk osa on kroogitud. Alaäärde on õmmeldud 1 cm laiuste vahedega niidist aasakesed, millest on läbi tõmmatud nõõr tanu pähesidamiseks. Kuklasse tanu alaääre külge on kinnitatud 9 cm laiune kollane siidist tanulint, millele on sisse kootud üksikud mitmevärvilised lillemotiivid. Sellist tanulinti võime asendada sama laiuses kollase siidpaelaga, millele tikime väikesed värvilised lillemotiivid.

Kampsun õmmeldakse potisisinest villasest riidest punase kaarusnöörist kaunistustega. Lõike joonised g, h, i, j, k. Valmis õmmeldud kampsuni varrukasuud, krae, esi- ja alaäär on ääristatud punase villasest lõngast kaarusnööriga. Hõlmadel ja puusadel on nn. kõõrukiri. (Kaunistuste skeemi vaatame raamat „Eesti rahvarõivaid“ muustrilehelt 51 I; 52 II; 53; 54.) Kaarusnööri valmistamine punasest villasest lõngast kaarusnööri, õpetus raamat „Eesti rahvarõivaid“ lk. 233.

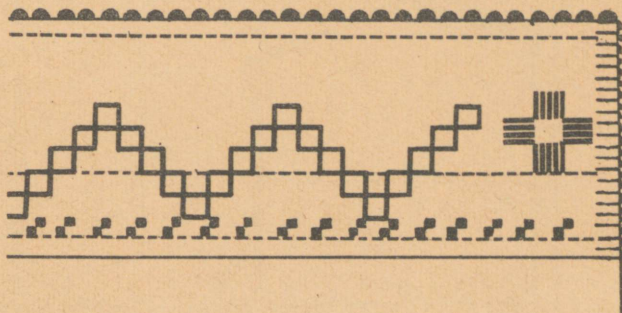
Vöö (joon. 4) on valgest linasest niidist ning punasest ja sinisest villasest lõngast. Mõõtmed 6 × 330 cm. Otstes 20 cm pikkused narmad. Värvlid märgitud järgnevalt: ■ punane, + sinine. Vöö mähitakse ümber keha, piistes otsad vöökordade vahele.

Sukad on kootud valgest villasest lõngast.

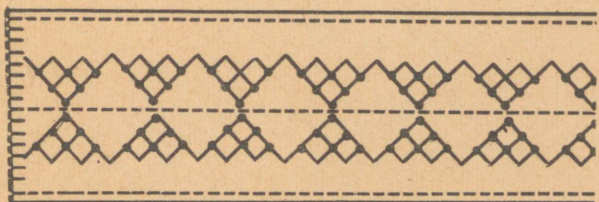
Kingad on lihtsad mustast nahast.

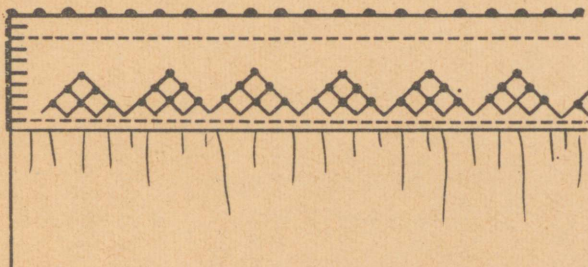
1

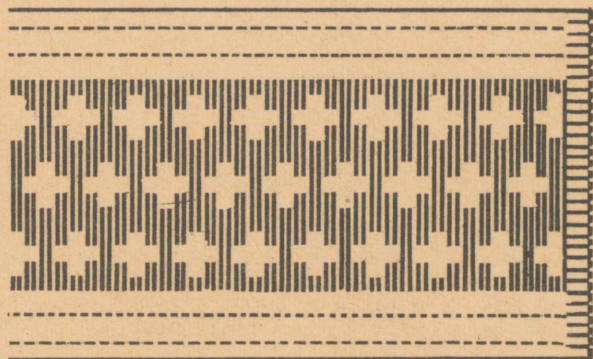
5.

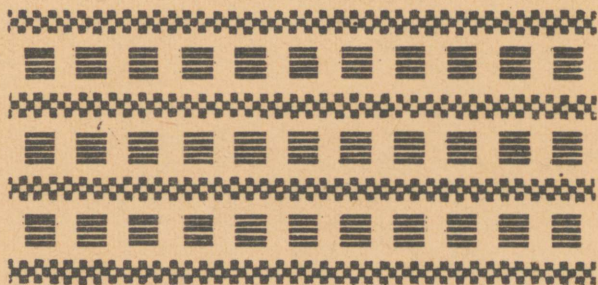
2

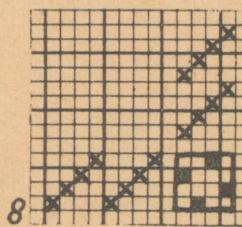
3

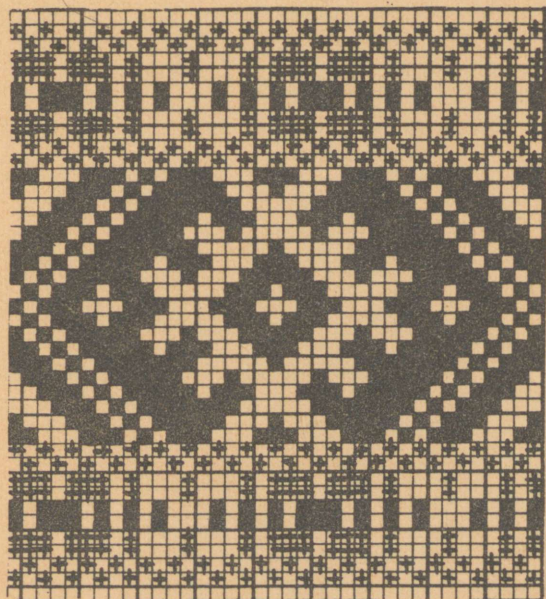
6

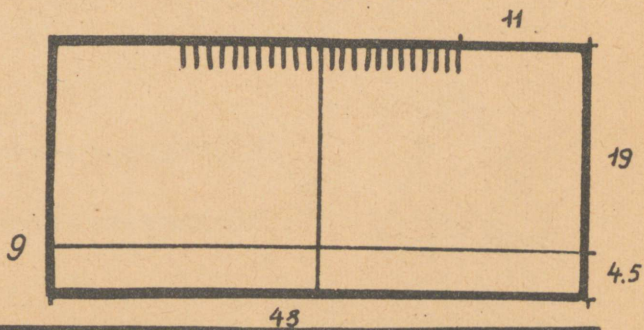
7

8

4

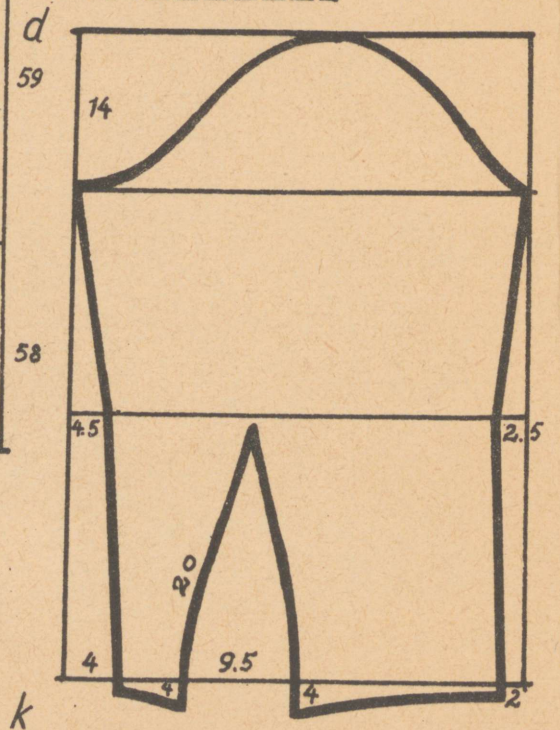
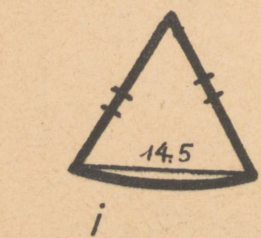
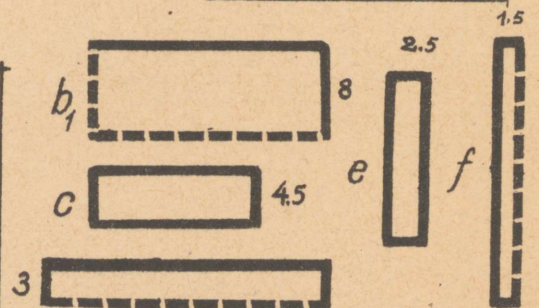
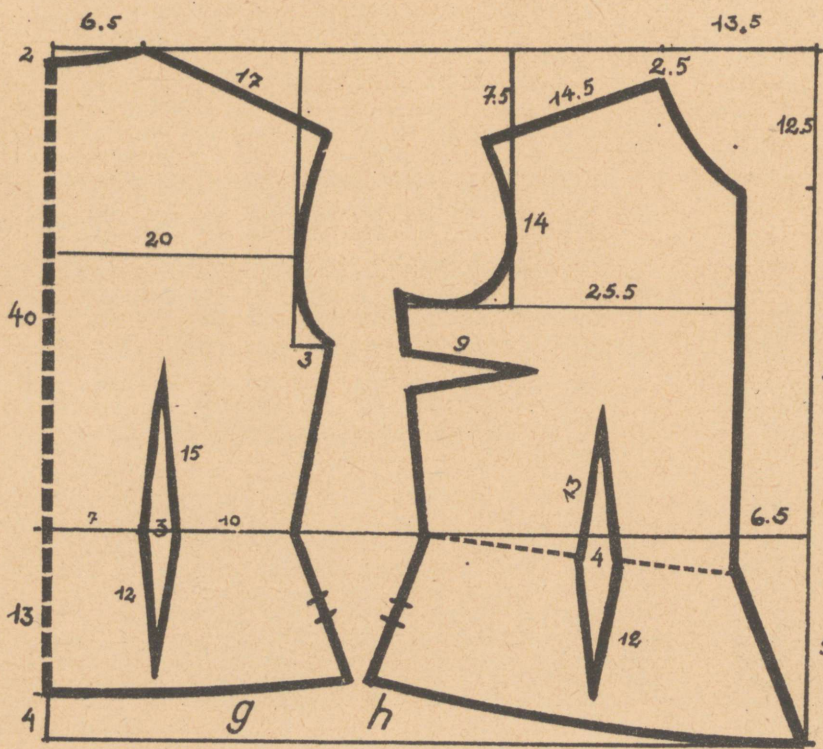
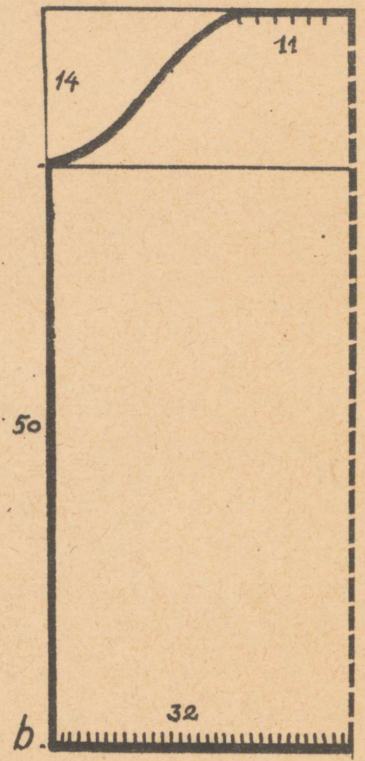
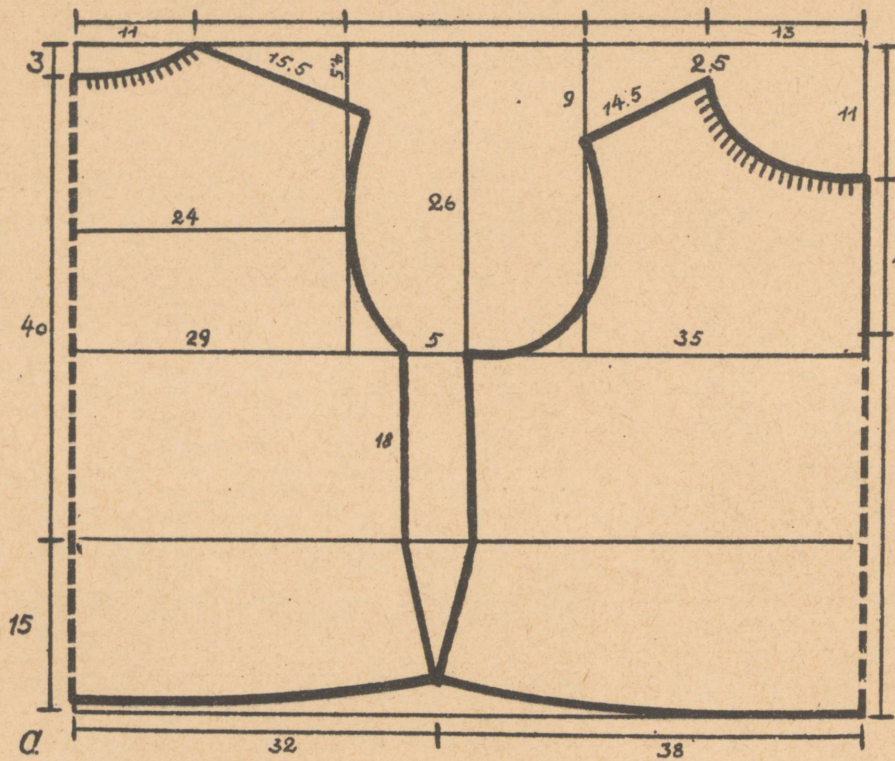
9

11

19

4.5

48

RÖUGE ÜLİKOND

RÕUGE naise ülikond koosneb seelikust, särgist, vööst, põllest, kampsunist, tanust, sukkadest ja kingadest.

Seelik.

Seelikuriide lõimeks võtame mitmevärvilise puuvillase lõnga nr. 30/2–40/2. Koeks võtame villase lõnga nr. 8/1–10/1. Suga nr. 70/2. Sidus labane (joon nr. 5). Värviproov tahvel I nr. 4.

Lõimelõngad käärida järgmiselt:

- 22 lõnga munakollast
- 6 lõnga helesinist
- 4 lõnga munakollast
- 6 lõnga helesinist
- 22 lõnga munakollast
- 6 lõnga lillakassinist
- 4 lõnga valget
- 6 lõnga lillakassinist

Koelõnga kududa järgmiselt:

- 1,5 cm punast
- 0,3 cm rohelist
- 1,5 cm punast
- 0,4 cm lillakassinist
- 0,2 cm valget
- 0,4 cm lillakassinist

Ruudulist riiet võtame olenevalt kanga laiusest kas 4 seelikupikkust (kanga laius 80 cm) või 2 seelikupikkust (kanga laius 140 cm). Värvli juurest on seelik ümberringi 3,5 cm sügavustesse lappvoltidesse seatud. Vasaku küljeõmbeluse sisse jätame 20 cm pikkuse kinniselõhendiku. Alaäärde õmbleme 7 cm laiuse linase toodi, mille pahemala poole pööratult kinnitame palistuspiistel. Seelik ulatub sääremarjast allapoole. Seeliku all kandmiseks valmistame linase, värvli juurest kroogitud alusseeliku, mille alaäärde õmbleme pitsi.

Lapse seeliku õmbleme samadel põhimõtetel vanusele sobivas pikkuses. Samuti alusseeliku.

Särgi õmblemiseks võtame 3 m labasekoelist linast riiet. Tikkimiseks kasutame valget ja punast märk- ja mulineeniiti. Joonistame lõike vastavalt oma mõõtudele skeemi järgi a (esi- ja seljaosa), b (varrukas), c (õlalapp), d (krae), e (varrukavärvel).

Krae õmbleme kahekordsest riidest, võttes laiuseks 11 cm. Krae särgipoolses servas on kaks tikkpisterida 0,8 cm laiuse vahega. Ääres on 1 tikkpisterida ja kogu serv on ääristatud säämpistel. Kummaski otsas on sõltuste jaoks nõopauk (joon. 3). Tikitud valge märknidiga.

Õlalapp on tikitud ühekordsele riidele, võttes pikkuseks 14 cm, laiuseks 7,5 cm. Tikime punase märknidiga rist- ja madalpiistel (joon. nr. 1).

Varrukavärvel on õmmeldud kahekordsest riidest, võttes laiuseks 1 cm. Värvli äärtel on tikkeread, servades tagid. Otses on nõopaugud sõltuste jaoks. Tikime valge niidiga (joon. 4).

Õmbleme kokku särgi esi- ja seljaosa. Kurrutame särgi kaela-kaare koos tikkpiistel pealeõmmeldud õlalappidega. Ette teeme 17 cm pikkuse kinniselõhendiku. Õmbleme peale krae. Varrukad kurrutame värvlite juurest. Õlalappide juurest seame varruka 0,5 cm sügavustesse lappvoltidesse. Särgi krae kinnitame sõltusega, rinalõhendiku sõlega (läbimõõt 15 cm).

Lapse särgi õmbleme samadel põhimõtetel. Krae laiuseks võtame 8 cm. Õlalappide laiuseks 6 cm. Õlalappidele teeme ristpistetikandi asemele keskele valge märknidiga tikkpisterea. Kinnitame õlalapid särgile samuti tikkpisteridadega. Särgi krae kinnitame sõltusega. Lapse särgi skeem on antud 7–10-aastasele lapsele. Osad on a₁ (esi- ja seljaosa), b₁ (varrukas), c₁ (õlalapp), d₁ (krae), e₁ (värvel).

Vöö on kootud valgest linasest niidist, tumedast roostepunast ja sinisest villasest lõngast (joon. 2). Värvid antud järgmiselt: + sinine, ■ roostepunane.

Kampsuni õmbleme potisisest villasest riidest. Lõiked joonistame vastavalt oma mõõtudele skeemi järgi f (2 seljaosa), g (esiosa), h (varrukas), i (alumine osa). Lõikame üksikosad riidest välja, andes juurde õmbulvaradeks 1–1,5 cm. Õmbleme kokku selja- ja esiosad. Voldime alumise osa 4 cm laiustesse voltidesse ja õmbleme selle pihaosa külge. Kandime kampsuni samast riidest viltuse kandiga. Eest kinnitame kampsuni 3 paari haakidega. Lapse liistiku õmbleme samadel põhimõtetel. Lõike skeem f₁ (2 seljaosa), g₁ (esiosa), i₁ (seesid).

Tanu on tikitud tüllile valge mulineeniidiga. Tanu lõige joon. h₁, tanu tikandimuster joon. nr. 6. Lõikame tülli lõike järgi välja, pöörame esiääre tagasi ja tikime valge mulineeniidiga äärekirja ja motiivid. Nüüd õmbleme tanu kuklaosa pahemalt poolt kokku krookides lõikel märgitud kohal. Alaäärde teeme palistuse, millele ajame sisse paela. Paela abil tõmbame tanu kuklas kokku ja seome paelad juuste alla kinni. Esiääre külge on tanul õmmeldud kitsas tüllpits.

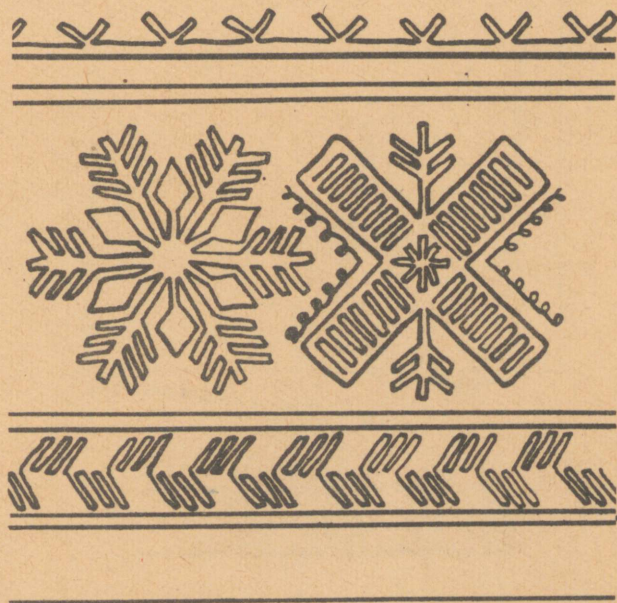
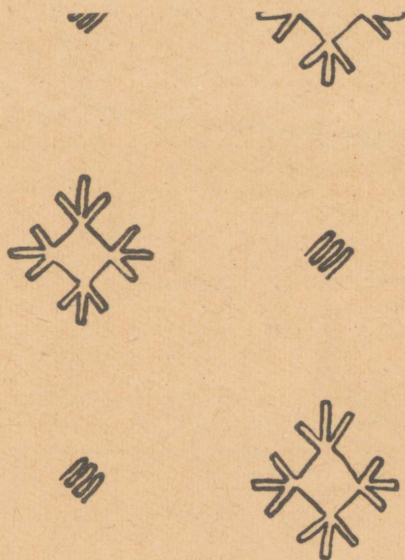
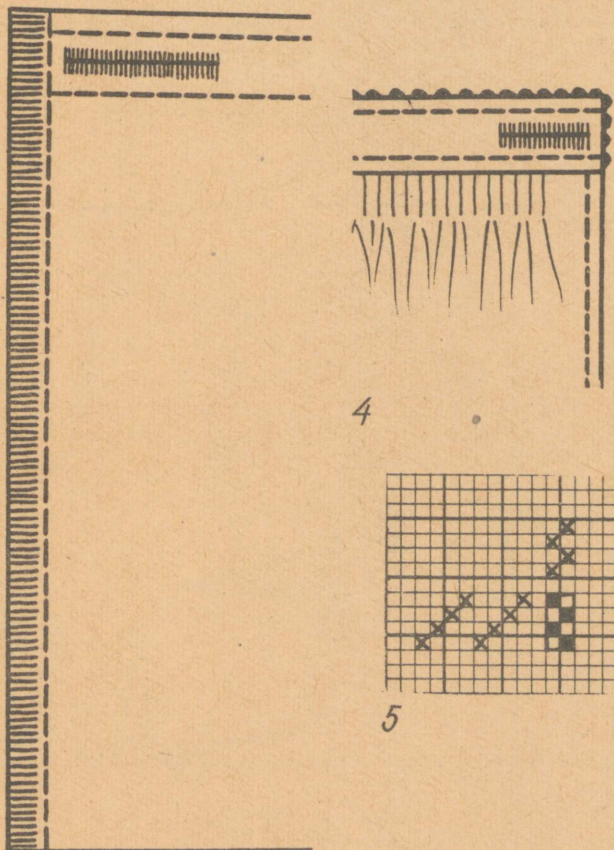
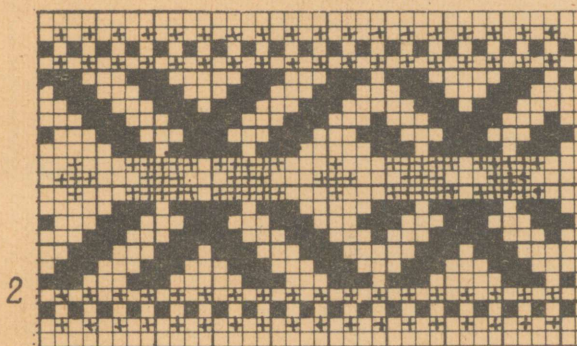
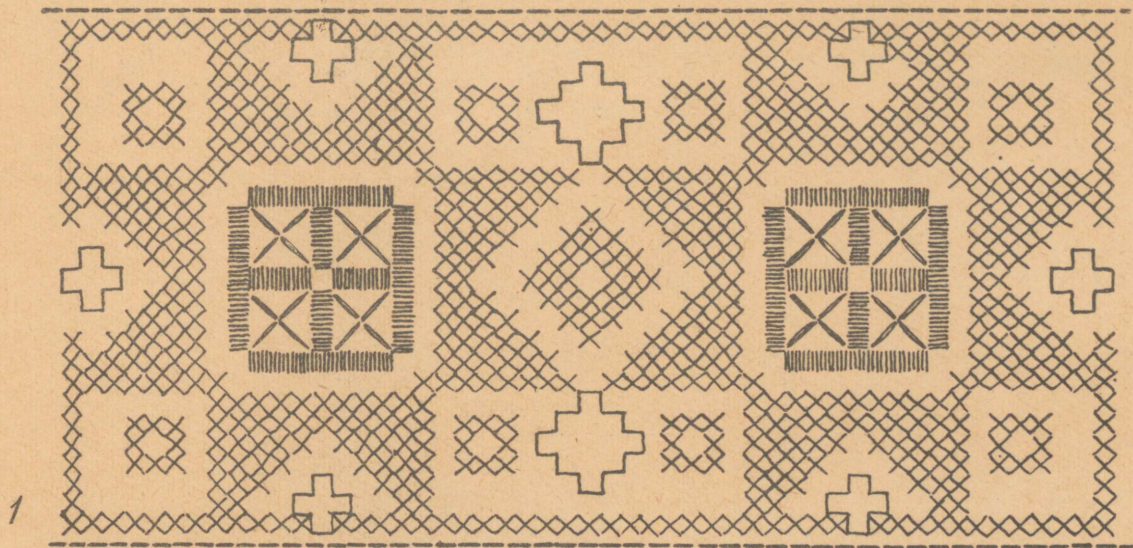
Lapse peakatteks on pärg. 5 cm laiusele pappalusele on tõmmatud siidpael, mille otsad jäävad seljale vööni rippuma. Pärjale õmbleme litreid.

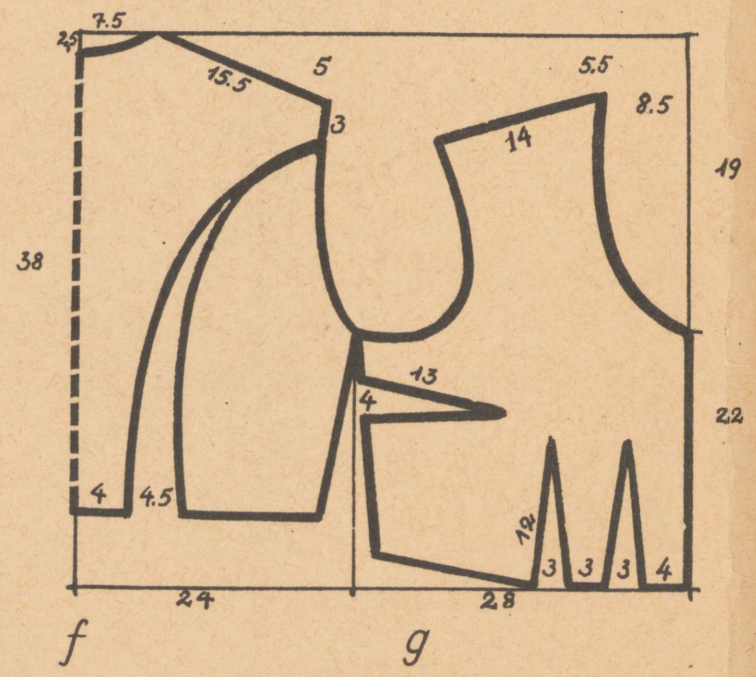
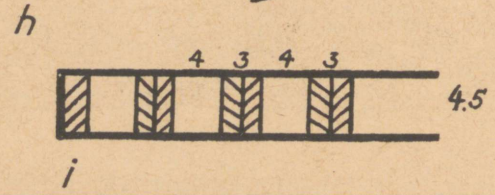
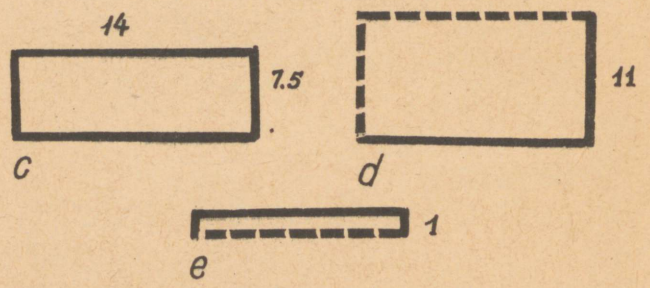
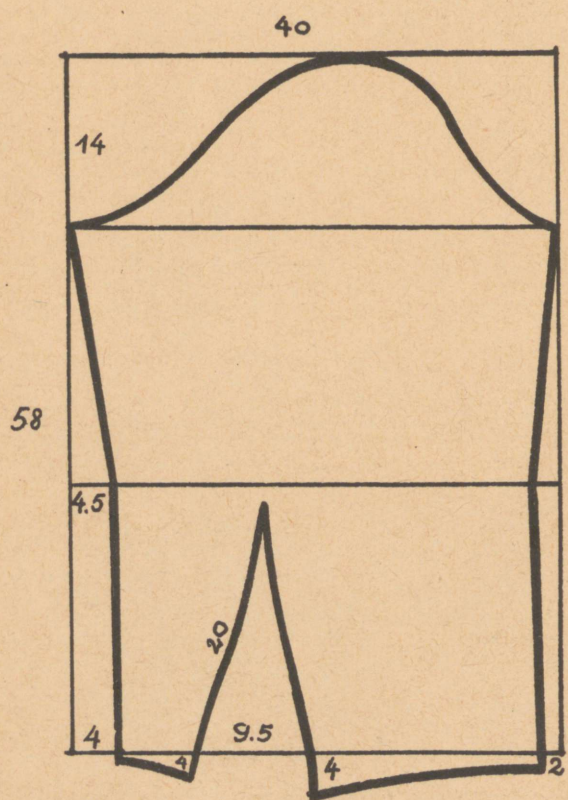
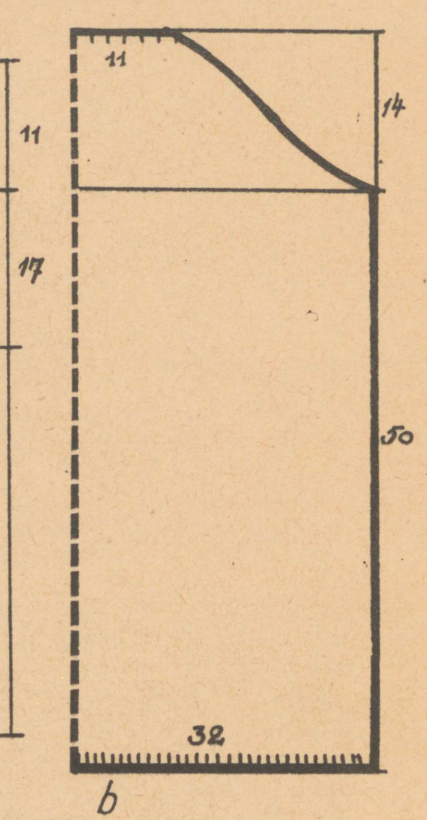
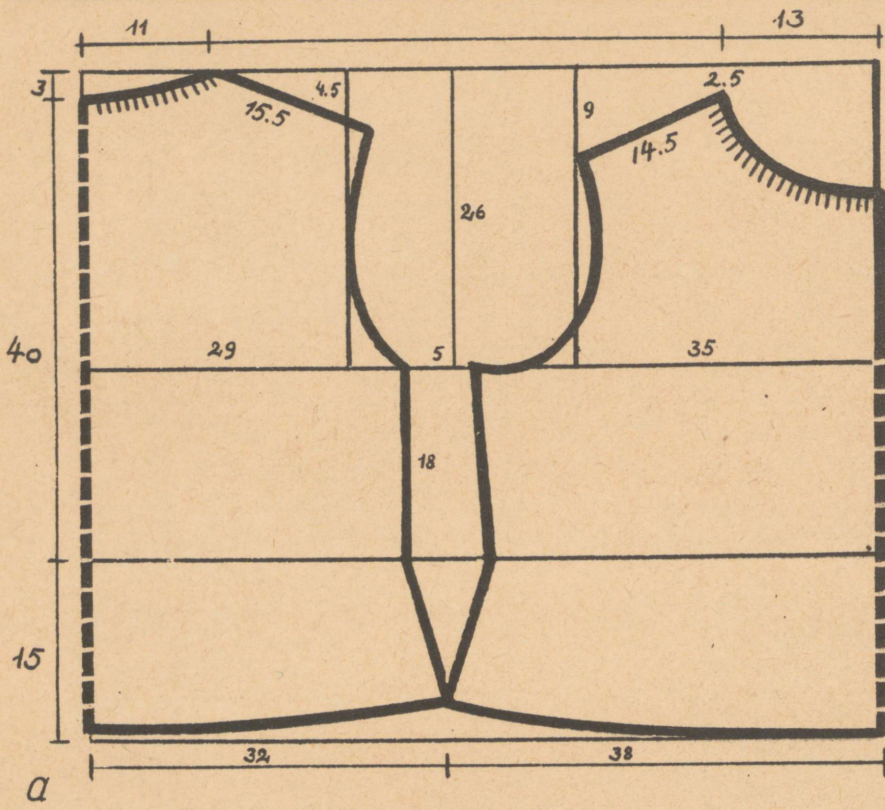
Põlle õmbleme valgest linasest riidest, millele koome sisse punasest maagelõngast triibud ja kirjad. (Maagelõngade sissekudumise kirjelduse leiame väljaandest „Eesti rahvarõivaid“ lk. 70.) Sissekootud kirju võime asendada, tikkides neid punase märknidiga linasele riidele. Põlle alaääre kirja skeem joon. j. Tikime eelpistel. Põlle mõlemal pool ääres on kaheksa 2 cm sügavust lappvolti. Keskelt on põll sile. Värvli küljes on paelad põlle sidumiseks. Põlle seome vöö alla, nii et põllepaelad rippuma ei jää.

Sukad on kootud valgest ja keskmisest sinisest korrutatud villasest lõngast, parempidi koega, lihtsa vikkelkaunistusega. Sukasääre ülaäär on kootud 3 cm laiusest keskmisest sinisest lõngast lihtsas vikkeltehnikas (kaks silma parempidi, kaks silma pahempidi). Piki sukasäärt läheb ülalt kannani 1 cm laiune vikliriba.

Villaste sukade asemel võime kanda valgeid puuvillaseid masinal kootud sukki.

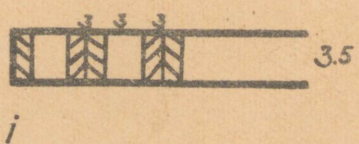
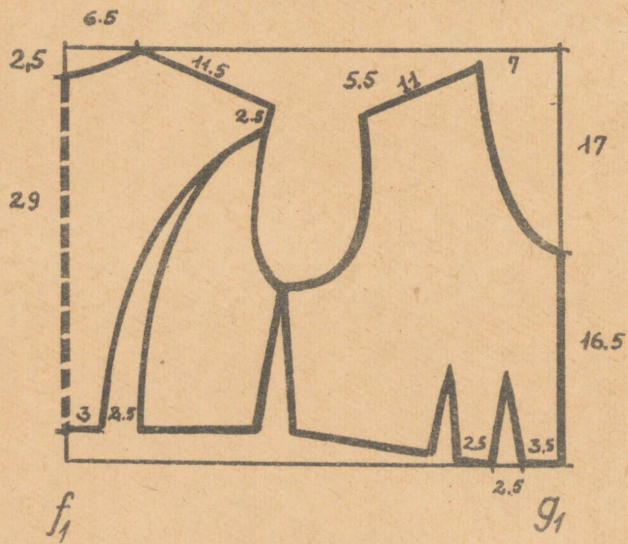
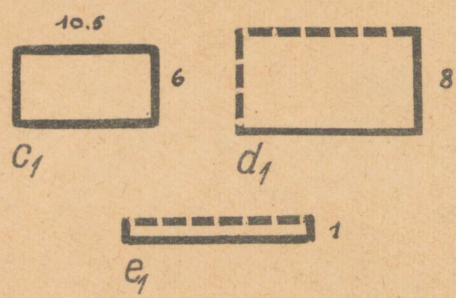
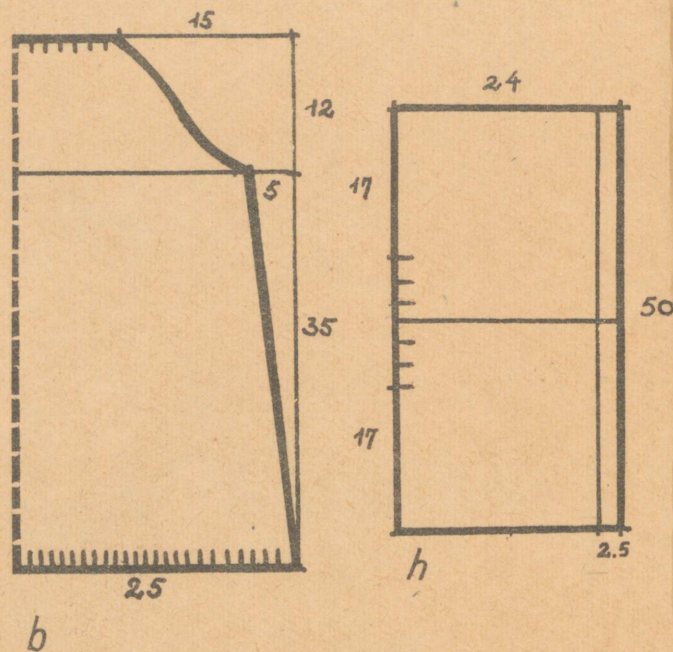
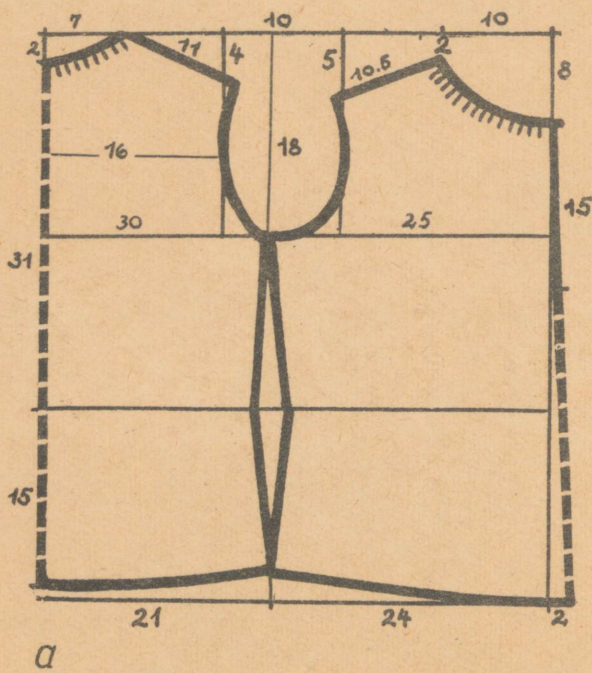
Kingad on lihtsad mustast nahast.

Rõuge ülikond

This drawing is a technical drawing of a mechanical part, showing various views and dimensions. The drawing is divided into several sections, labeled 'a' through 'j'.
 Section 'a' shows a top view of the part, with dimensions 21, 24, and 2. The part has a central vertical slot and a curved top edge. Dimensions include 7, 10, 10, 2, 7.1, 4, 5, 10.5, 2, 8, 16, 18, 2.5, 15, 30, 21, 24, and 2.
 Section 'b' shows a side view of the part, with dimensions 15, 12, 5, 17, 35, 17, 2.5, 2.4, and 'h'. The part has a curved top edge and a vertical slot.
 Section 'c' shows three small rectangular components, labeled 'c1', 'd1', and 'e1'. Component 'c1' has a width of 10.5 and a height of 6. Component 'd1' has a width of 10.5 and a height of 8. Component 'e1' has a width of 10.5 and a height of 1.
 Section 'f' shows a profile of the part, with dimensions 6.5, 2.5, 11.5, 2.5, 5.5, 11, 7, 17, 2.9, 16.5, 3, 4.5, 2.5, 2.5, 3.5, 2.5, and 'g1'. The part has a central vertical slot and a curved top edge.
 Section 'i' shows a cross-section of the part, with a total width of 3.5 and three vertical slots, each 0.3 wide.
 Section 'j' is a blank line.

HARGLA ŪLIKOND

HARGLA naise ülikond koosneb seelikust, särgist kampsunist, tanust, vööst, sukkadest ja kingadest.

Seeliku koome pikitriibulise. Lõimeks võtame mitmevärvilise puuvillase lõnga nr. 24/2–30/2. Koeks võtame punase ja rohelise villase lõnga nr. 8/1. Suga nr. 70/2 ja 70/4. Sidus joonis nr. 6. Värviproov tahvel I nr. 5.

Käärime järgmiselt:

punast	40 lõnga	2 lõnga	soapii vahel
1 valge, 1 lilla vahelduvalt	} 20 lõnga	4 lõnga	soapii vahel
oranži		6 lõnga	2 lõnga soapii vahel
1 roheline, 1 punane vahelduvalt	} 20 lõnga	4 lõnga	soapii vahel
oranži		6 lõnga	2 lõnga soapii vahel
1 valge, 1 lilla vahelduvalt	} 20 lõnga	4 lõnga	soapii vahel
punast		40 lõnga	2 lõnga soapii vahel
sinist	6 lõnga	4 lõnga	soapii vahel
1 pruun, 1 oranž vahelduvalt	} 20 lõnga	4 lõnga	soapii vahel
sinist		6 lõnga	4 lõnga soapii vahel
punast	10 lõnga	4 lõnga	soapii vahel
1 valge, 1 lilla vahelduvalt	} 20 lõnga	4 lõnga	soapii vahel
punast		10 lõnga	4 lõnga soapii vahel
rohelist	8 lõnga	4 lõnga	soapii vahel
valget	8 lõnga	4 lõnga	soapii vahel
rohelist	8 lõnga	4 lõnga	soapii vahel
punast	10 lõnga	4 lõnga	soapii vahel
1 valge, 1 lilla vahelduvalt	} 20 lõnga	4 lõnga	soapii vahel
punast		10 lõnga	4 lõnga soapii vahel
sinist	6 lõnga	4 lõnga	soapii vahel
1 pruun, 1 oranž vahelduvalt	} 20 lõnga	4 lõnga	soapii vahel
sinist		6 lõnga	4 lõnga soapii vahel

Kordame kogu käärimisjärjekorda üldse 6 korda ja kanga lõpuks õmluseosa: 20 punast lõnga 2 lõnga soapii vahel.

Niietame järgmiselt: kõik lõngad, mis on neljakaupa soapii vahel, niietame 1. ja 2. niisvarvale. Lõngad, mis on kahekaupa soapii vahel, niietame 3. ja 4. niisvarvale. Koome punase villase lõngaga järgmiselt:

6 lõnga I ja II	tallalaua vaheldumisi
6 lõnga III ja IV	tallalaua vaheldumisi
6 lõnga I ja II	tallalaua vaheldumisi
3 lõnga III, IV ja III	} tallalaua 4 korda
3 lõnga II, I ja II	
6 lõnga III ja IV	tallalaua vaheldumisi
6 lõnga I ja II	tallalaua vaheldumisi
6 lõnga III ja IV	tallalaua vaheldumisi
3 lõnga I, II ja I	} tallalaua 4 korda
3 lõnga IV, III ja IV	

lga 20. ja 21. koelõnga koome erkroheline.

Seeliku õmbluse vastavalt puusa ümbermõõdule kas 3- või 4-laidse. Vasakule küljele jätame 20 cm pikkuse kinniselõhendiku. Vöö kohalt paneme seeliku 1,5–2 cm laiustesse voltidesse. Voldid pressime 30 cm pikkuselt sisse. Alt jääb seelik kaharalt lahtistesse voltidesse. Ette jätame 25 cm laiuselt voldivaba, sileda osa. Alaäärde õmbluse 5 cm laiuse linase toodi, mille pahemale poole tagasi keerame ja palistuspistel kinnitame. Seeliku all kandmiseks õmbluse värvli juurest kroogitud linase aluseeliku, mille alaääre palistuse lõpetame pitsiga.

Särgi õmblemiseks võtame 3 m valget labasekoelist linast riidet. Joonistame vastavalt oma kehämõõtudele lõike jooniste järgi: a (selja- ja esiosa), b (varrukas), c (krae), d (õlalapp), e (värvel).

Krae laiuseks võtame 8 cm. Õmbluse kahekordsest riidest. Krae äärde tikime valge märknõidiga tikkipisterea ja selle järele rea sõlmekesi (joon 2).

Õlalapi tikime ühekordsele riidele laiusega 10 cm. Õlalapp on tikitud punase märknõidiga püvisilmpistel (joon. 1). Õlalapi kinnitame särgile äärtelt ja keskelt valge tikkipisterea. Õlalapi kraepoolsed otsad on kolmnurkse kujuga.

Värvli laiuseks võtame 7,5 cm. Õmbluse kahekordse. Tikime punase märknõidiga püvisilmpistel, aed- ja kettipistel. Tikkipisterea on tikitud valge märknõidiga. Kettipisterea ja tikkipisterea vahele tikime eelpistel nelinurgad. Värvli äärde tikime valged tagid (joon. 3).

Särgi kaelakaarel ja varrukavärvlil on kurrud. Õlalappide juurest on varrukad seatud 0,5 cm laiustesse lappvoltidesse. Särgi krae kinnitame väikese vitssõlega. Rinnalõhendiku kinnitame 14 cm läbimõõdulise kuhiksõlega. Sellele sõele langevad punase siidpaela otsad, mis on seatud särgi krae alla ümber kaela.

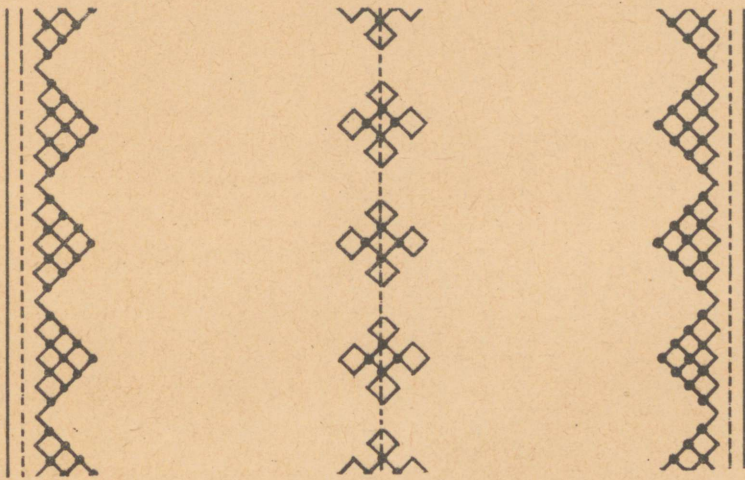
Kampsuni õmbluse vastavalt villasest riidest. Joonistame lõike jooniste f (esi- ja seljaosa), g (varrukas), h (krae) järgi. Kampsuni küljeõmblustes on alates vöö kohalt voldid. Krae, hõlmad ja varrukasuud on ääristatud punase kaarusega. Rinna ees ja küljeõmbluste nõõrilustistel on punase keskel roheline kaarus. Kaaruskunstuste skeem on väljaande „Eesti rahvarõivaid“ mustrirehel nr. 55, 56, 57. Kampsuni kinnitame eest haakidega.

Tanu õmbluse vastavalt linasest riidest. Tanu lõige joon. nr. 5. Esiääre bc pöörame 3 cm laiuselt tagasi ja teeme pilupalistuse. Esiääre külge õmbluse 4,5 cm laiuse niplispitsi, mida võime asendada sama laia poepitsiga. Tanu kuklaosa seame 16 cm laiuselt kroogetesse ja õmbluse kinni, nii et punktid aa ühtivad. Alaääre palistusse ajame paela, mille tanu pähe pannes kokku tõmbame ja juuste alla seome. Tanu taha kuklaõmbluse külge võime kinnitada punase või rohelise seotud siidpaela, mille otsad seljale rippuma jäävad.

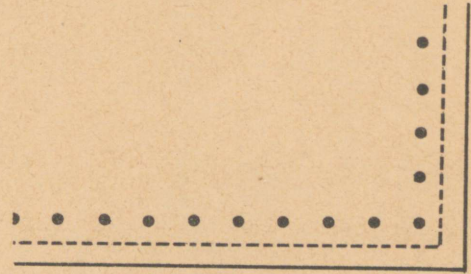
Vöö koome valgest linasest niidist ning punasest, rohelisest ja lillast villasest lõngast. Joonisel nr. 4 värvid: ■ punane, + lilla, roheline.

Sukad koome valgest villasest lõngast vikkelpitsirajaga. Võime asendada masinal kootud puuvillaste sukkadega.

Kingad on lihtsast mustast nahast.

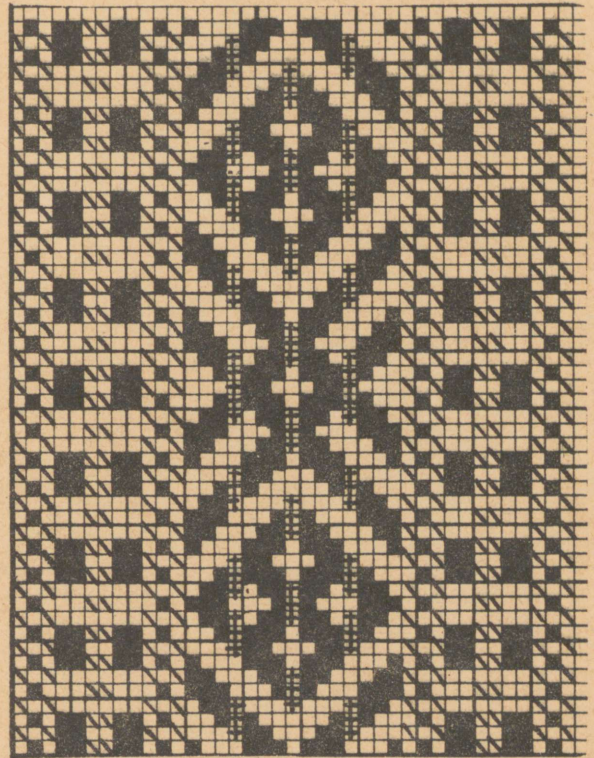
1

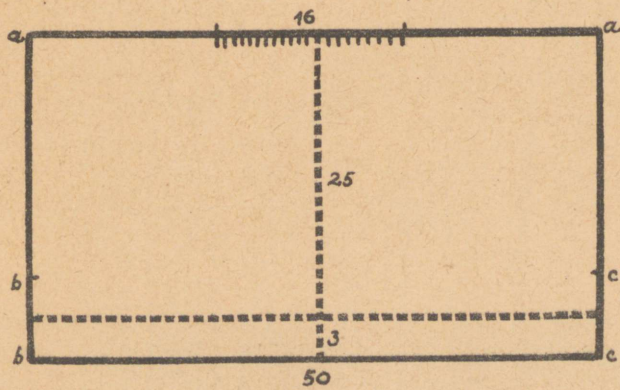
2

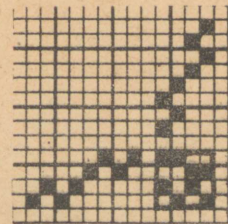
3

4

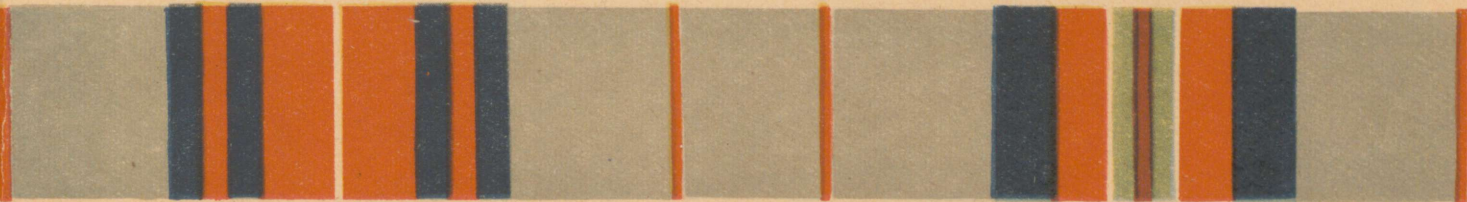

5

6

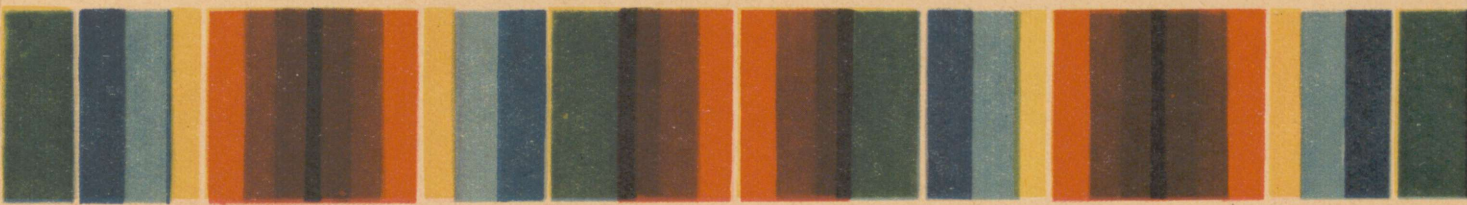

1

2

3

4

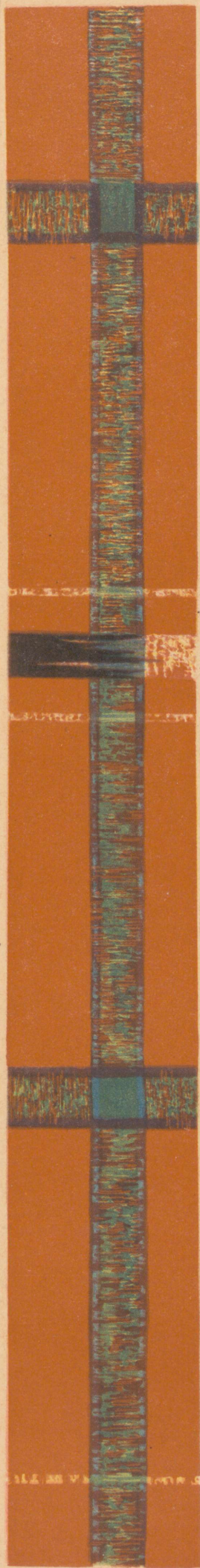

5

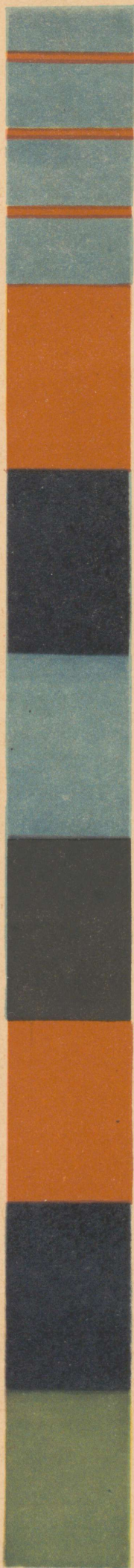

6

2

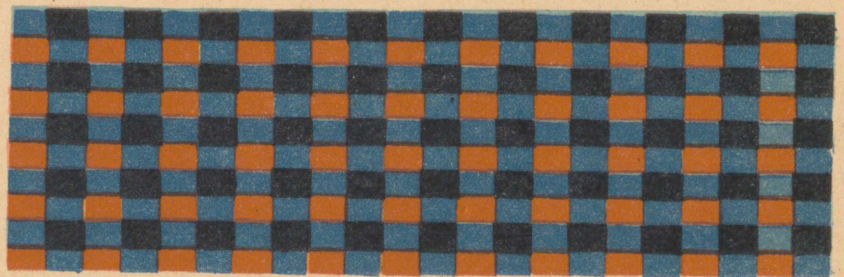
3

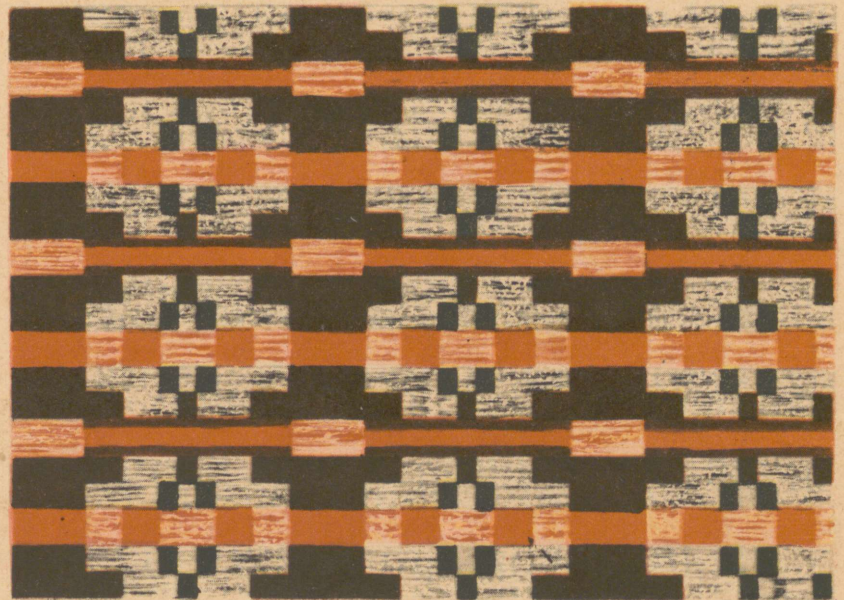
4

5

6

7

SISUKORD

Kaarma ülikond	5
Jämoja ülikond	9
Audru ülikond	15
Häädemeeste ülikond	25
Pärnu-Jaagupi ülikond	31
Lihula ülikond	35
Viru-Jaagupi ülikond	45
Jüri ülikond	51
Rõngu ülikond	61
Rõuge ülikond	65
Hargla ülikond	71

НАРОДНЫЕ КОСТЮМЫ ДЛЯ ПРАЗДНИКИ

На эстонском языке

Составитель Х. Круузи

Оформление Х. Кэрзна

Эстонское Государственное Издательство

Таллин, Пярнуское шоссе, 10

*

Toimetaja H. Korpmann

Kunstiline toimetaja H. Pangsepp

Tehniline toimetaja T. Mitt

Korrektorid M. Pedajas ja V. Pillau

Ladumisele antud 3. XII 1959. Trükkimisele antud
13. I 1960. Paber 60:92, 1/8. Trükipoognaid 10. Arvu-
tuspoognaid 9,13. Trükiarv 10 000. MB-00909. Tellimise
nr. 1305. Trükikoda „Oktoober“, Tallinn, Tartu mnt. 49.

Hind rbl. 15.65

B-1934
"

